

ELKE DAG MET GODS WOORD

**Werkwijzer voor
kleuters en kinderen 4**

INHOUD

VERANTWOORDING	5
A. ALGEMENE DOELSTELLING	5
B. CONCRETE DOELSTELLINGEN	5
C. SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN	6
D. ALGEMEENHEDEN	6
1. Samenstelling en opzet	6
2. Gebruik	6
3. Naamgeving	6
E. WEGWIJS IN DE WERKWIJZER	6
I. Informatie - uitleg - vorming	6
II. Voorbereiding	7
A. Doel	7
B. Werkboekje	7
C. Materiaal	7
D. Vertelling	8
E. Adviezen	8
III. Programma	8
Algemeen	8
A. Opening	8
B. Lesbehandeling	9
C. Sluiting	9
F. WERKWIJZER IV - VAN JOZUA TOT DAVID	
1. Israël steekt de Jordaan over	11
2. Israël trekt om Jericho heen	19
3. de Gibeonieten bedenken een list	27
4. de priester verdeelt het land voor Israël	34
5. kies voor God	42
6. Israël luistert niet meer naar God	50
7. Ruth kiest voor God	57
8. Hanna doet een belofte aan God	64
9. God roept Samuël	72
10. Israël wil een koning	79
11. God kiest een nieuwe koning	86
12. Jonatan en David worden vrienden	93
13. David spaart Sauls leven	100

VERANTWOORDING

Het **Kleuter- en Kinderwerkboekje bij de Bijbel** en de bijbehorende "**Werkwijzer**" horen thuis in een omvangrijk geheel van lesmateriaal voor Peuters (0-3 jaar), Kleuters en Kinderen (4-7/8 jaar), Junioren (8-11 jaar), Tieners (12-14 jaar) en Jongeren (15-18 jaar). Dit lesmateriaal is momenteel in gebruik in Nederland, België, Frankrijk, Frans Zwitserland, De Nederlandse en Franse Antillen, Suriname, Frans-Guyana, de Seychellen, Tahiti, Nieuw-Caledonië, La Réunion, en Frans-Canada.

Het Kleuter- en Kindermateriaal komt tot stand op initiatief van het Secretariaat voor Dagelijkse Bijbelstudie van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten van de Nederlandse Unie in samenwerking met de Frans-Belgische Unie. Als verantwoordelijken bezitten zij dan ook het copyright van deze serie.

Ieder kwartaal verschijnt er een **Werkboekje** met een bijhorende **Werkwijzer**. Zij kunnen worden besteld op het **Secretariaat voor Dagelijkse Bijbelstudie**, Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide (Nederland), tel. 030-6939375 (00-31 306939375 vanuit België) of Fax 030-6915838 (00 - 31 306915838 vanuit België).

Aan dit 4e nummer hebben hoofdzakelijk hun medewerking verleend:

auteurs: Jane van Bostelen, Rudy Van Moere, Edith Mulder, Bert Nab, Steve Palmberg en Netty Weyenberg
illustratoren: Margé van Os, Frank Schuitevoerder
vormgeving: Aad Berger, Hans Booij en Cornelis Koffeman
redactiesecretaresse: Jane van Bostelen
redactie: Jane van Bostelen, Rudy Van Moere
hoofdredactie: Rudy Van Moere
eindredactie: Thijs de Reus en Bernard Sauvagnat

De bijbels-theologische doelstelling voor het geheel van het lesmateriaal treft u hieronder aan. Daarna krijgt u de didactisch-pedagogische doelstelling onder ogen zoals die geldt voor het werken met Kleuters en Kinderen. De pedagogische benadering is geïnspireerd door de opvoedingsfilosofie en de bijbelse principes van E.G. White in haar boek 'Karaktervorming'.

A. ALGEMENE DOELSTELLING

Het **koningschap Gods** naderbij brengen voor zover dat binnen de mogelijkheid van de mens ligt. Het gaat wezenlijk om **bevrijding en herstel**. **Bevrijding** van angst, twijfel, egoïsme, innerlijke spanningen, negatief denken en handelen, frustraties en complexen in de ervaringen van het individu door een helpen zoeken en vinden van God en zijn liefde d.m.v. Gods Woord met het oog op werkelijke bekering in Jezus Christus. Wanneer die fase is bereikt, treedt het **herstel** van de mens als Gods beeld in werking, Gods leiding is daarbij nodig en wordt gevonden in de Schrift, die de idealen en de wegen aangeeft.

De positieve ontplooiing van de mens staat daarin centraal. Hij zal dan als volwaardig schepsel zijn verantwoordelijkheid moeten leren kennen en dragen t.a.v. de aan hem gegeven natuur, planten- en dierenwereld en leven in de mensengemeenschap. Liefde voor God, mens, dier en natuur zijn daar de exponenten van en door zijn **volledige inzet en het putten uit de kracht van God**, zal hij als een partner van God in deze wereld komen te staan.

Gods Woord zal in beide fasen van bevrijding en herstel de bron van inspiratie en onderwijs dienen te zijn, zodat het richting geeft, en de motivatie en de wilskracht stimuleert. Israëls heilsgeschiedenis zal als illustratie functioneren, de mens Jezus als middel, omdat Hij het volmaakte beeld Gods is.

B. CONCRETE DOELSTELLINGEN

1. het zoeken en vinden van God en zijn liefde aan de hand van zijn Woord
2. het dagelijks bestuderen van de Bijbel als bron van menselijk geluk
3. het zoeken van werkelijke bekering in Jezus Christus
4. het herstellen van de mens als beeld Gods
5. partner van God worden in deze wereld
6. de mens Jezus als volmaakt beeld Gods leren kennen
7. getuigen van de komst van de komende wereld

C. SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN

Het lesmateriaal Kleuters (4 en 5 jaar) en Kinderen (6 en 7 jaar) beoogt hen op een eenvoudige wijze in aanraking te brengen met een aantal fundamentele gegevens uit de algemene doelstelling van dit lessenproject. Het tracht op het dagelijkse leven van deze kleuters/kinderen in te spelen en roept de leid(st)er op daaraan mee te werken door aandacht te besteden aan hoofd (verstand), hart (gevoel) en hand (praktijk).

Met liedjes, verhaaltjes, spelletjes, kringgesprekjes en illustratiemateriaal worden zij geholpen in het uiten van hun gevoelens, het onder woorden brengen van ervaringen, het formuleren van situaties, het bevorderen van spontaniteit en het deelnemen aan het groepsgebeuren.

De lesprogramma's en het Werkboekje zijn er op gericht enerzijds allerlei vaardigheden bij te brengen zoals bijbellezen, leerteksten kennen, onderscheiden en analyseren van problemen.

Anderzijds beogen zij de Kleuters van 4 en 5 jaar kennis te laten maken met Gods vaderlijke liefde voor mens, plant en dier met Jezus als voorbeeld en helper van mensen. Zij moeten de Kleuters helpen inzicht te krijgen in goed en kwaad, waarbij het goede centraal staat.

Voor de Kinderen van 6 en 7 jaar ligt de nadruk op het doen van het goede, waarbij Gods vaderschap en Jezus als de gehoorzame zoon en uitvoerder van het goede als inspiratiebronnen dienen.

Onontbeerlijk bij dit alles is dat zij worden aangespoord tot het dagelijks bezig zijn met de waar gebeurde bijbelse verhalen, hoe klein de kleuters/kinderen ook zijn. Deze verhalen worden op hun niveau aangereikt middels hun Werkboekje. Zo wordt er een goede basis gelegd voor het groepsgebeuren op sabbat in de kerk.

D. ALGEMEENHEDEN

1. Opzet

De serie van twaalf Werkboekjes en twaalf Werkwijzers behandelt de bijbelverhalen van het Oude en het Nieuwe Testament in chronologische volgorde. Daar het om een driejarige leergang gaat, is het onmogelijk rekening te houden met de kerkelijke kalender.

2. Gebruik

Elke Werkwijzer bestaat uit 13 volledige programma's die dienen als suggestie voor het werken met kleuters/kinderen op sabbatochtend in de kerk. De leid(st)er kan uiteraard zoveel als hij/zij zelf wil, toepassen, ombuigen of verder uitwerken om het programma tot een zegen voor de kleuters/kinderen te maken.

3. Naamgeving

In het algemeen worden de termen **Kleuters en Kinderen** (beide met hoofdletters) gebruikt om specifiek te verwijzen naar de twee leeftijdsgroepen van 4 en 5 jaar en van 6 en 7 jaar. Als de term 'kleuters/kinderen' wordt gebruikt (zonder hoofdletters) dan wordt de hele groep van 4 tot en met 7 jaar aangeduid.

E. WEGWIJS IN DE WERKWIJZER

Elke les in de Werkwijzer bestaat uit drie delen:

- I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING
- II. VOORBEREIDING
- III. PROGRAMMA

Hieronder volgen deze delen met een woord uitleg over hun doel en hun nut.

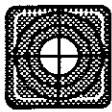

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De beste leerkrachten in de kindersabbatschool zijn mensen die zelf blijven leren. Als leid(st)er van de kleuters/kinderen kan zij niet deelnemen aan de gesprekken rond de Bijbel in de sabbatschool voor volwassenen. Om dit te ondervangen, biedt elke les in de Werkwijzer een bijbelstudie waardoor de leid(st)er zich kan informeren en uitleg krijgen over de bijbelverhalen. Deze studies helpen te groeien in de kennis van de Heilige Schrift en vaardigheden aan te leren om teksten te analyseren, te begrijpen en toe te passen. De ervaring van een tiental jaren wijst uit dat deze rubriek steeds gretig wordt bestudeerd. Dat maakt dat de leid(st)er met veel meer plezier en inzicht aan de voorbereiding en de lesbehandeling werkt. Deze informatie is uiteraard niet voor de kleuters/

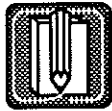
kinderen bestemd en de kennis ervan dient niet verwerkt te worden in de lesbehandeling. Dat is vooral om fouten bij het vertellen te voorkomen.

II. VOORBEREIDING

A. Doel

Het doel van de les wordt steeds in een vaste formule verwoord. Bij de lesbehandeling gaat het er eerst om dat de kleuters/kinderen het verhaal **leren kennen**, dan **leren begrijpen** om hen uiteindelijk te helpen met het **leren toepassen** ervan in hun dagelijks leven.

B. Werkboekje

Elke kleuter/kind heeft tijdens de week samen met zijn/haar ouders het desbetreffende lesje en werkje gemaakt. Voor de Kleuters (4-5 jaar) staan er **verhaaltjes** in over hun dagelijks leventje die qua thema overeenkomen met de bijbelverhalen die op sabbatmorgen worden behandeld. Zo leren zij de belangrijkste begrippen uit de bijbelverhalen te begrijpen.

De Kinderen (6-7 jaar) leren de **bijbelverhalen** kennen door de leesstukjes en de oefeningetjes.

Door elke sabbatmorgen tijdens de **bespreking** terug te grijpen op wat de kleuters/kinderen in de voorbije week in het Werkboekje hebben gedaan, worden zij extra gestimuleerd tot het maken van hun lesje en werkje. Beiden dienen zij naar de kerk te worden meegenomen.

De leid(st)er maakt zelf ook de lesjes en de werkjes en toont ze aan de kleuters/kinderen. Tijdens die bespreking bewondert zij/hij de door hen ingevulde en ingekleurde Werkboekjes en gemaakte werkjes en moedigt hen aan. Neem de taak van de ouders niet over door de werkjes uit het werkboekje tijdens het programma te laten maken!

C. Materiaal

1. Indeling

De Werkwijzer vermeldt elke week het te gebruiken materiaal per programmaonderdeel. Als men aan het begin van elk kwartaal bij alle lessen deze rubriek raadpleegt, dan kan het materiaal op tijd worden aangeschaft en voorbereid.

De meeste informatie, die een mens goed onthoudt, heeft een visueel karakter. Daarom wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van een viltsetmateriaal, een zandbak en de in de Werkwijzer voorhanden zijnde illustraties, werkjes, kleurplaten en leertekstcirkels:

a. de illustraties en de grote leertekstcirkels worden door u ingekleurd, op karton aangebracht en het liefst geplastificeerd. Dit aanschouwelijk materiaal kan verschillende jaren dienen en voor andere activiteiten (spelletjes, quiz, memory,) worden gebruikt.

b. de illustraties kunnen als kleurplaat worden uitgedeeld.

c. de van tevoren door u uitgeknipte, en al dan niet ingekleurde leertekstcirkels worden op sabbatmorgen aan de kleuters/kinderen uitgedeeld en door hen met lijn in het Werkboekje op de lege cirkel bij donderdag geplakt. Alle illustraties, werkjes en cirkels kunnen door fotokopiëren worden vermenigvuldigd, zodat de Werkwijzer onaangetast blijft. Ter voorbereiding van dit visuele materiaal kunt u de hulp in roepen van welwillende jongeren en ouderen in de kerk.

Bij de vermelding van het vilmateriaal wordt verwezen naar Bijbel in Vilt uitgave 1980! en daarna worden de benodigde achtergronden en figuren tussen haakjes vermeld. Mocht u niet in het bezit zijn van uitgave 1980 dan kunt u toch uitgaan van de vermeldingen tussen haakjes omdat deze nummers voor alle sets gelijk zijn.

2. Liedjes

De Werkwijzer verwijst naar de volgende liedjesboeken :

Elly en Rikkert, Timotheüs Kinderliedjes, Alles wordt Nieuw, Zing, Bijbelse Liedjes voor Kleuters en Sabbatliedjes voor Peuters en Kleuters I. De liedjes uit deze laatste zijn ook op cassette verkrijgbaar om de leid(st)er te helpen met het aanleren van de liedjes. Het laatste boekje en de cassette zijn te bestellen bij bovengenoemd Secretariaat. Alle eerder genoemde liedjesboeken zijn in Evangelische boekhandels te koop. Tijdens het kwartaal wordt steeds hetzelfde openingslied en zendinglied gezongen. Elke week wordt er in drie keer een nieuw lied aangeleerd dat bij het bijbelverhaal past. De week erna wordt het nog eens gezongen bij de terugblik.

D. Vertelling

Vertellen is een kunst die kan worden aangeleerd. Een aantal nuttige wenken worden gegeven ter verbetering van de kwaliteit van de vertelling. Sommige zijn algemeen van aard, andere hebben specifiek met het bijbelverhaal te maken. Zo worden er bij het vertellen aan deze leeftijdsgroep sommige aspecten beter achterwege gelaten, omdat de kleuters/kinderen er gezien hun godsdienst-psychologische ontwikkeling nog niet rijp voor zijn.

E. Adviezen

Er worden enkele nuttige tips gegeven over het klaarmaken van het lokaal, de tijdsindeling en het voorbereiden en klaarleggen van het materiaal.

III. PROGRAMMA

ALGEMEEN

Het programma bestaat uit onderstaande delen. Deel uw tijd goed in zodat alle belangrijke onderdelen aan bod komen. In de Nederlandse kerken duurt het kindersabbatschoolprogramma maximaal 60 minuten, terwijl de kerken in andere landen er 75 minuten voor uittrekken. Eerstgenoemden zitten dus iets krapper in de tijd en zullen deze zeer efficiënt moeten gebruiken.

A. OPENING (10 min.)

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending: a. verhaal
 b. collecte en liedje

B. LESBEHANDELING (45 - 60 min.)

1. terugblik : a. kringgesprek
 : b. liedje
2. inleiding : a. vertelling
 : b. liedje
3. bijbelverhaal : vertelling
4. bespreking : a. werkboekje
 : b. leertekst
 : c. liedje
5. toepassing

C. SLUITING (5 min.)

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

De aangegeven tijdsduur is bedoeld als richtlijn om een goede verdeling te krijgen van het lesprogramma. Probeer deze tijden aan te houden om niet in tijdnood te raken.

A. OPENING

De leid(st)er is ruim op tijd aanwezig om de vroegkomertjes op te vangen en om de kleuters/kinderen aan het begin van het programma te verwelkomen. De bezoektjes krijgen een welkomstkaart die door de leid(st)er is klaargemaakt (zie aan het eind van dit voorwoord). Er wordt het hele kwartaal met hetzelfde liedje begonnen. Kleuters/kinderen houden immers van herkenning en herhaling. Daarna wordt er door de leid(st)er een gebed uitgesproken met alle kleuters/kinderen in een kring (op de knieën).

Het zendingsverhaal wordt op een levendige manier verteld aan de hand van de bundel zendingsberichten van het desbetreffende kwartaal. Deze kan op bovengenoemd Secretariaat worden besteld. Tijdens het ophalen van het collectegeld met een zendingsboot, vliegtuig, ... wordt een liedje gezongen. Het voorwerp voor de collecte en het liedje blijven het hele kwartaal hetzelfde.

B. LESBEHANDELING

1. Terugblik

Herhaling is één van de beste middelen om het geheugen te voeden. Daarom wordt het nieuwe bijbelverhaal voorafgaan door een korte herhaling van het bijbelverhaal van de voorbije week. Deze herhaling bestaat steeds uit een kringgesprek (met vraag en antwoord) over drie momenten uit het vorige bijbelverhaal met drie illustraties uit het Werkboekje en de leertekst die de kern ervan weergeeft. Deze vergrootte illustraties en de leertekstcirkel vindt u in de Werkwijzer.

2. Inleiding

In elke les wordt het bijbelverhaal systematisch ingeleid met een levendig verhaaltje over Freddy en Betty. Het bepaalt de kleuters/kinderen bij een gebeurtenis uit het dagelijkse leven, die aansluit bij het bijbelverhaal dat zich vele duizenden jaren geleden heeft afgespeeld. Zo wordt op een prettige manier de stap van het hier en nu, naar het daar en toen voor de kleuters/kinderen gemaakt.

3. Bijbelverhaal

Het bijbelverhaal wordt zo getrouw mogelijk naverteld. Hier en daar worden bepaalde onderdelen minder benadrukt of weggelaten omdat zij nog niet geschikt zijn voor de belevingswereld van de kleuters/kinderen. Het verhaal is steeds in vijf paragrafen uitgeschreven, die uiteraard niet worden voorgelezen, maar naverteld. U kunt het woordelijk instuderen, maar het verdient de voorkeur dat u uw eigen woorden gebruikt. Lees niet voor uit één of andere kinderbijbel. Niet alle kinderbijbels zijn van een goede kwaliteit en de inhoud en presentatie van sommige kinderbijbels stroken niet altijd met de bijbelse, opvoedkundige en geestelijke principes die in dit lesmateriaal worden nagestreefd.

Het leukste is om alle Werkboekjes en hun werkjes, die de kleuters/kinderen elke week hebben gemaakt, te bewaren, zodat u aan het eind van het kwartaal een tentoonstelling kunt houden. Vergeet niet de ouders en de gemeenteleden hiervan tijdig op de hoogte te brengen.

4. Bespreking

a. werkboekje

Het is belangrijk om te toetsen of de kleuters/kinderen het bijbelverhaal goed begrepen hebben, daarom wordt de inhoud van het Werkboekje besproken. Tijdens het bijbelverhaal hebben zij moeten luisteren, nu is het hun beurt om te praten. Dit gebeurt door het beantwoorden van vraagjes, die de leid(st)er stelt aan de hand van de plaatjes met de bijbeltaferelen en de oefeningetjes.

De Kleuters die tijdens de week bezig waren met de verhaaltjes uit hun leefwereldje vertellen nu wat zij zien op de plaatjes van de bijbeltaferelen. De Kinderen lezen de door hen opgeschreven antwoorden en oplossingen op. Wat niet duidelijk was, legt de leid(st)er dan uit.

b. leertekst

De leertekst is een beknopte samenvatting van het bijbelverhaal en het doel van de les wordt door de leerstekstcirkel gevisualiseerd. Het leergesprek mondt uit in het voorlezen van de leertekst in de Bijbel. De kleuters/kinderen zeggen dan hun leertekst om de beurt op. Zij krijgen elk een al dan niet ingekleurde kleine leertekstcirkel die zij ter plaatse in het Werkboek plakken.

5. Toepassing

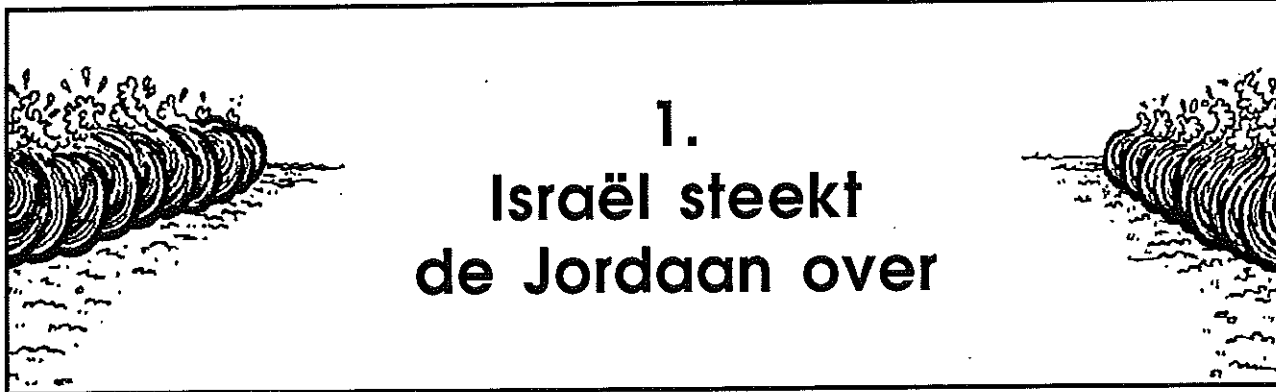
Het bijbelverhaal dient te worden verwerkt en toegepast in het hier en nu. Omdat er al veel verteld is, krijgt de toepassing een creatief karakter d.m.v. een rollenspel, een spelletje, kleuren, knippen, knutselen, zingen, dansen, ... Bij sommige van die activiteiten is een gesprek nodig, waarbij de kleuters/kinderen zoveel mogelijk aan het woord komen. De leid(st)er beperkt zich tot het geven van instructies en het stellen van vragen.

C. SLUITING

Het programma wordt afgesloten met een liedje en een door de leid(st)er hardop uitgesproken gebed. Daarna wordt afscheid genomen.

**Wees zelf enthousiast. Uw Kleuters en uw Kinderen worden erdoor aangestoken!
Wij wensen u veel succes!**

JOZUA 3 EN 4

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het verhaal van de overtocht is beslist indruk- wekkend. Een zeer sterk stromende rivier wordt op initiatief van God tot stilstand gebracht en een massa mensen kunnen op de bedding naar de overkant lopen. Er zijn geen schepen, sloepen, veren en bruggen nodig: God doet het op zijn eigen wijze en niemand kan hem dat na doen. Terecht noemt Jozua dan ook zijn God, de HEER VANDE GANSE AARDE. Hier staat niet JHWH van de ganse aarde (zoals JHWH steeds met Here wordt vertaald) maar Heer, dat wil zeggen Meester over de ganse aarde. Er wordt dus gezegd dat de God die Israël uit Egypte verlost heeft en die nu het volk in het land Kanaän door de Jordaan gaat leiden tegelijkertijd de God over de hele aarde is; niet alleen een nationale God, maar ook een universele God.

Dat blijkt dan ook uit het wonder dat hij doet. Deze God beheerst de natuur. De schrijver laat dit goed uit de verf komen. "... de Jordaan nu was geheel buiten zijn oevers getreden gedurende de oogsttijd". Samen met het feit dat het water zeer sterk stroomt, omdat deze rivier nu eenmaal een heel groot verval kent, en het langdurige doortrekken van een zeer groot volk met hun hebben en houden, dat kan niet ongemerkt aan de aandacht van de lezer voorbijgaan. Deze almachtige God doet het wonder daar aan de grens van het land der 7 volken - opgenoemd in 3:10 - waarop de nieuwe leider van Israël plechtig kan zeggen dat dit gebeurde "OPDAT ALLE VOLKEN DER AARDE Zouden WE T E N; DAT DE HAND DES HEREN STERK IS, EN ZIJ DE HERE, UW GOD, AL DE DAGEN Zouden V R E Z E N (4:24).

Dit was echter niet het enige doel van Gods wonder. Ook wilde hij Jozua een groot prestige geven.

"Op deze dag zal ik beginnen u groot te maken in de ogen van geheel Israël, opdat zij W E T E N, dat ik met u zal zijn, zoals ik met Mozes geweest

ben". (3:7)

"Te dien dage heeft de Here Jozua groot gemaakt in de ogen van geheel Israël, zodat zij hem V R E E S D E N, zoals zij Mozes

GEVREESD hadden als de dagen van zijn leven". (4:14) God maakt:

- zijn almacht over de natuurkrachten duidelijk zodat de volken der aarde weten en vrezen.
- en onderstreept het leiderschap van Jozua duidelijk zodat het volk van Israël wet en vreest.

Dit weten is op te vatten als een door en door kennen, en het vrezen als een ontzag hebben voor God en Jozua.

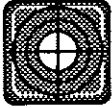
De naam van Mozes komt verschillende keren voor in het verhaal. En bijna iedere keer geeft het aan dat Jozua een waardige opvolger is en door het volk als zodanig moet worden aanvaard. (3:7; 4:10,14)

God zelf is aanwezig door middel van de ark, die deze keer niet in het midden van het volk moet mee reizen, maar voorop moet worden gedragen. De vuur- en wolkkolom is verdwenen, net zoals Mozes er niet meer bij is. De ark krijgt nu meer aandacht en voor Israël geldt deze als de troon van God. God zelf wordt niet uitgebeeld, maar zijn troon is aanwezig, zodat het voor het volk duidelijk is dat hij temidden van hen regeert. Deze keer zijn het de priesters die de ark dragen. Dit is ongewoon, omdat dit de taak van Levieten is. Het wordt dan ook een ongewone dag! De ark gaat voorop en wel op 2000 el (± 900 m), opdat de mensen goed zouden kunnen waarnemen wat er in de Jordaan gebeurt. Zouden ze onmiddellijk op de ark volgen, dan zou hun een groot deel van het indrukwekkende schouwspel ontgaan. Nu de priesters met ark eerst de Jordaan in moeten, kan het volk van op een afstand en zich nog op de hoogvlakten bevindend, het opwindende en fascinerende gebeuren in de riviervallei duidelijk zien. Jozua 4:9 moet waarschijnlijk iets anders worden vertaald. Er zou moeten worden gelezen:

“Jozua had namelijk midden in de Jordaan twaalf stenen laten plaatsen onder de voeten van de priesters, die de ark des verbonds droegen”. Men ziet anders niet het nut van de 12 stenen midden in de Jordaan. Nu konden ze dienen om de priesters niet in de drassige bodem te laten wegzakken. De 12 stenen die mee naar de overkant gebracht en te Gilgal opgericht worden, dienen tot gedenkteken voor het nageslacht. De schrijver speelt daar reeds op in: het wonder moet de kinderen worden verteld, wanneer zij naar de betekenis van de 12 stenen vragen. Op die manier wordt Gods naam in

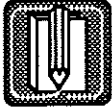
de wereld geheiligd. Zo vieren vandaag de Joden op zeer zinnebeeldige manier voor hun kinderen het feest van de uittocht uit Egypte. In vroeger tijden moet men in Israël ook de doortocht van de Jordaan hebben herdacht. **DROOGVOETS ZIJN ZE UIT EGYPTE GETROKKEN, DROOGVOETS ZIJN ZE HET BELOOFDE LAND IN GETROKKEN.**” Beide ervaringen hebben met elkaar te maken, en dienen tot lering en verheerlijking van zijn grote Naam.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: vergeet nooit Gods hulp.

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo de Jordaan
ma volk, pad, ark
di vergeet het niet
wo Israël, bodem, rivier
do droge is Israël hier door de Jordaan
vr 1. tenten, Jordaan.
2. ark.
3. stenen, twaalf.
4. wil.
goede volgorde: 4. 3. 1. 2.

- leertekst
Jozua 4:22 - "op het droge is Israël hier door de Jordaan getrokken".

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.1.3, 4.1.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (3.13.1)
- inleiding
geen
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S2, S3, S4, S15, S16
figuren: 17, 28, 37, 39, 55, 88, 108, 119, 211, 328.
- bespreking
werkboekje les 1, ingekleurde leertekstcirkel (4.1.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.1.2)
- toepassing
water, afwasteiltje, handdoeken, zand, beker, rietjes, kleine steentjes, stukjes karton in de lengte van afwasteiltje, houten blokjes, schepjes, dweil.
- liedboekjes
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 3
Elly en Rikkert I, nr. 66
Sabbatliedjes I, nr. 25
Timotheüs Kinderliedjes nr. 76

D. VERTELLING

- het verhaal wordt voor kleuters en kinderen erg eenvoudig gehouden. Nergens wordt verteld over de samenspraak tussen God en Jozua. In het laatste gedeelte van het verhaal (3d. de twaalf stenen) wordt de naam van God als bereider van de weg genoemd.
- het begrip stam is hier "vertaald" met familie, een grote familie. Leg dit eventueel iets beter uit. Misschien kunt u verwijzen naar de twaalf zonen van Jacob, maar wellicht voert dit te ver. U zult dat zelf het beste kunnen beoordelen.
- de titels bij de onderdelen van de vertelling zijn bedoeld als geheugensteuntje voor de leiding. Dus niet om te vermelden.

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Felicitteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“1,2,3”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

3. gebed

Vader die in de hemel woont, wij zijn blij dat we vandaag in de kindersabbatschool zijn. Met elkaar gaan wij liedjes zingen tot uw eer. We gaan met elkaar praten over de verhalen in de Bijbel. Help ons veel te leren over hoe God het volk van Israël de Jordaan helpt oversteken en hoe wij anderen kunnen helpen. Dit zeggen en vragen wij u in de naam van Jezus. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: twee verspieders naar de stad Jericho

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wie zijn de twee mannen en de vrouw op dit plaatje (4.1.3)?
- in welke stad zijn deze twee mannen?
- wat deden de mannen in de stad Jericho?
- willen de twee mannen in het huis van Rachab blijven slapen?
- zijn ze veilig in het huis van Rachab?
- waar moeten de mannen zich verstoppen?
- zijn de mannen van de koning op zoek naar de verspieders?
- wat zegt Rachab tegen hen?

- op welke manier verlaten de mannen de stad (4.1.4)?
- waarom verlaten ze de stad niet door de poort?
- weet Rachab dat God de stad Jericho aan hen zal geven?
- heeft Rachab de twee mannen goed geholpen?
- willen de mannen ook Rachab en haar familie helpen?
- wat moet Rachab doen om te laten zien dat het haar huis is?
- is haar familie nu veilig?

kijk naar de leertekstcirkel (3.13.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“slechts een heel klein ding”

groeps- en werkvorm:

*in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

4.1.3, 4.1.4 en 3.13.1 (van vorige les)

liedjesboek:

*Timotheüs Kinderliedjes nr. 76,
1e, 2e en 5e couplet*

2. inleiding: niet vergeten

a. vertelling

Freddy doet zijn ogen open. Hè, wat is er aan de hand? Waar is hij? Dit is niet zijn eigen bed. Hij kijkt opzij. Daar zijn nog meer bedden. Er liggen kinderen in die hij niet kent. Eéntje ligt er te snurken: gggrrr, grrr! Freddy kijkt naar zijn bed. Wat ligt daar? Een lang ..., rond ..., wit ... ding. Het is ... zijn been, helemaal in het gips. Freddy wrijft in zijn ogen. Hij snapt er niks van. Wat is er toch gebeurd? Hoe komt het dat hij hier in bed ligt? Daar komt iemand in een witte jas. “Hallo jongeman”, zegt ze. “Ik ben de dokter. Weet je hoe je heet?” “Betty ... uh, nee, Freddy, ik heet Freddy,” stamelt Freddy. “Goed zo, je weet je naam. En weet je van het ongeluk?” “Een ongeluk? Wat voor een ongeluk? Nee ..., geen idee.” Freddy schudt zijn hoofd. Hij kan zich helemaal niets herinneren. “Met je been komt het weer helemaal goed,” zegt de dokter. “Morgen kom ik weer naar je kijken! Dag Freddy?”

b. liedje

“ waarom staan die stenen daar?”

groeps- en werkvorm:

*in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

geen

kringgesprek:

- wat zou er zijn gebeurd met Freddy?
 - is hij zijn naam vergeten?
 - kan hij zich iets herinneren van het ongeluk? (weet hij nog iets?)
- Het bijbelverhaal gaat over het volk Israël dat iets belangrijks niet mag vergeten. Ze moeten zich iets blijven herinneren.*

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 3

3. bijbelverhaal: Israël steekt de Jordaan over

a. de ark voorop

Het volk Israël overnacht dicht bij een grote rivier. Die heet de Jordaan. Aan de overkant zien ze het land Kanaän liggen. De priesters zullen met de ark, de mooie kist uit de tabernakel, voorop gaan. De mensen moeten een heel stuk erachter blijven. Nu kunnen ze goed zien hoe de priesters lopen en langs welke weg ook zij straks moeten gaan.

b. een pad door de Jordaan

De priesters zijn nu vlak bij de Jordaan. De mensen kijken op een afstand toe. Hoe komen de priesters nu aan de overkant? Er zijn geen bruggen en ook geen boten. Als de priesters bij de kant komen, stappen ze voorzichtig in het water. Opeens zien de mensen verbaasd, dat het water in de Jordaan als een muur blijft staan! Er komt een pad, zomaar een pad! Nu kan iedereen met droge voeten naar de overkant. De priesters blijven in het midden staan.

c. de twaalf mannen

Jozua kiest twaalf mannen uit het volk. Uit elke grote familie één. Deze mannen moeten ieder een grote steen uit de Jordaan nemen en naar de overkant brengen. Als iedereen naar de overkant is, gaan ook de priesters met de ark naar de andere kant. Zodra zij aan de kant zijn, stroomt het water van de Jordaan weer. Het pad is niet meer te zien.

d. de twaalf stenen

De twaalf mannen hebben de grote stenen naar de overkant gebracht. Nu worden de stenen op elkaar gestapeld. Jozua zegt: "Nu weet iedereen nog, dat we door de Jordaan zijn gekomen. Als later jullie kinderen vragen, waarom deze stenen hier liggen, dan kunnen jullie hen vertellen over onze overtocht. Zo zal niemand kunnen vergeten, dat God het pad door de Jordaan heeft gemaakt.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 50b zonder 17, 28, 37, 39, 55, 88, 108, 119, 328
(S2, S3, S4, S15, S16)*

materiaal:

*B.I.V. 50b - 37, 38, en 328 in het midden van de rivier, de mensen naar de overkant laten lopen.
(S2, S3, S4, S15, S16, 17, 28, 37, 39, 55, 88, 108, 119, 328)*

materiaal:

*B.I.V. 50b - alle figuren aan de andere kant
(S2, S3, S4, S15, S16, 17, 28, 37, 39, 55, 88, 108, 119, 328)*

materiaal:

*B.I.V. 50b - alle figuren aan de andere kant plus 211
(S2, S3, S4, S15, S16, 17, 28, 37, 39, 55, 88, 108, 119, 211, 328)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- waarin woont het volk van Israël op dit plaatje (zo)?
- waar staat hun kamp dichtbij?

aan Kinderen:

- hoe heet deze rivier?
- waarmee moet God het volk helpen?

aan Kleuters:

- wat doen de priesters op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- wie steken er over de Jordaan?
- waar loopt het volk over?
- wat dragen de priesters?

aan Kleuters:

- hoe komen deze stenen aan de overkant van de rivier (di)?
- waarom zijn er twaalf stenen?

aan Kinderen:

- hoe noem je zo'n stapel stenen?
- wat staat er op dit monument?
- wat moet het volk niet vergeten?

aan Kleuters:

- hoe weet Jozua wat hij aan het volk moet vertellen (wo)?

aan Kinderen:

- wat weet het volk als ze de stapel weer zien?

aan Kleuters:

- wat doet het volk op dit plaatje (do)?
- hoe kon het volk aan de overkant van de Jordaan komen?

aan Kinderen:

- wat laat de stapel stenen weten?
- welke tekst heb je in Jozua 4 vers 22 gevonden?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.1.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Jozua 4:22.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- in welke volgorde moeten de plaatjes op je werkblad?
- wie wil de verhaaltjes voorlezen?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.1.1, voorgeknippte
4.1.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.1.1
ophangen, 4.1.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“waarom staan die stenen daar?”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 3*

5. toepassing: niets is onmogelijk voor God

a. activiteit

Stel de kinderen in een kring op met in het midden het teiltje met water. De kleuters/kinderen moeten van op hun plaats in het teiltje kunnen zien. Vertel hen dat ze vandaag alleen of in twee tallen mogen proberen een weg te maken in het water zoals in het verhaal van vandaag.

Laat de kleuters/kinderen het materiaal zien dat ze mogen gebruiken tijdens hun poging.

Spelregel: ze mogen alles gebruiken om een weg te maken, maar ze mogen het zand niet eerst uit het teiltje weghalen. Spreek met de kleuters/kinderen af wie mag beginnen, wie daarna mag en eventueel ook hoe lang ze bezig mogen zijn. Zorg dat ze het water zoveel mogelijk in het teiltje laten.

P.S. De handdoeken zijn bedoeld om de kleuters/kinderen en omgeving te drogen.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
water, afwasteiltje, handdoeken,
zand, beker, rietjes, kleine steen-
tjes, stukjes karton, houten blok-
jes, schepjes, dweil.*

b. kringsprek

We hebben geprobeerd een weg te maken in het water met allerlei materiaal.

- is het gelukt?
- waarom was het moeilijk?
- zou het met ander materiaal wel zijn gelukt?
- zou het volwassenen/grote mensen wel zijn gelukt?
- zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Het zou best kunnen (de praktijk wijst dit uit), maar wijs de kleuters/kinderen er wel op dat tijdens de oversteek de Israëlieten niet veel tijd hadden.

- waarom is het God wel gelukt?

Rond het gesprek af met, dat God bepaalde zaken voor ons kan doen, die geen enkel ander mens ooit zou kunnen doen.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
geen*

C.SLUITING

1. liedje

“waarom staan die stenen daar?”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 3*

2. gebed

Lieve Vader in de hemel, de kindersabbatschool is weer voorbij. Dank u wel voor het mooie verhaal over het oversteken van de rivier de Jordaan. God hielp het volk zodat het niet in de rivier verdronk en zelfs niet eens nat werd. Dank u lieve God, omdat u ons iedere dag helpt. Wij zijn daar erg blij om. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

JOZUA 6

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het verhaal van de inname van Jericho is vrij eenvoudig verteld. In vers 1 een korte inleiding, de versen 2-5 verhalen van de opdracht van God aan Jozua, die dit meedeelt aan de priesters (vers 6) en aan het volk (vers 7). Hierna volgt een korte beschrijving (vers 8, 9), waarna weer woorden van Jozua tot het volk (vers 10). De rest bericht over het verloop van de strijd met nog één onderbreking door Jozua's bevel aan het volk om de ban uit te voeren (versen 16-20).

De betekenis van het verhaal is duidelijk. Israël behaalde overwinning door het toedoen van God. Toch gebeurt dit niet zomaar. Het volk moet zich wel degelijk inzetten en krijgt de overwinning niet cadeau. Er komen precieze opdrachten, die moeten worden uitgevoerd. Het volk werkt dus mee aan het wonder van de ineenstorting van de muren van de stad. Men zou terecht kunnen stellen: als het volk zijn deel doet, dan doet God het zijne. De mens staat niet werkeloos toe te zien, wanneer de Heilige zijn gang gaat. Het om de stad heentrekken, het blazen op de ramshoorn en het voor zich uit dragen van de ark, horen er allemaal bij. Het hele opvoeren vertegenwoordigt een werkelijke oorlogs-liturgie: het statig paraderen rond de stad, de tonen van de ramshoorn en het juichen van het volk. Dat het volk de ban over de overwinnaars moet uitvoeren is voor de moderne westerse mens niet altijd makkelijk te begrijpen. Een totale afslachting van het volk van Jericho valt soms moeilijk te rijmen met de principes van goedheid en liefde die bij God horen. Toch moet dit vooral tegen de achtergrond van die tijd en de toenmalige zeden en gewoonten worden gezien. Net zoals Jezus in zijn tijd elke steniging afwijst en in termen spreekt van de hardheid des harten, moeten deze gebeurtenissen in een dergelijk perspectief worden gebracht. Het volk van Israël moest leren begrijpen dat een heilig volk een heilig land in bezit moest nemen, en dat er dus totaal geen vermenging met de autochtone bevolking mocht plaatsvin-

den. Vernietiging was de prijs die betaald moest worden door een volk dat zich van God totaal had verwijderd. Dit is in de zin van 1 Samuël 15:2,3 op te vatten, waarin duidelijk wordt dat in dat geval de afstraffing niet zonder betekenis was. Natuurlijk bevredigt een dergelijke redenering onze geest niet, maar in termen van tijd was dit een louter rechtvaardige zaak ... men kon God geen verwijten maken. Tegen die achtergrond wordt dan ook duidelijk, dat er voor Rachab een uitzondering wordt gemaakt. Haar houding en inzet ten aanzien van de leden van Gods volk en hun God wordt beloond door redding. Haar vrees en ontzag voor de God van Israël maakt dat zij niet wordt gedood. Maar de nauwkeurige lezer van het verhaal merkt tevens op dat niet alleen zij, maar haar hele gezin wordt verlost.

Ook hier weer geldt het alsof het de hele groep aangaat. De volwassenen van de stad Jericho zijn aansprakelijk voor hun daden, waarvoor de doodstraf; zij trekken hun familieleden groot en klein mee in het verderf. Rachab stelt zich anders op en al haar familieleden delen in de verlossing. Later vergrijpt een Israëliet (Achan) zich aan de ban van Aï en het gevolg is dat het hele volk het moet ontgelden. Het leert een opvoedkundig principe van verantwoordelijkheid voor de gemeenschap waarbij men hoort, maar het blijft wreed in onze oren klinken. Dat zal het altijd blijven omdat we in een hele andere wereld met andere normen zijn opgegroeid. Dat onze maatschappij er niet veel beter vanaf komt blijkt zeer duidelijk uit het ondenkbare gebeuren uit de Tweede Wereldoorlog. Dat zoiets in een geciviliseerde wereld en maatschappij, die midden in het christendom baadde, kon gebeuren, stijgt alle menselijke verstand te boven. In het verhaal wordt die verlossing van Rachab zeer duidelijk onderstreept door het driemaal zeer uitvoerig herhalen van het in leven laten van haar en haar familie (versen 17, 23 en 25).

De schrijver wil van de daken schreeuwen, dat naast de vernietiging er ook bevrijding is afhankelijk van de opstel-

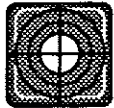
ling van de vrouw Rachab tegenover de God van hemel en aarde.

Wat de precieze betekenis van de herhaling van het getal zeven in de tekst is, is niet helemaal duidelijk. Het komt er in de tekst 12 x in voor. Wil hiermee aangegeven zijn dat het ging om de oprichting (de schepping) van het beloofde land (12 = getal van Israël en 7 het getal van de schepping)? Wie zal het zeggen? Dat het in die richting moet gaan, lijkt aannemelijk. Het gegeven van de 7 dagen is er niet bepaald vreemd aan.

Ook het feit dat de zevende dag 7 maal rond de stad wordt gegaan, markeert het gebeuren van de val van de stad des te meer. De overwinning op Jericho vormt het begin en symboliseert de totale verovering van het beloofde land voor Gods heilige natie, het koninkrijk van priesters (Exodus 19:5,6).

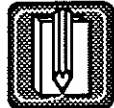
De schrijver besluit met de opmerking dat de mare (faam) van Jozua door het hele land ging. God was met Jozua en de inwoners van het land hadden er weet van!

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: geloof God blindelings en doe wat hij je zegt.

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo Jericho
ma fout, juist, fout
di fout = zeven, één, blokfluit.
wo juicht, want de Here heeft u de stad gegeven
do Jericho, muur, huis, Rachab.
vr 2. wet, God, het volk, de ark.
- leertekst
Jozua 6:16 - "juicht, want de Here heeft u de stad gegeven".

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.2.3, 4.2.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.1.1)
- inleiding
(voet)bal
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: geen figuren: 28, 37, 39, 48, 50, 51, 87, 89, 90, 91, 171, 204, 328.
zandbak, zandbakfiguren, priesters, krijgsvolk; ark, gewoon volk, stad van blokken met een muur omringd.
- bespreking
werkboekje les 2, ingekleurde leertekstcirkel (4.2.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.2.2)
- toepassing
teiltje met water, rietjes, fluit, trompet, blokfluit, blokjes of constructiemateriaal, kaarten
- liedboekjes
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 3
Elly en Rikkert I, nr. 40, 66
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- de opdracht van God aan Jozua is heel wat korter dan Jozua die geeft aan het volk. In Gods opdracht horen we niets over "het gebannene" en over Rachab. Aan de kleuters/kinderen vertellen we het verhaal zo sober mogelijk, dus geen sensatieverhaal. Daarmee omzeilen we tevens het gruwelijke aspect van de slachtoffers van Jericho.
- de belofte gedaan aan Rachab wordt gehouden. In vers 23 staat, dat Rachab en haar familie een verblijf buiten de legerplaats kregen aangewezen. In vers 25 staat, dat zij onder Israël heeft gewoond. Voor de kleuters/kinderen houden we het op: zij en de hele familie gaan mee naar het volk Israël.

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen.
Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

2. liedje

"1,2,3"

3. gebed

Lieve Vader die in de hemel woont, wij danken u dat wij vanmorgen in de kindersabbatschool zijn. Samen zullen wij zingen tot uw eer en luisteren naar uw woord. Help ons om goed op te letten en veel te leren. Zegen alle kindersabbatscholen in de hele wereld. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

"Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk"

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Israël steekt de Jordaan over

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doen de priesters op dit plaatje (4.2.3) ?
- over de bodem van welke rivier lopen ze?
- gaat het hele volk over dit pad naar de overkant?
- hoe komt het dat er een pad is in de Jordaan?
- helpt God het volk Israël altijd?
- wat dragen de priesters tussen zich in?

- hoe heet de leider van het volk (4.2.4)?
- hoe weet Jozua wat hij moet doen?
- waarom leggen ze 12 stenen op elkaar aan de overkant?
- wat mag het volk niet vergeten?

kijk naar de leertekstcirkel (4.1.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“waarom staan die stenen daar?”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

4.2.3, 4.2.4 en 4.1.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 3

2. inleiding: geloven en doen

a. vertelling

Freddy ligt in het ziekenhuis met een gebroken been. Zijn been deed vannacht erg pijn. Hij kon er soms niet door slapen. “Dag Freddy,” zegt de dokter als ze de ziekenzaal binnenwandelt. “Hoe is het met je been?” “Weet ik niet,” zegt Freddy verdrietig. “Wat weet je niet?” vraagt de dokter vriendelijk. “Ik weet niet of ik weer kan lopen met dat been.” “Ben je bang dat je been pijn blijft doen?” “Ja”, knikt Freddy. “Freddy, ik zal je iets verklappen! Jouw been wordt weer helemaal goed. We hebben foto’s gemaakt van jouw been, röntgenfoto’s. Op zo’n foto zie je alleen botten. Knijp maar eens in je vinger. Dan voel je een botje. Nu, een bot in jouw been is gebroken. Dat zag ik op de foto’s. Ik heb je been ingepakt in het gips. Het bot gaat weer mooi aan elkaar groeien. Over een paar weken mag je weer staan op je been. En dan moet je veel oefenen met lopen. Geloof me maar. Als je dat doet, voetbal jij weer als de beste!” En dat wil Freddy graag geloven.

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

(voet)bal

kringgesprek:

- waar is Freddy bang voor?
- wat belooft de dokter?
- **gelooft** Freddy haar?
- wat moet hij zelf **doen**?

*Het bijbelverhaal gaat over het volk Israël dat **gelooft en doet** wat God zegt.*

b. liedje

“de muren van Jericho”

liedjesboek

Elly en Rikkert I, nr. 40

3. bijbelverhaal: het volk stapt om Jericho heen

a. God geeft Jozua een opdracht

Jozua staat met het volk Israël voor de stad Jericho. God heeft hun dit land beloofd om in te wonen, maar de poorten van de stad zijn gesloten. Dan zegt God tegen Jozua: "Ik zal ervoor zorgen dat de stad voor jullie zal zijn. De mannen moeten voorop lopen en daarachter de priesters met de ark. Dan volgt hij het volk. Elke dag, wel zes dagen lang moet de stoet één keer om de stad heen lopen. Op de zevende dag moeten jullie zeven keer om de stad heen lopen. De priesters moeten op hun hoorns blazen. Dan moet iedereen luid juichen en de muur van de stad zal instorten. Iedereen kan dan de stad in.

b. Jozua geeft het volk de opdracht

Jozua roept de priesters. Hij zegt tegen hen: "neem de ark op en laat zeven priesters met zeven hoorns voor de ark uit lopen." Tegen het volk zegt Jozua: "laat de mannen, die soldaat zijn vóór de ark uit lopen. Het volk moet achter de ark lopen. Ze maken een stoet, zoals Jozua heeft gezegd. Eerst komen de soldaten, dan de priesters met de hoorns, dan de priesters met de ark en dan de rest van het volk.

c. de eerste zes dagen

De stoet zet zich in beweging. De zeven priesters blazen op de hoorns. De priesters met de ark komen erachter en dan de andere mensen. Je hoort helemaal niets. Alleen het geluid van de hoorns. Niemand zegt een woord, totdat ze weer terug zijn bij de tenten. Ze lopen helemaal rondom de stad. Dat doen ze op de eerste dag, dat doen ze op de tweede dag, dat doen ze zes dagen achter elkaar: één rondje om de stad terwijl alleen het geluid van de hoorns te horen is.

d. de zevende dag

Op de zevende dag staat iedereen heel vroeg op. De zon is nog maar net opgekomen. Op precies dezelfde manier als de eerste zes dagen trekken ze om de stad heen. Nu gaan ze niet één keer, maar wel zeven keer om de stad heen. Dan blazen de priesters voor de zevende keer op de hoorns. Jozua zegt tegen het volk: "Juicht, want de Here heeft u de stad gegeven!" Het volk begint heel hard te juichen. Dan gebeurt het: de muur stort in. Iedereen kan zo de stad binnengaan. Nu is de stad van hen.

e. de belofte nagekomen

Jozua roept de twee mannen, die in de stad zijn geweest om te verkennen. "Jullie moeten Rachab en haar familie halen. Zij mogen bij ons komen, omdat Rachab jullie heeft verstopt voor de koning." De mannen gaan naar Rachab. Zij en haar hele familie gaan mee naar het volk, zoals zij haar beloofd hadden. Het hele land Kanaän hoort wat er gebeurd is. De Here God heeft hen geholpen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 50b met 48, 50.
(28, 37, 39, 48, 50, 51, 87, 89, 90,
91, 171, 204, 328)
zandbak, zandbakfiguren, priesters, krijgsvolk, ark, gewoon volk, stad van blokken met een muur omringd.*

materiaal:

*B.I.V. 50b met 48, 50.
(28, 37, 39, 48, 50, 51, 87, 89, 90,
91, 171, 204, 328)
zandbak, zandbakfiguren, priesters, krijgsvolk, ark, gewoon volk, stad van blokken met een muur omringd.*

activiteit:

kleuters/kinderen stellen de stoet samen in de zandbak

materiaal:

*B.I.V. 50b met 48, 50.
(28, 37, 39, 48, 50, 51, 87, 89, 90,
91, 171, 204, 328)
zandbak, zandbakfiguren, priesters, krijgsvolk, ark, gewoon volk, stad van blokken met een muur omringd.*

activiteit:

leid(st)er laat stoet éénmaal om de stad lopen.

materiaal:

*B.I.V. 50b met 48, 50.
(28, 37, 39, 48, 50, 51, 87, 89, 90,
91, 171, 204, 328)
zandbak, zandbakfiguren, priesters, krijgsvolk, ark, gewoon volk, stad van blokken met een muur omringd.*

activiteit:

leid(st)er laat stoet zevenmaal om de stad lopen. Daarna muur van de stad om laten vallen.

materiaal:

*B.I.V. 50b met 48, 50.
(28, 37, 39, 48, 50, 51, 87, 89, 90,
91, 171, 204, 328)
zandbak, zandbakfiguren, priesters, krijgsvolk, ark, gewoon volk, stad van blokken met een muur omringd.*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wat ziet het volk op dit plaatje (zo)?
- is het volk nu in het beloofde land?

aan Kinderen:

- hoe heet de stad die ze zien?
- moet het volk vechten om in deze stad te kunnen wonen?
- moet het volk dan luisteren naar Jozua en doen wat hij zegt?

aan Kleuters:

- wat moet het volk van Jozua doen (ma)?
- moet het volk rijden of lopen om de stad?
- wie gaan er voorop in de stoet?
- wie lopen er achter de soldaten aan?

aan Kinderen:

- wie lopen er achter de priesters met de ark?
- moet iedereen stil zijn?
- slaan de priesters op een trommel?
- wat doen ze wel?

aan Kleuters:

- wie slapen er in de tenten op dit plaatje (di)?

aan Kinderen:

- hoe vaak loopt het volk elke dag om de stad?
- hoe vaak loopt het volk op de zevende dag om de stad?
- blazen de priesters op een blokfluit of een hoorn?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er als het volk voor de zevende keer om de stad loopt (wo)?

aan Kinderen:

- wat moet het volk nu doen volgens de leertekst?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (do)?
- weten jullie nog waarom er een lap stof uit dit raam hangt?

aan Kinderen:

- hoe heet de stad waar het volk mag wonen?
- wat is er om de stad?
- wat staat er op de muur?
- wie woont er in dat huis?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.2.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Jozua 6:16.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welk woord kon je niet kwijt bij opdracht 1 op je werkblad?
- wat zijn de juiste antwoorden bij opdracht 2?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.2.1, voorgeknippte
4.2.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.2.1
ophangen, 4.2.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

"de muren van Jericho"

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 40*

5. toepassing: God maakt alles mogelijk

a. activiteit

We doen vandaag allerlei proefjes die met lucht te maken hebben. Laat de kinderen in een kring zitten om de tafel. Op tafel kun je het teiltje met water zetten. De rest zou je achter je eigen stoel kunnen houden en op tafel kunnen plaatsen als je het nodig hebt. Spreek een teken of woord met de kleuters/kinderen af, wanneer jij vindt dat ze moeten stoppen.

* Hou je hand voor je mond en praat heel zacht/ hard/ en normaal.

- wat merk je op? - wat voel je? - hoe komt dat?

* Blaas zachtjes in de bak met water. Blaas nu met een rietje in de bak.

- wat valt je op? - waarom is er nu verschil?

- wat gebeurt er eigenlijk?

* Zeg wat tegen de kleuters/kinderen met je hand voor je mond.

Zeg nu hetzelfde zonder je hand voor je mond.

- wat verstond je beter? - waarom verstond je dat beter?

* Doe een paar vingers op je keel en fluit. Nog een keer maar dan brommen.

- wat voel je? - waarom is er verschil?

* Fluit zonder geluid te maken. Blaas nu op het (blaas)instrument.

* Bouw met kaarten een kaartenhuis en een stevige muur van blokjes op de tafel.

* Laat de kleuters/kinderen zachtjes om de tafel lopen en fluisteren. Laat de kleuters/kinderen stampend lopen en hard praten.

- wat gebeurt er de eerste keer?

- wat gebeurt er de tweede keer?

- hoe komt dat?

Bij de muur van Jericho gebeurde ook zoiets. Wie had hun het idee gegeven? De muur van blokjes is (nog) intact/heel. Je ziet dus dat geluid en herrie maken niet altijd voldoende is om iets in te laten storten.

b. kringgesprek

- wie heeft het volk Israël geholpen bij de inname van Jericho?

- geloofde het volk in God?

- deed het volk precies wat God zei?

- doen jullie altijd precies wat God zegt?

- waarom wel of waarom niet?

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen

voeren uit

materiaal:

teiltje met water, rietjes, fluit,

trompet, blokfluit, blokjes of

constructiemateriaal, kaarten

groeps- en werkvorm

leergesprek rond de tafel

materiaal:

geen

liedjesboek:

Elly en Rikkert I, nr. 40

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt

hardop.

C.SLUITING

1. liedje

“de muren van Jericho”

2. gebed

Dank u lieve God, dat wij van het volk Israël kunnen leren dat we in u kunnen vertrouwen, in u kunnen geloven, omdat u het beste met ons voorheeft. We hebben ook geleerd dat het het beste is om alles te doen wat u ons zegt. Dat helpt ons en anderen om gelukkig en blij te worden. Help ons daarom om goed naar u te luisteren. Amen.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

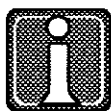

3. de Gibeonieten bedenken een list

JOZUA 9

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De heldedaden van Jozua verspreiden zich over het land en de verschillende volken van Kanaän trachten de handen in elkaar te slaan om een coalitie tegen Israël op te richten. Zij hebben al lang in de gaten dat het Israël niet te doen is om enkele plunderingen in het land uit te voeren, maar om er definitief te gaan wonen. Ook merken ze dat Israël zonder pardon de hele bevolking uitroeit. Voor hen is gezamenlijk verzet de enige oplossing.

Enkele steden (8:17) beseffen en vermoeden dat ze niet opgewassen zijn tegen de indringers en verzinnen een bijzonder goede list. Jozua had door middel van een list de stad Aï ingenomen; hij krijgt nu zijn portie thuis.

De Gibeonieten hebben hun plan erg goed opgezet:

1. ze doen voorkomen dat ze uit een ver land komen:
 - a. oude kleding, oud voedsel en oude reisbenodigheden.
 - b. "wij zijn uit een ver land" (v.6)
"uit een zeer ver land" (v.9)
"van de zeer lange tocht" (v.13)

Hieruit moet Jozua dan maar concluderen dat ze uit een land komen dat buiten Kanaän ligt. Op zijn precieze vragen wordt zeer vaag geantwoord. De naam van hun volk noch van hun land wordt door hen genoemd.

2. ze spelen op de eergevoelens van Jozua: "... vanwege de naam van de Here, uw God, want wij hebben de mare aangaande hem gehoord" (v.9)

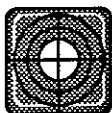
3. zij gedragen zich erg onderdanig:
"wij zijn uw knechten: (v.8,11)
4. zij dringen er op aan een verbond te sluiten:
"... sluit dan nu een verbond met ons" (v.7,11).

Het doel van dit alles komt in het verhaal duidelijk naar voor:

- "dat hij hen in leven zou laten" (v.15)
- "hen in leven laten" (v.20)
- "laat hen in leven blijven" (v.21)
- "om onzes levens wil" (v.24)
- "zodat deze hen niet doodden" (v.26)

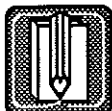
Het verbond wordt gesloten (v.6,7,11,15,16) en er is geen weg meer terug voor Jozua en het volk: ze hebben het nu eenmaal aan de Gibeonieten gezworen (v.15, 18, 19, 20). Men ontdekt de list op de derde dag (een uitdrukking die aangeeft dat dan de beslissing valt). De Israëlieten zijn verre van tevreden, maar kunnen er niet meer onder uit. Toch gaan de Gibeonieten niet helemaal ongeschonden verder de geschiedenis in: zij zullen voortaan houthakkers en waterputters zijn - een zeer verachtelijk beroep voor dit tijd - en zullen heren- en slavendiensten voor Jozua moeten verrichten. Dit blijkt ook nog onder Salomo het geval te zijn (1 Koningen 9:21). In ieder geval werden ze niet uitgeroeid en daar ging het om!

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: denk goed na voor je iets belooft

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo juist, fout, juist
ma fout = nieuwe, lekker vers.
di list
wo fout, juist, fout, fout
do Jozua sloot vriendschap met hen
vr 1. Jozua wordt de vriend van de Gibeonieten.
2. Jozua, oud, broden, ver, vrienden, willen, belooft.
- leertekst
Jozua 9:15 - "Jozua sloot vriendschap met hen"

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.3.3, 4.3.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.2.1)
- inleiding
geen
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
figuren: 28, 51, 87, 89, 90, 91, 153, 171, 204, 275 of
poppenkast met enkele poppen.
oud brood, oude kleren, oude schoenen.
- bespreking
werkboekje les 3, ingekleurde leertekstcirkel (4.3.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.3.2)
- toepassing
verkleedspullen, zoals lakens, riemen, sjaals, etc.
- liedboekjes
Elly en Rikkert I, nr. 40, 43, 66
Sabbatliedjes I, nr. 25
Zing 74

D. VERTELLING

- de opdracht aan het volk om het land te veroveren gaat gepaard met wrede handelingen: mensen worden uitgeroeid en steden totaal met de grond gelijk gemaakt. Dit was de enige manier in die tijd om te garanderen dat de eigen cultuur en godsdienst bewaard bleef. Aan de kleuters/kinderen vertellen we, dat de steden zullen worden veroverd. Over het lot van mens en dier wordt niet gerept.
- het maken van een verbond wordt "vertaald" met het maken van een afspraak. Ze willen vriendschap sluiten, hetgeen inderdaad blijkt te lukken.
- in de Bijbel in Woord en Beeld en in vele kinderbijbels wordt vaak gezegd, dat het beschimmeld brood was, dat de afgezanten bij zich hadden. In de tekst wordt gezegd, dat het brood één en al kruimels was. Brood beschimmelt wanneer het in aanraking komt met vocht. In het andere geval, wordt brood hard en op 't laatst zelf valt het uit elkaar.
- pas er voor op, de kleuters de indruk te geven nooit iemand iets te beloven, omdat je er misschien later spijt van zou krijgen! Leer hen bij alles, dus ook met beloven, eerst goed na te denken.

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen.
Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“1,2,3”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

3. gebed

Vader in de hemel. Dank u wel dat we vanochtend in de kindersabbatschool kunnen zijn. Dat we liedjes voor u kunnen zingen en naar verhalen in de Bijbel mogen luisteren. Wilt u ons helpen dat we alles kunnen begrijpen. Wees ook met onze papa's en mama's die ook in de sabbatschool over u leren. In de naam van Jezus. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: het volk stapt om Jericho heen

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doet het volk op dit plaatje (4.3.3)?
- wie liepen er voorop in de stoet?
- wie liepen er achter de soldaten?
- en wie liepen er achter de priesters?
- waar bliezen de priesters op?
- moest het volk verder stil zijn?
- hoe vaak liep het volk elke dag om de stad?
- wie had hun die opdracht gegeven?

- hoe vaak liep het volk op de zevende dag om de stad (4.3.4)?
- waarom juicht het volk op dit plaatje?
- was het volk God dankbaar dat hij hun de stad had gegeven?
- vertrouwde dit volk blindelings op God?

kijk naar de leertekstcirkel (4.2.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“de muren van Jericho”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.3.3, 4.3.4 en 4.2.1 (van vorige les)*

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 40*

2. inleiding: vrienden worden

a. vertelling

Freddy ligt al twee dagen in het ziekenhuis met een gebroken been. De deur van de ziekenzaal gaat open. Er wordt een bed naar binnen gereden en naast Freddy neer gezet. Er ligt een meisje in met een groot verband om haar hoofd. “Hallo”, zegt Freddy, “hoe heet jij?” “Darleen,” zegt het hoofd met verband. “Ik heet Freddy,” zegt hij. “Is het leuk in het ziekenhuis?” vraagt Darleen. “Nu wel,” zegt Freddy, “maar eerst niet, want mijn been deed heel erg pijn.” “Wat moet je allemaal doen in het ziekenhuis?” wil Darleen weten. “Vooral liggen,” grinnikt Freddy. “Wil je weten wat er verder allemaal gebeurt? De zusters en de dokter komen vaak op de zaal,” vertelt Freddy. “’s Morgens wordt je vroeg wakker gemaakt. Dan krijg je een thermometer van de zuster. Daarmee moet je meten of je koorts hebt. Daarna komt er een zuster om je te wassen. En dan komt er een karretje de zaal in met het ontbijt” brood en thee en melk en fruit. “Ik moet plat blijven liggen en ik mag niet uit mijn bed,” zegt Darleen. “Ik kan er niet eens uit,” roept Freddy. “We liggen nog wel een tijd samen in het ziekenhuis. Zullen we een spelletje doen? Laten we ‘kleuren-raden’, goed? Ik zie iets met een witte kleur ... ! Ra, ra, wat is dat?”

b. liedje

“als je liefde hebt onder elkaar”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
geen
kringgesprek:
- Freddy kan Darleen veel vertellen over het ziekenhuis. Hoe komt dat?
- zouden Darleen en Freddy vriendjes worden?
Het bijbelverhaal gaat over de Gibeonieten die vrienden willen worden met het volk Israël.*

*liedjesboek
Elly en Rikkert I, nr. 43*

3. bijbelverhaal: de Gibeonieten sluiten een verdrag met Israël

a. de steden sluiten een verbond

De stad Jericho is veroverd. Het volk van Israël is nu in het land Kanaän. Andere mensen horen dat. De mensen die in de andere steden wonen zijn bang, dat Jozua hun stad ook wil veroveren. Daarom spreken ze af, dat ze elkaar zullen helpen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
B.I.V.51b zonder 28, 37, 39, 51,
87, 89, 90, 91, 328
(171, 204)*

b. het plan van de Gibeonieten

De mensen uit de stad Gibeon maken een plan. Zij willen proberen om met Jozua een afspraak te maken. Zij hebben wel gehoord, dat Jozua met niemand een afspraak wil maken, die in het land Kanaän woont. Daarom bedenken ze een slim plannetje. Als ze nu eens net doen alsof ze uit een héél ver land komen!? Dan wil Jozua vast wel een afspraak met hen maken!

*materiaal:
B.I.V. 51b zonder 37, 39, 328.
(28, 51, 87, 89, 90, 91, 171, 204)
of
poppenkast met enkele poppen.*

c. de mannen bij Jozua

De mannen gaan op weg naar Jozua. Ze nemen zakken mee voor hun ezels. Ze nemen heel oude versleten zakken om hun drinken in te doen. Ze hebben versleten schoenen aan hun voeten en versleten kleren aan hun lichaam. Ze hebben brood bij zich, dat helemaal verkruimeld is; dan lijkt het heel oud! Zo gaan ze op reis! Als ze bij Jozua komen zeggen ze tegen hem, dat ze uit een heel ver land komen. Ze zijn gekomen om een afspraak met Jozua te maken. De mannen van het volk Israël vragen, waar ze vandaan komen. "Uit een héél ver land." zeggen ze weer. Ze laten alles zien: hun kleren, schoenen, zakken en brood.

*materiaal:
B.I.V. 51b met 153, 275, zonder
37, 39, 328.
(28, 51, 87, 89, 90, 91, 153, 171,
204, 275) of
poppenkast met enkele poppen.*

d. de afspraak gemaakt

De mannen van het volk Israël geloven die vreemdelingen. Ze vergeten om God om raad te vragen. Ze maken een afspraak. Ze zullen voortaan vrienden van elkaar zijn. De mannen van Gibeon gaan daarna weer terug.

Drie dagen later komt Jozua met de mannen van Israël bij de stad Gibeon. Dan horen ze, dat daar de mannen waren met wie ze een afspraak hebben gemaakt. Maar: afspraak is afspraak: de mensen uit de stad hoeven niet bang te zijn.

Wat hebben Jozua en de andere mannen van Israël spijt, dat ze niet eerst goed hebben nagedacht voordat ze een afspraak maakten!

*materiaal:
B.I.V. 51b met 153, 275, zonder
37, 39, 328.
(28, 51, 87, 89, 90, 91, 153, 171,
204, 275) of
poppenkast met enkele poppen.
oud brood, oude kleren, oude
schoenen,.
activiteit:
kleuters/kinderen vormen een rij;
met materiaal in de hand lopen zij
door het lokaal onder het zingen
van: Zing 74:
"De Gibeonieten gaan op reis,
naar Jozua in Kanaän,
versleten schoenen, versleten
kleren,
en met oud brood gaan zij op
reis.*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wie zie je op dit plaatje (zo)?

aan Kinderen:

- wonen er al andere mensen in Kanaän?
- luisteren die mensen naar God?
- willen de Gibeonieten vrienden worden met Israël?

aan Kleuters:

- hoe zien de Gibeonieten er uit op dit plaatje (ma)?
- denkt Jozua nu dat zij van ver weg komen?

aan Kinderen:

- hebben zij oude of nieuwe kleren aan?
- hebben zij lekker vers of heel droog brood bij zich?

aan Kleuters:

- wat doet Jozua op dit plaatje (di)?
- waarover moet Jozua nadenken?
- weet Jozua nu of de Gibeonieten echt lang hebben gereisd?

aan Kinderen:

- zijn hun kleren versleten door de reis?
- is hun brood verdroogd door de zon?
- hebben ze Jozua bij de neus genomen?
- is het plannetje van de Gibeonieten gelukt?
- hoe noem je zo'n plan?

aan Kleuters:

- waarom hebben de Gibeonieten deze list verzonnen (wo)?
- loopt Jozua in hun val?
- wat betekent dat als je in de val loopt?

aan Kinderen:

- wonen de Gibeonieten echt heel ver weg?
- doen ze zielig?
- dragen ze nieuwe kleren?
- weet Jozua dat de Gibeonieten liegen?

aan Kleuters:

- wordt het volk Israël vrienden met de Gibeonieten (do)?
- heeft Jozua aan God gevraagd wat hij moest doen?

aan Kinderen:

- wat voor werk doen de Gibeonieten voor Israël?
- moet je doen wat je belooft?
- wat had Jozua gedaan? Kijk in Jozua 9:15?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.3.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Jozua 9:15.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welk verhaaltje hebben jullie er bij verzonnen?
- welke zin heb je in de puzzel gevonden? (vr)

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.3.1, voorgeknijpte
4.3.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.3.1
ophangen, 4.3.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“als je liefde hebt onder elkaar”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 43*

5. toepassing: vraag God altijd om hulp bij belangrijke beslissingen

a. activiteit

Wij spelen vandaag het verhaal van de Gibeonieten na. Eén kind is Jozua, een stuk of vier anderen zijn de Gibeonieten.

* Laat de kleuters zelf een keuze maken of ze mee willen spelen.

* Deel de verkleedspullen uit aan de kinderen. Zo zullen ze zich sneller in hun "rol" inleven.

* Laat tijdens het spelen het "onderdanige" van de Gibeonieten naar voren komen, door houding en spreken.

* Je kunt de kleuters/kinderen ondersteunen door tijdens het spelen het verhaal te vertellen, mochten ze eventueel tijdens hun spel vastlopen.

* Laat als de tijd het toelaat, nog een groepje spelen of verander de rollen.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
verkleedspullen, zoals lakens, riemen, sjaals, etc.*

b. kringgesprek

- vonden jullie het leuk om net te doen alsof jullie de Gibeonieten zijn met hun slimme plannetje?

- heb je ook wel eens een list uitgehaald om iets te krijgen van een ander / van je ouders?

- geloofden de anderen / je ouders je? Waarom?

- hoe voelde jij je toen?

- hoe denk je dat de ander zich voelde?

- wat vond je van het verhaal?

- wat hebben wij geleerd van dit verhaal?

- wat zou Jozua de volgende keer doen?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
geen*

C.SLUITING

1. liedje

"als je liefde hebt onder elkaar"

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 43*

2. gebed

Dank u Here God voor het verhaal over de Gibeonieten en hun list. Jozua heeft een fout gemaakt door niet goed na te denken en snel iets te beloven. Wilt u ons helpen om eerst goed na te denken voor we iets aan iemand beloven. Wij willen graag mensen helpen, maar wij willen niet graag dat mensen ons bedriegen. Help ons om goed op te letten en toch het goede te doen. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

4. de priester verdeelt het land voor Israël

JOZUA 14:1-6; 22:9-34

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

In dit korte stukje tekst (Jozua 14:1-5) wordt verhaald hoe de verdeling van het land Kanaän is doorgevoerd. Elke stam krijgt een gedeelte van het land toegewezen door middel van het

lot. Dat de hogepriester Eleazar, zoon van Aäron, als eerste wordt genoemd geeft aan dat de verdeling een religieus karakter heeft en zeer waarschijnlijk bij de tabernakel is voltrokken. Hoe het lot precies uitgevoerd is, is niet helemaal zeker. Het kan zijn dat men twee mandjes gebruikte met in elk tien strookjes of steentjes. In het ene mandje strookjes of steentjes met de namen van de stammen en in het andere strookjes met de namen van de verschillende streken. Daarna kan men, na de loting de precieze grenzen van die gebieden hebben vastgesteld naar gelang de grootte van de verschillende stammen. In ieder geval is het duidelijk, dat elke stam zijn deel kreeg. De stammen Ruben, Gad en de halve stam Manasse hadden reeds aan de oostzijde van de Jordaan van Mozes een gebied aangewezen gekregen, zodat hier slechts sprake is van negen en een halve stam. Men legt ook uit, hoe het komt dat er toch twaalf stammen grond krijgen, terwijl de stam Levi daarbij niet wordt gerekend. De reden daarvan is dat de stam van Jozef zo enorm groot was dat deze in twee delen opgesplitst werd, naar de twee zonen van de onderkoning: Efraïm en Manasse.

In de Nederlandse tekst is sprake van "erfdeel". Men stelt dan dat God de eigenaar van het land is en dat Israël, zijn zoon zijnde (zie Hosea 11:1), een deel van het bezit van God kreeg. Dit kan op basis van het gebruikte Hebreeuwse woord, dat ook "deel in de buit" betekent. Zo kan het ook zijn dat de tweede betekenis van toepassing is, omdat Israël het land Palestina op de daar wonende volkeren veroverd had. Hoe dan ook voor beide betekenissen valt wat te zeggen en men moet toegeven dat in deze tekst geen verdere uitleg daarover te vinden is. Blijft nog te wijzen op de zeer

belangrijke opmerking dat dit alles gebeurde "Zoals de Here Mozes geboden had" (14:2 en 5).

De tweede tekst van belang is Jozua 22:9-34. Hier komt een spanning tussen de stammen ten oosten van de Jordaan met die ten westen van de rivier naar voren. De twee en een halve stam van over de Jordaan zijn bezorgd (22:24) dat na verloop van tijd de banden tussen beide delen van het volk zouden gaan verslappen en zij nog wel eens buiten het grootste deel van Gods volk zouden komen te staan (met alle nare gevolgen van dien). Vanuit die zorg bouwen zij een altaar gelijk aan dat van de tabernakel die in Gilgal (of Silo) stond.

Toen de westelijke stammen van de bouw hoorden, werden zij diep verontwaardigd en spraken van trouwbreuk (22:16). Men beschouwde toen de oprichting van een altaar buiten het heiligdom, als een zware inbreuk op de voorschriften van de Here, die onvermijdelijk zijn toorn oproept en zijn wraak zou kunnen doen komen over het gehele volk. Er is dan immers een verbreking van het verbond dat tussen het volk en God bestond. Aan de andere kant lag er het gevaar in, dat er naast het officiële heiligdom in Gilgal een ander heiligdom zou kunnen ontstaan. Dit zou politieke en religieuze verdeeldheid teweeg kunnen brengen.

De tien stammen zijn echter zo verstandig niet meteen een strijd te lanceren, maar sturen een gezantschap bestaande uit de zoon van de hogepriester en tien stamhoofden om te informeren en te waarschuwen. In hun rede tot de stammen van over de Jordaan ligt een stuk verwijt, waarin reeds een stuk veroordeling. Ze verwijzen naar wat met het volk gebeurd is in Peor (de ontucht met de Moabietische vrouwen) en waarvan de gevolgen nog niet helemaal uitgewist zijn (waarschijnlijk een venerische ziekte) en de ellende veroorzaakt door de overtreding van Achan die het verbod van de ban in de wind had geslagen.

In beide gevallen waren er slachtoffers gevallen (24.000 en een dertigtal respectievelijk).

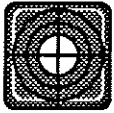
De Israëlieten zijn terecht bevreesd voor verdere strafmaatregelen van de kant van God. De stammen Ruben en Gad stellen de overige gerust. Er is niets aan de hand stellen zij. Het gaat niet om

1. een offercultus
2. een heiligdom
3. een religieuze breuk
4. een ontrouw ten aanzien van de Here

maar om een gedenkteken, dat getuige dient te zijn tussen de twee en tien stammen. Er mag nooit een situatie komen, zo

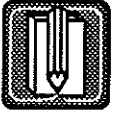
stellen zij, dat onze kinderen door jullie kinderen zouden worden verstoten uit de verbondsrelatie tussen Israël en God. Daarom dit altaar. Dit duidt op eenheid, niet om er op te offeren, maar om aan te geven dat we erbij horen! De vrees om er buiten te vallen is nogal sterk en de functie van het altaar is er één van GETUIGE zijn (zie 22:27,28 en 34). Allen gaan blij uit elkaar; de tien omdat zij nu weten dat er niets ernstigs aan de hand was (22:31), de thuisgeblevenen spreken hun goedkeuring over de afspraak uit (22:33) en de Rubenieten en de Gadieten zijn gerustgesteld in verband met latere ontwikkelingen tussen de nageslachten van de twee delen van het volk (22:34).

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: verdeel altijd alles eerlijk

B. WERKBOEKJE

- antwoorden**
zo woonplaats, zwerven, grond
ma fout, fout, fout, juist
di land in 12 gelijke stukken verdelen
wo fout, fout, juist
do de Israëlieten verdeelden het land
vr 1. de priesters verdelen het land
2. er zijn wel 12 families
3. elke stam krijgt een deel van het land
Kanaan
- leertekst**
Jozua 14:5 - "de Israëlieten verdeelden het land"

C. MATERIAAL

- terugblik**
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.4.3, 4.4.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.3.1)
- inleiding**
repen chocola (al in stukjes gebroken om uit te delen)
- bijbelverhaal**
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: geen
figuren: geen
zandbak, Jordaan bijv. blauw papier,
luciferdoosjes "steden", al (dan niet beplakt)
luciferstokjes of iets dergelijks wat als grens dienst kan doen.
kleine stenen
- bespreking**
werkboekje les 4, ingekleurde leertekstcirkel (4.4.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.4.2)
- toepassing**
een bakje/mandje met een lootje voor elk kleuter/kind. De lootjes zijn genummerd, vanaf 1.
Voor elk kind een kadootje met een nummer dat correspondeert met de lootjes.
Bijvoorbeeld:

8 verschillende kleurplaten of een gummetje, een schrift, een lineaal, lijm, e.d.

- liedboekjes**
Elly en Rikkert I, nr. 43, 66
Elly en Rikkert IV, nr. 48
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- als je de titel van de les leest, overvalt je toch een aarzeling: wat kun je over dat onderwerp, de verdeling van het land, nu aan de kleuters en kinderen duidelijk maken.
- de stam der Levieten wordt in de les genoemd: de dienaren van God. Als reden van het niet krijgen van landbezit wordt simpel gezegd: zij moeten in het huis van God bezig zijn.
- het stukje tekst over het tweede altaar heeft eigenijk niet zoveel met het doel van de les te maken. Toch hoort het bij het verhaal over de verdeling:
Het blijft één volk met één God. Het is een waardige afsluiting van een volk dat rondwaalde en eindelijk rust vond; lichame-lijk en geestelijk.
- vertelt u vóór het zingen van de liedjes in het kort de inhoud? Dan zal uw groepje met nog meer aandacht en intensiteit de liedjes zingen!

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er ver-
welkomt*

b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op
een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uit-
blazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“1,2,3”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, wij danken u dat wij vandaag in uw kerk mogen zijn. Wilt u ook met de kleuters en de kinderen zijn die vandaag hier niet in de kindersabbatschool zijn. Help ons ook om het verhaal over de verdeling van het land Kanaän goed te begrijpen. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën),
leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk*

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de Gibeonieten sluiten een verdrag met Israël

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- weten jullie nog waarom Jozua zo nadenkt op dit plaatje (4.4.3)?
- welk volk wilde vriendschap met het volk Israël sluiten?
- hoe zag hun kleding eruit?
- hadden ze vers of droog brood bij zich?
- hadden de Gibeonieten echt ver gereisd?
- weten jullie nog hoe zo'n plan heet?
- liep Jozua in hun val?

- sloot Jozua vriendschap met de Gibeonieten (4.4.4)?
- heeft Jozua aan God gevraagd wat hij moest doen?
- heeft Jozua dat beloofd?
- moet je goed nadenken voor je iets belooft?

kijk naar de leertekstcirkel (4.3.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“als je liefde hebt onder elkaar”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:
4.4.3, 4.4.4 en 4.3.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Elly en Rikkert I, nr. 43

2. inleiding: samen delen

a. vertelling

Betty en mama zijn bij Freddy op bezoek in het ziekenhuis. “En Freddy, hoe is het in het ziekenhuis?” vraagt moeder. “Vanmorgen was er een clown. Die maakte ons aan het lachen met leuke grapjes. En oom en tante zijn op bezoek geweest. Moeten jullie eens kijken, hier ...!” Freddy trekt de la open van het kastje naar zijn bed. “lieve help”, roept moeder, “vijf ... nee zes repen chocola! : Ik wil ook in het ziekenhuis liggen,” zegt Betty. “Schuif eens een stukje op Fred. Ik voel me ziek, ik moet in bed liggen!” Betty kruipt naast Freddy in het ziekenhuisbed. Ze doet haar ogen stijf dicht en ligt doodstil. “Ben je erg ziek, Betty?” vraagt Freddy. Met één sprong staat Betty al naast het bed. “Ik ben weer helemaal beter,” lacht Betty. Freddy haalt de repen chocola uit de la. En even later smullen ze alledrie van een stuk chocola.

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:
repen chocola (al in stukjes gebroken om uit te delen)

kringgesprek:

- is Betty echt ziek?
 - waarom is ze weer snel beter?
 - hoeveel repen heeft Freddy? (eventueel vingers laten opsteken en hardop laten tellen).
- Hij deelt die met Betty. Hoeveel krijgt Betty?*
Het bijbelverhaal gaat over de priester die het land eerlijk verdeelt.

b. liedje

“eerlijk delen”

liedjesboek

Elly en Rikkert IV, nr. 48

3. bijbelverhaal: de verdeling van het land

a. het land Kanaän moet worden verdeeld

Door het land Kanaän loopt een grote rivier: de Jordaan. Enkele families zijn niet door de Jordaan gegaan, maar aan de ene kant gebleven. Het zijn twee en een halve familie. De andere families zijn naar de overkant gegaan. Samen hebben zij het land veroverd. Nu moet ieder zijn eigen stuk grond terug krijgen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
zandbak, Jordaan bijv. blauw papier*

b. de dienaren van God

Jacob had twaalf zonen. Elke zoon heeft een grote familie gekregen. Elke familie zal een stuk land krijgen. Alleen de dienaren (dat zijn de priesters en de Levieten) van God, de familieleden van één zoon, zullen geen land krijgen. Zij zullen wel steden krijgen en een stuk weiland voor hun vee. Ook een lapje grond voor hun groente. Zij zullen de meeste tijd in het huis van God bezig zijn.

*materiaal:
zandbak, Jordaan bijv. blauw papier, luciferdoosjes "steden", al (dan niet beplakt)
activiteit:
kleuters/kinderen mogen elk een "stad" bouwen in het land (zandbak).*

c. de andere families

De familie van Jozef is heel erg groot geworden. Zo groot, dat zij stukken land krijgen. Nu wordt het land in twaalf stukken verdeeld. De één heeft een stuk zonder bergen; de ander een stuk dicht bij de rivier. Iedere familie krijgt genoeg land om te kunnen wonen en werken. Nu kunnen ze eindelijk gaan wonen in het beloofde land!

*materiaal:
zandbak, Jordaan bijv. blauw papier, luciferdoosjes "steden", al (dan niet beplakt)
luciferstokjes of iets dergelijks wat als grens dienst kan doen.*

d. het tweede altaar

De families die nu samen aan de éne kant van de Jordaan wonen, bouwen een altaar. Een mooi groot altaar aan de over van de rivier. Al gauw horen de andere daarvan. Ze worden erg boos en ongerust. Zouden ze een andere god willen aanbidden? Zouden ze nu al God de Heer vergeten zijn? Elke familie stuurt er een man naar toe. Ze zullen met hen gaan praten en hen waarschuwen.

*materiaal:
zandbak, Jordaan bijv. blauw papier, luciferdoosjes "steden", al (dan niet beplakt)
luciferstokjes of iets dergelijks wat als grens dienst kan doen.
kleine stenen*

e. God is de Heer

De mannen vertellen de families wat ze van het altaar denken. Wat is hun plan? Waarom bouwen ze een altaar. Willen ze de Here God niet meer dienen? De mensen die het altaar hebben gebouwd leggen alles uit. Het altaar hebben ze gebouwd, zodat hun kinderen weten, dat de families aan de overkant dezelfde God dienen als zij. Hoewel ze aan de andere kant van de Jordaan wonen, horen ze toch bij elkaar. Samen zijn ze het volk Israël. Als de mannen dat gehoord hebben, vinden ze het een goed plan. Ze zijn niet meer ongerust. Ze vertellen thuis, wat ze hebben gehoord en iedereen is het ermee eens. Iedereen die het altaar ziet, zal weten, dat God de Heer is van het hele volk Israël!

*materiaal:
zandbak, Jordaan bijv. blauw papier, luciferdoosjes "steden", al (dan niet beplakt)
luciferstokjes of iets dergelijks wat als grens dienst kan doen.
kleine stenen*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- woont Israël in het nieuwe land op dit plaatje (zo)?

aan Kinderen:

- wat heeft Israël eindelijk weer?
- wat hoeven ze nu niet meer te doen?
- wat krijgt iedere familie?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- verdeelt Jozua het land?
- neemt iedereen graag wat hij wil hebben?
- neemt de priester het hele land?
- wordt er eerlijk om geloot?

aan Kleuters:

- welk land zie je op dit plaatje (di)?
- hoeveel families zijn er?

aan Kinderen:

- hoe noem je zulke families?
- hoe hebben jullie het land verdeeld in je werkboek?

aan Kleuters:

- wat groeit er op het land vlak bij de stad (wo)?
- welke stam krijgt maar een paar kleine stukjes grond?

aan Kinderen:

- woont iedereen in Kanaän vlak bij de stad?
- wonen de Levieten op het land?
- zorgen de priesters voor de tent van God?

aan Kleuters:

- waarom gaat Kenan met zijn familie op reis (do)?
- gaat het volk eindelijk naar huis?

aan Kinderen:

- welke leertekst heb je gevonden?
- heeft elke stam nu zijn eigen plekje?
- is het land eerlijk verdeeld?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.4.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Jozua 14:5.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welke zinnen heb je op je werkblad gevonden?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.4.1, voorgeknippte
4.4.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.4.1
ophangen, 4.4.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

"eerlijk delen"

*liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr. 48*

5. toepassing: eerlijk verdelen, maakt iedereen blij

a. activiteit

Vandaag gaat het bijbelverhaal over eerlijk delen. De priester moet het land Kanaän eerlijk verdelen. Hoe doet de priester dat? Ik heb vandaag voor jullie allemaal een kadootje meegenomen. Nu wil ik deze kadootjes eerlijk onder jullie verdelen. Hoe denken jullie dat ik dat het beste kan doen? Ik ga het op precies dezelfde manier doen als de priester. Elke kadootje heeft een nummer. En ik heb hier een bakje met lootjes. Op elk lootje staat een nummer. Jullie mogen allemaal een lootje pakken. We maken ze tegelijk open. Nu mogen jullie je lootje open maken. Kijk maar welk kadootje hetzelfde nummer heeft, dat is voor jou.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

een bakje/mandje met lootjes. De lootjes zijn genummerd, vanaf 1. Maak net zoveel lootjes als er kinderen zijn. Pak ook voor elk kind een kadootje in en plak daarop een nummer dat correspondeert met de lootjes.

Dus als er acht kleuters/kinderen zijn, heb je lootjes genummerd 1 t/m 8, acht kadootjes die ook genummerd zijn van 1 t/m 8.

TIP: koop kadootjes die binnen je budget passen. Maar zorg wel dat ze ongeveer dezelfde waarde hebben.

Je kunt 8 verschillende kleurplaten nemen, een gummetje, een schrift, een lineaal, lijm, e.d.

b. kringgesprek

- heeft de priester het land Kanaän eerlijk onder de Israëlieten verdeeld?
- hebben wij de kadootjes eerlijk verdeeld?
- wanneer zou het niet eerlijk verdeeld zijn geweest?
- wat vinden jullie leuker en beter, alles eerlijk of oneerlijk verdelen?

groeps- en werkvorm

leergesprek rond de tafel

materiaal:

geen

C.SLUITING

1. liedje

“eerlijk delen”

liedjesboek:

Elly en Rikkert IV, nr. 48

2. gebed

Grote God in de hemel, u geeft ons alles wat we nodig hebben. Help ons dat we als we iets verdelen het eerlijk doen. Als iemand weinig heeft en veel nodig heeft, dat we dan ook veel geven. Als iemand veel heeft, dan hoeven we maar weinig te geven. Geef ons nu nog een goede eredienst in de grote zaal van de kerk en help ons goed naar de predikant te luisteren. Dit vragen we u in de naam van Jezus. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

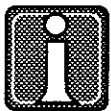
Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

JOZUA 24

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Hoofdstuk 24 vormt het slot van het boek Jozua en verhaalt over de intocht van het volk Kanaän, de bezitname en de verdeling van het land onder de stammen. De autochtone bevol- king is niet geheel verdwenen zodat de Israëlieten zich verspreid tussen de Amoriëten of Kanaänieten vestigden. Tegen het eind van zijn leven besluit Jozua het volk bijeen te roepen te Sichem, de stad waar het heiligdom was opgericht. Alle afgevaardigden van de verschillende stam- men zowel op rechterlijk en militair, als op administratief vlak werden opgeroepen. In een lange toespraak zet Jozua uiteen waar het om gaat en vertelt uitgebreid hoe het met het Israël onder Gods initiatieven en leiding is gelopen.

Hij begint bij de voorvaderen van het volk en doet hen duidelijk inzien dat dezen de goden van het Tweestromen- land dienden. Abraham heeft hij geroepen en heeft hem tot de vader van een nieuw volk gemaakt. Dan somt Jozua een hele reeks van initiatieven op van God. Men lette hierbij op de betekenis van de werkwoorden die in deze uiteenzetting worden gebruikt:

“Ik nam, Ik maakte, Ik schonk (2x) Ik gaf (4x) Ik zond, Ik leidde en Ik verdelgde”. Dit laat er geen twijfel over bestaan: Israël heeft zijn bestaan en zegeningen aan God te danken. Hij heeft het de aartsvaders gegeven, heeft het verlost uit slavernij en heeft het nu een land gegeven om te bebouwen en erin te leven. Dank zij God is dit alles tot stand gekomen.

Op basis van al deze weldaden doet Jozua nu zijn voorstel. Dit komt er in het kort op neer:

“Neem nu de beslissing God te dienen en de afgoden van uw voorvaderen uit uw leven te sluiten. Maar als jullie dat niet willen, beslis dan nu wie van de afgoden uw goden zullen zijn”.

De woorden van Jozua geven indirect aan dat hij er niet mee kan leven dat het volk door gaat met zowel de god van de

uittocht als de goden van de voorvaderen of die van het land waarin ze wonen tegelijkertijd te dienen. Daarom dringt hij er bij hen op aan een duidelijk standpunt in te nemen. Hij voegt in zijn laatste zin er aan toe dat hij dat met zijn gezin al heeft gedaan en dat hij voor de God van de uittocht heeft gekozen. Jozua biedt het volk niet slechts de mogelijkheid tot keuze aan, integendeel. Hij windt er geen doekjes om, hij geeft zelf een zeer duidelijk advies. Dit blijkt uit de samen- hang en de volgorde van de zinnen die hij in zijn oproep gebruikt.

“ ... DIENT Hem ...”

“ ... DOET weg ...”

“en DIENT Hem.”

“...Maar, indien ...”

“Maar ik en mij huis ... zullen DIENEN”.

Het lijkt er bijna op dat het een bevel is. Hij gebruikt in ieder geval de gebiedende wijze, waaruit blijkt dat het er hem veel aan gelegen is, dat het volk zijn advies zal opvolgen. Dat hij er nadrukkelijk bij zegt dat hij, voor wie ze veel bewonde- ring koesterden, en zijn gezin voor God hebben gekozen. Het onderstreept zijn verlangen dat het volk in zijn voetspo- ren zal volgen.

Mochten zijn raadgevingen niet baten dan moeten ze maar een keuze maken tussen de verschillende godsdiensten die voorhanden waren: die van hun voorvaderen van over de rivier (de Eufraat) of die van de Amoriëten (het volk van Kanaän). Maar in ieder geval niet van twee walletjes blijven eten (zowel God als de afgoden dienen).

Het volk nam geen dagen bedenktijd, maar kwam zeer spontaan met het besluit de God van de uittocht te willen dienen: “Hij heeft ons gered en naar hier gebracht, daarom zullen wij hem dienen, want hij is onze God”.

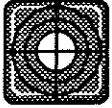
Jozua tracht hen de ernst van de beslissing in te doen zien door er op te wijzen, dat hij een strenge God is en geen

halfslachtige aanbidders wil hebben (v.19, 20). Ondanks deze waarschuwing blijft het volk bij haar beslissing en herhaalt haar verlangen. Jozua geeft zich nog niet gewonnen, maar benadrukt de volledige verantwoordelijkheid van hun keuze (vers 22), maar voor de derde maal zegt

het volk: "De Here onze God zullen wij dienen, en naar zijn stem zullen wij horen! (vers 24).

Met deze derde keer staat het besluit vast: er valt niet meer aan te tornen. Al wat nu volgt, is ceremonieel van aard om het verbond tussen beide partijen te bekrachtigen (25-27).

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: kies voor altijd voor God

B. WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo Sichem

ma vertelt, slaven, uit

di Isaak, Isaak, 12.

wo juist, fout, fout

do ik en mijn huis zullen de Here dienen

vr 1. Jozua wil nog eenmaal iets vertellen

2. mijn familie en ik, wij zullen God dienen.

3. God heeft ons gebracht in dit mooie land.

2. leertekst

Jozua 24:14 - "ik en mijn huis zullen de Here dienen"

C. MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.5.3, 4.5.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.4.1)

2. inleiding

een plaat of een foto van een rolstoel

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!

achtergronden:

figuren: 173, 244

kleed, stokken, mantels,

4. bespreking

werkboekje les 5, ingekleurde leertekstcirkel (4.5.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.5.2)

5. toepassing

tafel 1: pen en papier

tafel 2: kleurpotloden, stiften, papier

tafel 3: diverse bijbelse kleurplaten (bijv. uit oude werkwijzers), kleurpotloden.

tafel 4: papier, potloden, papiersnippers, lijm, en scharen.

6. liedboekjes

Elly en Rikkert I, nr. 46, 66

Elly en Rikkert IV, nr. 48

Sabbatliedjes I, nr. 25

Zing 25, 58, 74

D. VERTELLING

1. het verhaal van deze week is een verhaal van herhaling. Zoals ook wij vaak herhaling nodig hebben, had ook het volk Israël herhaling nodig. Steeds weer moeten zij erop worden gewezen wie hen uit het land Ur der Chaldeeën in de persoon van de aardsvader Abraham en later uit Egypte als geheel volk Israël heeft geleid naar het land Kanaän. Deze les is dan ook een korte herhaling van deze reizen geworden. De kleuters/kinderen laten we deze reizen meebeleven door steeds van de ene plaats naar de andere te "trekken".
2. het verhaal is in de vorm van een "musical": steeds weer worden de vertellingen afgewisseld met liedjes. Gebruik desgewenst instrumenten. Probeer stokken en mantels te verzamelen, zodat zij zich echte nomaden wanen!
3. de leertekst gaat in op een ander aspect van het kiezen: eerlijk kiezen en trouw blijven aan je keuze. Als je echt eerlijk voor iets of iemand kiest zal het je ook makkelijker vallen om de zaak of persoon trouw te blijven.

E. ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“1,2,3”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

3. gebed

Dank u lieve Vader in de hemel dat u ons veilig naar hier heeft gebracht en dat wij allemaal samen in de kindersabbatschool zijn. Wilt u bij ons blijven en geef dat we een fijne les zullen hebben? Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de verdeling van het land

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doet de priester op dit plaatje (4.5.3)?
- is het volk Israël nu in het beloofde land?
- in hoeveel stukjes wordt het land verdeeld?
- waarom wordt het in 12 delen verdeeld?
- hoe wordt het eerlijk verdeeld?

- waarom gaan Kenan en zijn familie nu weer op reis (4.5.4)?
- krijgt iedereen nu zijn eigen plekje in het nieuwe land?
- is het volk Israël eindelijk thuis?

kijk naar de leertekstcirkel (4.4.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“eerlijk delen”

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.5.3, 4.5.4 en 4.4.1 (van vorige les)

liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr. 48

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
een plaat of foto van een rolstoel
kringgesprek:
- wanneer moet je in een rolstoel zitten?
- hoe gaat een rolstoel vooruit?
- Martin laat Freddy “niet in de steek”. wat doet hij voor Freddy?
Het bijbelverhaal gaat over de Here God die zijn volk niet in de steek laat.

liedjesboek
Elly en Rikkert I, nr. 46

2. inleiding: niet in de steek laten

a. vertelling

Freddy is weer thuis uit het ziekenhuis. Hij mag nog niet lopen. Zijn been moest eerst helemaal genezen. Freddy kan niet naar school. Er wordt gebeld. Daar komt Martin, het vriendje van Freddy binnen. Freddy zit bij hem in de klas. “Alsjeblieft, voor jou!” zegt Martin en legt een stapel blaadjes op het bed. Elk kind van de klas heeft voor Freddy een tekening gemaakt. Wat leuk! De volgende dag komt Martin weer bij Freddy op bezoek. En dan komt hij bijna iedere dag. De ene keer neemt hij een boek mee. De andere keer neemt hij een spelletje mee. Freddy is erg blij met de bezoeken van Martin. Op een dag mag Freddy naar buiten, in een rolstoel. Zijn gipsbeen steekt recht vooruit. Om de beurt duwen Betty en Martin de rolstoel vooruit. “Jullie zijn de paarden,” roept Freddy tegen Martin en Betty, en ik ben de koetsier. “Sneller ... paarden, sneller!” De paarden draven heen en weer door de straat. “Ho, stop,” roept Betty met een rood hoofd van de warmte. “Jij kunt geen ‘ho’ roepen,” zegt Freddy, “dat kan alleen de koetsier.” “Nu koetsier, roep dan ‘ho’, want dit paard is moe en het heeft dorst.” “Goed,” beslist Freddy, de koetsier, “de paarden mogen rustig naar huis wandelen. Dan krijgen ze een emmer water als ze braaf zijn.”

b. liedje

“mijn hart is net een huis”

3. bijbelverhaal: Jozua roept Israël op om voor God te kiezen

a. het volk wordt bijeengeroepen

Jozua is al oud geworden. Nog één keer wil Jozua iedereen bij elkaar roepen. Iedereen woont nu in het nieuwe land. Uit elke plaats van het land komen de mensen naar Jozua toe.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

kleed in de hoek van het lokaal

activiteit:

leid(st)er gaat met kleuters/kinderen naar kleed in de hoek van het lokaal

b. Jozua vertelt

Als iedereen er is, begint Jozua te vertellen. Hij wil het volk nog een keer vertellen hoe ze in dit land, het land Kanaän zijn gekomen. Hij begint bij Abraham. Abraham trok uit zijn stad weg naar een land dat God zou wijzen. Zo trok hij met God naar Kanaän.

materiaal:

stokken en mantels

activiteit:

leid(st)er en kleuters/kinderen lopen naar de andere hoek van het lokaal, terwijl ze zingen, Zing 74. "Vader en moeder ik moet verhuizen" 1e couplet.

c. van Abraham tot Mozes

Jozua vertelt verder: Abraham kreeg een zoon: Isaak. Ook hij woonde in Kanaän. Zijn zoons waren Jacob en Esau. Esau kreeg een stuk land en Jacob bleef in het land van zijn vader. Totdat er hongersnood kwam en hij met al zijn zoons en dochters naar Egypte trok. Eerst ging het daar goed, maar na een hele tijd, werden ze niet goed behandeld door de Egyptenaren. Zij werden dienstknechten en moesten hard werken. Toen werd Mozes geboren. Hij zorgde ervoor, dat het hele volk Israël uit Egypte wegtrok, naar het land Kanaän toe!

materiaal:

stokken en mantels

activiteit:

leid(st)er en kleuters/kinderen lopen naar een andere hoek van het lokaal, terwijl ze zingen: Zing 25: i.p.v. kerk: Kanaän

d. de verovering van Kanaän

Jozua vertelt verder: toen kwam het volk voor Jericho. Een sterke stad, die niet te veroveren was. Maar het was God de Heer, die de stad aan het volk gaf. Niemand hoefde ervoor te vechten. Zo gaf God het hele land Kanaän, het beloofde land, aan het volk Israël. De steden waarin jullie nu wonen, hebben jullie niet gemaakt. Ze waren er al. De vruchten die jullie nu eten: jullie hebben de vruchtbomen niet geplant: ze waren er al. Dit alles heeft God de Heer jullie gegeven!

materiaal:

stokken en mantels

activiteit:

leid(st)er en kleuters/kinderen zingen Zing 58, "Zeg wie heeft geschapen?" 1e couplet = "zeg, wie heeft gegeven Kanaän, Kanaän, Kanaän." enz.

e. kiezen

Jozua is aan het einde van zijn verhaal. Hij wil nu de mensen laten kiezen. Wie willen zij als God dienen? Ze kunnen de goden dienen, die hun vaders gediend hebben, vóórdat ze in Kanaän kwamen; ze kunnen de goden dienen die de mensen hadden in het land Kanaän toen zij er kwamen. Jozua zegt: "mijn familie wil God de Heer dienen!" Toen zei het hele volk: "God de Heer willen wij dienen. Naar zijn stem willen wij luisteren!"

materiaal:

B.I.V.

(173, 244)

activiteit:

leid(st)er neemt na de vertelling het afgodsbeeld weg, zodat de wolk overblijft.

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- waar zijn de mensen op dit plaatje (zo)?
- wat komt de man op de ezel doen?

aan Kinderen:

- wat wil Jozua aan de mensen vragen om te doen?
- naar welke stad moeten ze komen?

aan Kleuters:

- waarover vertelt Jozua op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- hoe heb je je opdrachtje ingevuld?

aan Kleuters:

- over wie vertelt Jozua nog meer op dit plaatje (di)?

aan Kinderen:

- hoe heet de zoon van Abraham?
- van wie is Jakob de zoon?
- hoeveel zonen heeft Jakob?

aan Kleuters:

- over wie vertelt Jozua nog verder volgens dit plaatje (wo)?

aan Kinderen:

- vergaf God het volk Israël?
- liet God het volk voor altijd in de woestijn wonen?
- bracht Jozef het volk naar Kanaän?

aan Kleuters:

- vertelt Jozua nog steeds verder op dit plaatje (do)?
- van wie kreeg het volk dit mooie land?

aan Kinderen:

- hielp God het volk altijd?
- moet het volk kiezen tussen God en de beelden?
- voor wie kiest Jozua?
- welk antwoord geeft Jozua aan het volk?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.5.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Jozua 24:14.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- hoe hebben Patrick, Tim en Judith gekozen?
- welke zinnen heb je in de puzzels op je werkblad gevonden?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.5.1, voorgeknippte
4.5.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.5.1
ophangen, 4.5.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“mijn hart is net een huis”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 46*

5. toepassing: maak de juiste keuze

a. activiteit

In de kindersabbatschool horen jullie altijd veel mooie verhalen. Welk verhaal vinden jullie nu het mooist? Willen jullie dat verhaal voor ons op papier uitwerken.

Je ziet vier tafels met materialen.

Op de tafel 1 liggen pen en papier

Op tafel 2 liggen kleurpotloden, stiften en papier.

Op tafel 3 liggen kleurplaten en kleurpotloden.

Op tafel 4 liggen papier, potloden, papiersnippers, lijm, en scharen.

Je mag nu zelf kiezen aan welke tafel je gaat zitten om jouw mooiste bijbelverhaal op papier te zetten.

Bij tafel 1 kun je bijvoorbeeld je bijbelverhaal uitschrijven of een soort krant maken.

Bij tafel 2 kun je een mooie tekening maken over je bijbelverhaal.

Bij tafel 3 kun je jouw mooiste bijbelverhaal uitzoeken en inkleuren.

Bij tafel 4 kun je je bijbelverhaal tekenen en inplakken met papiersnippers of iets dergelijks.

Kijk maar wat je het leukste vindt.

Straks gaan we er over praten.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:*

tafel 1: pen en papier

tafel 2: kleurpotloden, stiften, papier

tafel 3: diverse bijbelse kleurplaten (bijv. uit oude werk-wijzers), kleurpotloden.

tafel 4: papier, potloden, papiersnippers, lijm, en scharen.

b. kringgesprek

- waarom heb je voor een bepaalde tafel gekozen?

- welk bijbelverhaal heb je gekozen en waarom?

- vind je het werk leuker als je het zelf hebt uitgekozen?

- waarom ben je vanmorgen naar de kerk gekomen?

- geloven jullie in God?

- als je voor God kiest, word je leven dan prettiger?

- willen jullie voor God kiezen?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
gemaakte werkjes*

C.SLUITING

1. liedje

“mijn hart is net een huis”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 46*

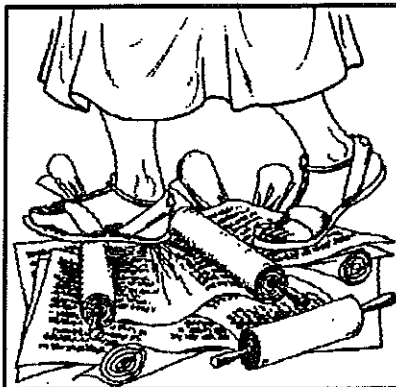
2. gebed

Dank u Vader die in de hemel woont voor deze fijne sabbatles. Wat fijn dat Jozua zo'n goed voorbeeld gaf. Hij bleef u altijd trouw. Hij koos nooit voor andere goden. Hij koos altijd voor u en wij willen ook voor u kiezen. Blijf nu bij ons als we in de grote zaal naar de predikant gaan luisteren. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

6. Israël luistert niet meer naar God

RICHTEREN 2:6-23

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma (III) in de sabbatschool.

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

STEEDS WEER, STEEDS WEER ...

De tijd in de geschiedenis in Israël tussen Jozua en koning Saul noemt men de periode van de "Richteren". Onder de naam richter verstaat men een leidsman van het volk. Meestal was de richter de militaire en administratieve leider van één of meerdere stammen.

Het boek Richteren geeft een overzicht van de geschiedenis van het volk Israël in de genoemde periode. Het is geen volledige geschiedenis: data ontbreken en de richters volgen elkaar niet precies op. We weten ook niet of elke richter wel over alle stammen regeerde. Waarschijnlijk was dat niet altijd het geval. De schrijver van het boek probeert de lezers vooral oog te doen krijgen voor de verhouding tussen God en het volk in die periode. Hoe het volk zich ten aanzien van God gedraagt, blijkt uit de verschillende geschiedenissen van de richters. De meeste van deze verhalen volgen éénzelfde patroon. Steeds volgen dezelfde gegevens elkaar op:

1. het volk wendt zich van God af
2. toorn van de Here God.
3. onderdrukking door een vreemd volk
4. bekering van het volk
5. de Here God zendt een "bevrijder"
6. de bevrijding wordt een feit
7. periode van rust onder leiding van de bevrijder als richter.

Na deze periode van rust begint het hele rijtje opnieuw. Dit

schema vindt men doorlopend in het boek terug: het volk valt steeds weer in dezelfde fouten en komt steeds weer tot bekering. Iedere keer weer laat God zich vermurwen en stuurt hij een bevrijder.

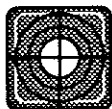
In Richteren 2:6-23 wordt dit door de schrijver uiteen gezet en wordt ook duidelijk waaruit die afval van de Israëlieten bestond: achterna lopen, dienen en aanbidden van goden, zoals Baäl en Astarte (goden van de Kanaänieten). De tekst zegt in allerlei toonaarden dat ze God daarmee krenkten (2:12). Zij deden wat kwaad was in zijn ogen (2:11), zij handelden niet naar behoren (2:17) en in niets gaven zij hun verstokte handel en wandel op (2:19).

Er rest nog twee belangrijke gegevens te vermelden. Volgens de schrijver gebeurde dit onder andere omdat deze generaties van Israëlieten God NIET KENDEN. Ook hier gaat het niet om een verstandelijk kennen, maar om een DOOR EN DOOR KENNEN, ER WEET VAN HEBBEN, WETEN UIT ERVARING.

Jozua en zijn generatie hadden ondervonden wat voor een God de God van Israël was. Deze grondige afval en dit veranderen van godsdienst gebeurde dan ook vanaf de tijd dat de hele generatie van Jozua was uitgestorven (2:10).

Ten tweede vertelt de tekst ons dat dit handelen van het volk het schenden van het verbond tussen haar en God betekende, en dat daarom God besloot een aantal volken niet uit het land te verdrijven (2:20). Dus ontrouw aan het verbond bracht met zich mee, dat God niet alles uitvoerde wat in de bedoeling lag.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: vergeet God nooit

B. WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo mijn hele familie
ma Jozua
di fout, fout, fout, juist, fout
wo dient, sterk, helpt
do de Here verlost hen uit de macht van hun vijanden
vr 1. Israël.
2. volk, kiezen, nepgoden, Jozua, dienen
2. leertekst
Richteren 2:18 - "de Here verlost hen uit de macht van hun vijanden"

C. MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.6.3, 4.6.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.5.1)
2. inleiding
schuurspullen - (hark, bezem, stoffer, blik etc.)
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S4, S9, S15
figuren: 74, 242, 279.
schoolbord met krijt of vel papier met stift
4. bespreking
werkboekje les 6, ingekleurde leertekstcirkel (4.6.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.6.2)
5. toepassing
klei/ of brooddeeg of playdoh,
wasco of grote stiften, behangpapier,
schorten of oude overhemden,
duplo of lego of constructiemateriaal
6. liedboekjes
Elly en Rikkert I, nr. 46, 66
Elly en Rikkert II, nr. 41
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

1. het verhaal bestaat uit vier gedeelten:
 - 1) Jozua's dood
 - 2) de groei van het volk
 - 3) een nieuwe generatie die God niet kent
 - 4) afkeren van God en het gevolg daarvan
2. net als in de woestijn zien we het volk steeds weer tegen God in opstand komen. Hoewel God aan hen richters geeft, toch blijven de mensen eigenwijs hun eigen weg volgen. Het goede doen is: eerlijk de juiste weg kiezen en doen wat het beste is op dat moment.

E. ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.

*materiaal:
kaart zieke(n)*

c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“1,2,3”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel. Wij zijn blij dat we hier met jongens en meisjes samen zijn. Wij vinden het fijn om samen te zingen, te bidden en naar het bijbelverhaal te luisteren. Help ons om de les goed te leren. In de naam van onze heer Jezus. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën),
leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

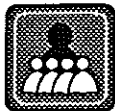
Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk*

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Jozua roept Israël op om voor God te kiezen

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.6.3, 4.6.4 en 4.5.1 (van vorige les)

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- in welke plaats heeft Jozua het volk bij elkaar geroepen (4.6.3)?
- over wie heeft Jozua allemaal verteld?
- hielp God Abraham ook?
- noem nog meer voorbeelden?
- heeft God het volk Israël altijd geholpen?

- wie heeft hun het mooie land gegeven (4.6.4)?
- moet het volk kiezen tussen de beelden en God?
- voor wie kiest Jozua?

kijk naar de leertekstcirkel (4.5.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“mijn hart is net een huis”

liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 46

2. inleiding: bevrijd worden

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:

a. vertelling

Betty loopt naar de schuur. Die staat helemaal achter in de tuin. Ze wil de bezem pakken. Betty trekt aan de deur van de schuur. Hè, de deur klemt. Uit alle macht trekt ze nog eens aan de deur. Met een vaart vliegt de deur open. “Waar staat die bezem toch?” mompelt Betty. Ze tuurt rond in het donker. Opeens klinkt er een harde klap: BAM. De wind heeft de schuurdeur dichtgeblazen. Nu ziet Betty niets meer in de donkere schuur. “Even de deur open zetten,” denkt Betty. Ze duwt tegen de deur, maar er komt geen beweging in. Hij zit muurvast. Ze duwt er nog eens tegen. Het lukt niet. “Help ..., help ...” roept Betty. Maar niemand hoort haar. Betty gaat op een stapel oude kranten zitten. Ze verveelt zich. Ze gaat een liedje zingen. En als dat uit is, zingt ze nog een liedje. Er gaat wel een uur voorbij. Op eens klinken er stemmen in de tuin. Betty springt overeind. “Ik zit hier ..., ik zit in de schuur!” roept ze zo hard als ze kan. Dan wordt er aan de deur gemompeld. En opeens gaat de deur wijd open. Daar staat papa. Met een grote sprong springt Betty in papa’s armen. “Waar bleef je toch zo lang?” roept Betty opgelucht. “Meisje, we hebben je overal gezocht en gelukkig hebben we je gevonden!”

schuurspullen - (hark, bezem, stoffer, blik etc.)

kringgesprek:

- wie heeft er thuis een schuur/ kelderbox?
 - wat staat daar allemaal in?
 - hoe is het om in de schuur opgesloten te zitten?
 - Betty wordt **‘bevrijd’**. Wat gebeurt er dan?
 - is het fijn om **‘bevrijd te worden’**?
- Het bijbelverhaal gaat over de Here God die het volk Israël ‘verlost’. ‘Verlossen’ betekent ‘bevrijden’.*

b. liedje

“hij is machtig”

liedjesboek
Elly en Rikkert II, nr. 41

3. bijbelverhaal: Israël vergeet God

a. het volk weer terug naar huis; Jozua's dood

Heel het volk is bij elkaar gekomen. Ze hebben samen met Jozua beloofd om de Heer te dienen. God is hun Heer, niet de andere goden om hen heen. Dan gaat iedereen weer terug naar huis. Sommigen wonen dichtbij; anderen ver weg. Jozua is 110 jaar geworden en hij gaat dood. In het land dat van zijn familie is, wordt hij begraven.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 52a zonder 12, 12A, 32, 195, 250A, 251, 266, 279, 283.
(S4, S9, S15)*

b. het volk Israël

Iedereen woont rustig op zijn stuk land. Er worden steeds weer baby's geboren. Het is fijn in het land. Overal groeien de vruchtbomen, het koren groeit volop en het land is groen. Het is een goed land. De oude mensen, die nog in de woestijn hebben gewoond, zijn erg dankbaar. Zij vertellen steeds weer de verhalen over God de Heer, die hen dit land heeft gegeven. De oude mensen gaan dood. De kleine kinderen worden groot en worden zelf weer vader en moeder.

materiaal:

schoolbord met krijt of vel papier met stift

activiteit:

ledi(st)er maakt twee grote stippen: een vader en moeder; vier kleine stippen rondom de grote stippen: ouders met kinderen; leid(st)er maakt van de vier kleine stippen weer ouderparen met kinderen; leid(st)er legt groeit uit van het volk.

c. God de Heer is vergeten

Het volk Israël dat nu in Kanaän woont, is in het land geboren. Niemand heeft de verovering van Jericho meegemaakt. Ook hun vaders en moeders niet. Nu wordt er ook niet veel meer aan God de Heer gedacht. Wel bidden ze, maar ze bidden nu voor beelden. De volken om hen heen hebben allerlei goden. Die gaan zij nu ook dienen. God de Heer vergeten ze helemaal ...

materiaal:

*B.I.V. 52a met 74, 242, zonder 12, 12A, 32, 195, 250A, 251, 266, 283.
(S4, S9, S15, 74, 242, 279)*

d. van kwaad tot erger

Niet alleen vergeten ze God de Heer, maar ze vergeten ook de regels die hij hen heeft gegeven. Zo doen ze verkeerde dingen. De volken om hen heen zien dat ook. Ze merken, dat ze die machtige God van hen niet langer meer dienen. Nu komen er steeds weer vijanden in hun land. Ze halen hun vee weg en hun koren. Ze wonen niet meer rustig in hun eigen land.

materiaal:

*B.I.V. 52a met 74, 242, zonder 12, 12A, 32, 195, 250A, 251, 266, 283.
(S4, S9, S15, 74, 242, 279)
Na vertellen schoven weg halen.*

e. de richters

Maar God is zijn volk niet vergeten! Hij zorgt ervoor, dat er mannen komen, die hen helpen. De vijanden worden uit het land gejaagd. De mannen zeggen het volk, dat ze weer naar de Here God moeten luisteren. Dat doet het volk. Maar na een tijdje zijn ze God weer vergeten. En dan komen er weer vijanden in 't land. Zo gaat het steeds als ze God de Heer vergeten.

materiaal:

*B.I.V. 52a met 74, 242, zonder 12, 12A, 32, 195, 250A, 251, 266, 279, 283.
(S4, S9, S15, 74, 242)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- met wie praat Jozua op dit plaatje (zo)?
- luistert het volk goed?
- moet het volk kiezen of ze het goede willen doen en naar God willen luisteren?

aan Kinderen:

- voor wie kiest het volk?
- waarom kiest het volk voor God?
- wat betekent mijn huis?

aan Kleuters:

- is het leven fijn in Kanaän (ma)?
- is er voor iedereen genoeg te eten en te drinken?

aan Kinderen:

- is iedereen gezond en blij?
- is er oorlog of vrede?
- houden de mensen van God en dienen zij hem?
- wie zorgt er voor dat alles goed gaat in het land?

aan Kleuters:

- wie aanbidden de mensen op dit plaatje (di)?
- gaat het nu fout met Israël?

aan Kinderen:

- kan een beeld horen?
- kan een beeld zien?
- kan een beeld denken?
- kan een beeld niets?
- is God een beeld?

aan Kleuters:

- waarom is het volk zo bang op dit plaatje (wo)?
- wat komen de andere landen allemaal stelen?

aan Kinderen:

- dient het volk God niet meer?
- wat is Israël nu niet meer?
- helpt God hen nu niet meer?
- wie is nu de baas in Kanaän?
- was het volk God helemaal vergeten

aan Kleuters:

- wat doet de man op dit plaatje (do)?
- wil God hen dan toch nog helpen?

aan Kinderen:

- wat moet de nieuwe leider doen?
- luisteren de mensen?
- wat doen ze met de beelden?
- welke tekst heb je gevonden?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.6.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Richteren 2:18.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welk woord heb je in de vette hokjes gevonden op je werkblad?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.6.1, voorgeknipte
4.6.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.6.1*

- welke woorden heb je bij oefening 2 ingevuld?

ophangen, 4.6.2 uitdelen en op plakken

- c. liedje
"hij is machtig"

*liedjesboek:
Elly en Rikkert II, nr. 41*

5. toepassing: als je luistert naar God zal alles goed komen

a. activiteit

Jongens en meisjes, we gaan vandaag met verschillende materialen poppetjes (figuren) maken, bouwen en tekenen.

We gaan in drie groepen werken:

1. groepje met klei/brooddeeg/play-doh.
2. groepje met wasco/stiften en (behang)papier.
3. groepje met duplo/lego/constructiemateriaal

Deel de groepjes zelf in of laat de kleuters/kinderen kiezen. Je hebt bij de groepjes zelf de mogelijkheid om het materiaal te kiezen, wat eventueel al in de sabbatschool aanwezig is. De schorten/oude overhemden gebruiken bij groepje 2.

TIP: is er geen of te weinig materiaal aanwezig, vraag de kleuters/kinderen/ouders de week ervoor om wat materiaal mee te nemen.

Probeer alle kleuters/kinderen zo te stimuleren/ te sturen dat ze binnen een vastgestelde tijd in ieder geval één poppetje/figuur afhebben.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
klei/ of brooddeeg of playdoh,
wasco of grote stiften., behangpa-
pier.
schorten, of oude overhemden,
duplo of lego of constructie-
materiaal*

b. kringgesprek

Plaats alle gemaakte figuren, poppen op een rij tegen een wand of muur en ga met de kleuters/kinderen in een carré-vorm er omheen zitten. Tekeningen eventueel vastzetten tegen de muur.

- praat even met de kinderen over de resultaten of het moeilijk was, wat ze mooi vinden.

- ga met de figuren praten en vraag om kadootjes.
- vraag aan de kleuters/kinderen of de figuren die ze gemaakt hebben vanzelf kunnen gaan bewegen en de dingen voor ons kunnen doen die net worden gevraagd. Waarom niet?
- aan wie zou je het moeten/kunnen vragen?
- wat deden de Israëlieten in Kanaän?
- waarom was dit niet wijs?
- wie hoort er altijd als je hem roept?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
de gemaakte figuren/poppen*

C.SLUITING

1. liedje

"hij is machtig"

*liedjesboek:
Elly en Rikkert II, nr. 41*

2. gebed

Grote God en koning van ons allemaal. Het is niet goed om niet naar u te luisteren. Dat leerden we in het verhaal van het volk Israël dat nu en dan niet naar u luisterde. Help ons om goed naar u te luisteren; want u heeft het beste met ons voor. U doet er alles aan om ons blij en gelukkig te maken. We willen heel erg graag dat we u nooit zullen vergeten. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

RUTH 1-4

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het boekje Ruth is één van de meesterwerken van de Oud-Israëlitische vertelkunst. Het is naar alle waarschijnlijkheid op een volksverhaal ge- baseerd of heeft dat verhaal als zodanig weerge- geven. Het boek Ruth werd/wordt in Israël steeds gelezen op de tweede dag na Pinksteren, gedurende het zogenaamde wekenfeest of feest van de oogst. De inhoud is vrij eenvoud- ige weer te geven:

- 1:1-5 de voorgeschiedenis van Ruth
 - 1:6-18 Orpa's scheiding van Naomi tijdens diens terug- keer naar Júdeä
 - 19-22 de beslissing van Ruth om bij Naomi te blijven en mee te gaan
 - 2 ontmoeting van Ruth met Boaz bij het arenlezen
 - 3 plan van Naomi en de nachtelijke ontmoeting tus- sen Ruth en Boaz op de dorsvloer
 - 4:1-12 de eerste lossen trekt zich terug
 - 17-17 de tweede lossen (Boaz) helpt Ruth
 - 17b-22 nageschiedenis van de familie Boaz-Ruth
- Men heeft zich afgevraagd waarom dit verhaal is geschre- ven. Sommigen zien er een verklaring in waarom David zijn ouders naar Moab brengt tijdens zijn vlucht voor Saul. Meteen wordt dan aangegeven dat David een niet-Israëli- sche (Moabitische) stammoeder bezat. Anderen beschouwen het gewoon als een liefdesgeschiede- nis, maar er is nogal wat voor te zeggen dat het een verhaal is dat duidelijk wil maken wat nu precies TROUW inhoudt:

- a. God trekt zich het lot van weduwen aan
- b. uitzonderlijke trouw en vroomheid van een Moabitische ten aanzien van een Israëlitische vrouw en haar God
- c. een duidelijk toonbeeld van naastenliefde en trouw in de persoon van Boaz die zijn plicht volgens de wet van God nakomt.

Kortom trouw van God, trouw van de Israëliet en trouw van de Moabitische.

Het woord trouw bevat in het Hebreeuws meer dan zijn Nederlandse betekenis. Het gaat om "omkijken naar, zich verbonden voelen met, liefde betonen, zich solidair opstel- len, leven naar Gods wet". Al deze begrippen vormen de rijkdom van het Hebreeuwse woord waarmee in onze Neder- landse woordenschat het woord trouw wordt aangeduid. De bijbelvertalers hebben dat ook enigszins aanvoeld en hebben Ruth 1:8 vertaald met: "de Here bewijze u LIEFDE, zoals ..."

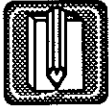
En in de fiere en nobele houding en woorden wordt de inhoud van dit woord overduidelijk: "Ruth klemde (letter- lijk: kleefde) zich aan haar vast" (1:14) en "Dring er bij mij niet op aan, dat ik u in de steek zou laten, door van u terug te keren (letterlijk: verlaten); want waar gij zult heengaan zal ik heengaan, waar gij zult vernachten, zal ik vernachten: UW VOLK IS MIJN VOLK EN UW GOD IS MIJN GOD; waar gij zult sterven zal ik sterven, en DAAR zal ik begraven worden". (1:16,17) Ruth verbindt haar lot aan dat van Naomi, haar volk en haar God: dat is werkelijke trouw en liefde.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: blijf trouw aan je vriend(in).

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo fout = veel, geen, blijft in
ma verdrietig, dood, land, mee
di fout, juist, fout, juist
wo zorgt, aren, eten
do uw volk is mijn volk en uw God is mijn
God
vr 1. Naomi, 2. Elimech, 3. Machlon, Chiljon,
4. Moab, 5. Orpa, Ruth, 6. Bethlehem.
- leertekst
Ruth 1:16 - "uw God is mijn God".

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.7.3, 4.7.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.6.1)
- inleiding
een mooi prentenboek (te voorschijn halen als Robert er mee aankomt)
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S4, S7, S14, S16, S17, S18,
figuren: 17, 18, 40, 54, 90, 94, 99, 101, 102, 106, 112, 171, 199a, 202, 203, 204, 279.
- bespreking
werkboekje les 7, ingekleurde leertekstcirkel (4.7.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.7.2)
- toepassing
rolkastpapier of behang, lijm, papier, pen-
nen, kleurpotloden, stiften, tekeningen uit
het verhaal, houten pennen (voor boekrol)
- liedboekjes
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 5
Elly en Rikkert I, nr. 66
Elly en Rikkert II, nr. 41
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- dit verhaal laat het leven van twee mensen zien: het leven van Naomi en het leven van Ruth. Beiden door een band van verwantschap verbonden. Het is opmerkelijk, dat in het oosten men altijd familie blijft van de aangetrouwde partij. Ruth wordt beschouwd als een eigen dochter. Haar kinderen zullen de naam van Naomi's zoon moeten dragen!
Aan de kleuters/kinderen vertellen we eenvoudig, dat Naomi eindelijk toch oma is geworden.
- Ruth moet erg veel van Naomi hebben gehouden, om haar eigen volk en daarmee cultuur en godsdienst achter te laten in ruil voor een haar vreemd volk, vreemde cultuur en een klein beetje bekende godsdienst. Uit haar woorden: "Uw God is mijn God", kan men afleiden, dat Naomi haar het één en ander over de God van Israël verteld zal hebben.
- de romantiek rondom Ruth en Boaz, zoals vaak wordt verteld, is nergens terug te vinden. Het boek vertelt zakelijk over de heersende gebruiken en mogelijkheden. Wel weten we, dat Boaz veel respect voor Ruth heeft. (zie 2:11, 12; 3:10). Welke redenen nog meer meespelen om als lossers op te treden laat de schrijver in het midden. Aan de kleuters/kinderen vertellen we heel eenvoudig, dat ze besluiten te trouwen.
- de geboorte van een kind wordt steeds in het licht gezien van het hele geslacht. Zo wordt aan het eind van het boek verteld hoe dat kind van Ruth en Boaz in de lijn van David kan worden geplaatst.
Voor de kleuters/kinderen hebben we dat weggelaten, omdat het te ver in de toekomst ligt.

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

"1,2,3"

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66*

3. gebed

Lieve Vader die in de hemel woont, wij zijn blij dat u van ons houdt. Dank u dat u bij ons was thuis, op straat en op school. Wij zijn blij dat we vandaag in uw kerk mogen zijn. Help ons om goed naar het bijbelverhaal over Naomi en Ruth te luisteren en eerbiedig te zijn. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën),
leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk*

b. collecte en liedje

"Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk"

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Israël vergeet God

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- had het volk allemaal met Jozua voor God gekozen (4.7.3)?
- maar welke god aanbidden ze nu?
- dient het volk Israël God niet meer?
- is het volk nu nog steeds sterk?
- wat komen de buurlanden nu doen?
- helpt God het volk Israël nog?
- waarom helpt God het volk niet meer?

- wat komt de man op dit plaatje doen (4.7.4)?
- wie heeft deze man als de nieuwe leider aangesteld?
- wat moet hij tegen de mensen zeggen?
- wat gebeurt er met de beelden?
- heeft God het volk toch weer geholpen?

kijk naar de leertekstcirkel (4.6.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“hij is machtig”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.7.3, 4.7.4 en 4.6.1 (van vorige
les)*

*liedjesboek:
Elly en Rikkert II, nr. 41*

2. inleiding: bijna familie

a. vertelling

In de straat van Betty en Freddy woont een mevrouw. Op een dag komt ze bij moeder op bezoek. Ze praten gezellig met elkaar. “U heeft toch al een grote zoon en dochter,” zegt moeder. “Ik zie ze nooit meer in de straat.” “Mijn zoon woont in Amerika en mijn dochter woont in Frankrijk,” zegt mevrouw Wouters. “Dat is heel ver weg,” zegt moeder. “Als u iemand nodig heeft om ergens mee te helpen, moet u dat maar zeggen,” biedt moeder aan. “Wij willen u graag helpen!”

“Dat vindt ik heel aardig,” zegt mevrouw Wouters tegen moeder. Daar komt kleine Robert aangelopen. “Geef mevrouw Wouters maar een handje, Robert,” zegt moeder. Maar dat doet Robert niet. Zo snel hij kan, rent hij weg, op zijn korte dikke beentjes. “Wat is er met hem aan de hand?” lacht moeder. Dan komt Robert terug. Hij draagt zijn nieuwe boek. In een wip zit Robert naast mevrouw Wouters. “Plaatjes lezen, oma, plaatjes vertellen,” zegt hij en legt het boek bij de mevrouw op schoot. Moeder en mevrouw Wouters schieten in de lach. “Zo Robje, kom je bij ‘oma’ zitten? Wat gezellig. Zal ik je dan maar voorlezen?” “Ja, lezen,” roept Robert. Hij is dol op plaatjes kijken en voorlezen. Hij gaat lekker dicht bij oma zitten. ‘Oma’ doet het boek open en begint voor te lezen.

b. liedje

“Ruth”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
een mooi prentenboek (tevoor-
schijn halen als Robert er mee
aankomt)
kringgesprek:
- Robert zegt ‘oma’ tegen een
mevrouw uit de straat. Is zij ‘fami-
lie’ van Robert, Freddy en Betty?
- waarom is Robert blij met zijn
nieuwe ‘oma’?
Het bijbelverhaal gaat over Naomi
die er nieuwe familie verkrijgt en
weer gelukkig wordt..*

*liedjesboek
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 5*

3. bijbelverhaal: Ruth kiest voor God

a. hongersnood in het land

In het mooie land Kanaän, groeiden veel vruchten aan de bomen. De korenvelden waren altijd vol met koren. Nu is er niets meer van te zien. Waar je ook kijkt: overal is het droog op het land. Wat is er toch gebeurd met het mooie land. Het is niet goed gegaan met de oogst. Het koren wilde niet meer groeien en de vruchten aan de bomen waren niet goed genoeg om te eten. De mensen lijden honger. Er is niet genoeg te eten voor de mensen en de dieren.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele ver-
haal, leid(st)er vertelt
materiaal:
B.I.V. 52b zonder S13, S15, 74,
174, 187, 289, 289a.
(S7, 203,)*

b. naar een ander land

De honger wordt groter. Op een dag besluiten Elimelech en Naomi samen met hun twee zoons naar een ander land te gaan. Dat land heet Moab. Daar is misschien wel genoeg te eten voor hen. Zo gaan ze op weg. Ze lopen net zo lang, tot ze bij een plaats komen, waar wel eten is. Hier willen ze blijven wonen.

*materiaal:
B.I.V. 55a, met 17, 40, 54, 102
zonder 94, 99, 106.
(S7, S14, S16, S17, S18, 17, 40,
54, 102, 106, 171, 199a, 204,)*

c. terug naar Kanaän

Tien jaar woont Naomi met haar twee zoons in het vreemde land. Haar man is al een tijdje geleden dood gegaan. Haar twee zoons zijn getrouwd met twee meisjes uit Moab. Ze heten Orpa en Ruth. Als na een tijdje ook Naomi's zoons dood zijn, wil Naomi weer terug naar Kanaän. Ze heeft gehoord, dat er in haar land weer koren groeit. Samen met Orpa en Ruth gaat Naomi op weg. Orpa gaat na een poosje terug naar haar eigen land, maar Ruth houdt heel veel van Naomi. Ze wil met Naomi mee. Met z'n vieren zijn we ze uit Kanaän weggegaan, met z'n tweeën komen ze terug.

*materiaal:
B.I.V. 55a,
(S7, S14, S16, S17, S18, 94, 99,
106, 171, 199a, 204,)*

d. Ruth ontmoet Boaz

De mensen in het stadje waar Naomi vroeger woonde, kijken verbaasd op. Daar is Naomi weer, maar ze ziet er verdrietig uit. Als ze horen dat Naomi helemaal alleen is overgebleven, begrijpen ze haar verdriet. Gelukkig maar, dat Ruth bij haar blijft. Nu zal Ruth voor eten moeten zorgen voor hen beiden. In het land Kanaän mag iedereen die arm is de korenaren van de grond rapen, die de maaiers hebben laten vallen. Zo gaat Ruth ook aren verzamelen. Als ze genoeg heeft, kunnen ze daarvan brood maken. Op het veld waar ze gaat werken, is ze ijverig bezig. 's Morgens vroeg begint ze al en ze gaat de hele dag door. Als de eigenaar komt, ziet hij Ruth. "Wie is dat?" vraagt hij. Hij heeft haar nog nooit gezien. De mannen vertellen hem alles over Naomi en Ruth. Ruth mag elke dag op zijn veld komen werken. Boaz, zoals de man heet, zegt tegen zijn mannen, dat ze voor Ruth iets extra's moeten laten vallen. Zo komt Ruth met een heleboel koren thuis!

*materiaal:
B.I.V. 55b
(S4, 18, 90, 101, 171, 279)*

e. Naomi wordt oma

Boaz ziet Ruth nu vaker. Ze blijft de hele tijd bij hem werken, totdat het oogsten voorbij is. Dan besluiten ze te trouwen. Na een poosje krijgen ze een jongetje. Ze noemen hem Obed. Naomi is oma geworden! Dat had Naomi nooit gedacht, toen ze zo helemaal alleen was overgebleven! Nu is Naomi weer gelukkig!

*materiaal:
B.I.V. 55b neem de schoven tij-
dens het vertellen weg en plaats
het huis (202), Ruth (99), Boaz
(18) en de baby (112).
(S4, 18, 90, 99, 101, 112, 171,
202, 279)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wie zijn de mensen op dit plaatje (zo)?
- waarom vertrekken Elimelech en zijn gezin uit Kanaän?

aan Kinderen:

- is er in Kanaän veel of geen eten?
- hebben de mensen erge honger of geen honger?
- blijft Elimelech in Moab of vertrekt hij naar Moab?

aan Kleuters:

- wie zijn de twee vrouwen op dit plaatje (ma)?
- wat is er met Elimelech gebeurd?

aan Kinderen:

- is Naomi nu blij of verdrietig?
- waar zijn haar man en haar twee zonen?
- waar gaat Naomi nu naar terug?
- wat doet Ruth?

aan Kleuters:

- waar gaan Naomi en Ruth naar toe (di)?
- is er nog hongersnood in Kanaän?

aan Kinderen:

- wil Naomi in Moab blijven wonen?
- gaan Ruth en Naomi samen naar Kanaän?
- gaat Ruth halverwege toch terug naar Moab?
- laat Ruth Naomi nooit meer alleen?

aan Kleuters:

- wie zie je op dit plaatje (wo)?

aan Kinderen:

- zorgt Ruth voor Naomi?
- wat raapt Ruth op van het land?
- van wie is dat land?
- hebben ze nu genoeg te eten?

aan Kleuters:

- wie zijn de mensen op dit plaatje (do)?
- waarom is Naomi zo blij?

aan Kinderen:

- zijn Ruth en Boaz getrouwd?
- gelooft Ruth ook in God?
- hoort zij nu voortaan ook bij het volk?
- wat zegt Ruth tegen Naomi?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.7.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Ruth 1:16.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- hoe ziet het paspoort van Ruth er uit?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.7.1, voorgeknijpte
4.7.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.7.1
ophangen, 4.7.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje "Ruth"

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 5*

5. toepassing: trouw zijn aan je vriend

a. activiteit

In Betlehem verschijnt vandaag een speciale krant over het leven van Naomi. Ze zijn allemaal heel blij dat Naomi weer terug is. De krant gaat over het vertrek van Naomi met haar man en twee zoons naar Moab en haar terugkeer met Ruth. Er wordt ook in verteld dat ze oma wordt.

In de tekst die erbij wordt geschreven komt het doel tot uiting: blijf trouw aan je vriend (in). De uitvoering moet je aanpassen aan de samenstelling van je groep.

Heb je erg jonge kinderen, gebruik dan tekeningen uit de les die je eventueel vergroot en schrijf er zelf de tekst bij.

Heb je kinderen die wel kunnen tekenen, maar niet kunnen schrijven, geef ze dan elk een opdracht en schrijf er zelf de tekst bij.

Heb je al wat oudere kinderen, laat ze dan tekenen en schrijven. Plak elk artikel op een rol kastpapier of oud behang. Begin rechts en werk naar links toe, volgens Joods gebruik. Plak de uiteinden van de rol op houten pennen en je hebt een echte boekrol.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

rol kastpapier of behang, lijm, papier, pennen, kleurpotloden, stiften, tekeningen uit het verhaal, houten pennen (voor boekrol)

b. kringgesprek

Besprek met elkaar de krant. Laat de kleuters/kinderen zelf vertellen waarom ze iets hebben getekend of geschreven. Laat anderen niet reageren maar laat ieder kind zijn/haar eigen bijdrage toelichten.

- was Ruth trouw aan Naomi?

- hoe weet je dat?

- wat is trouw zijn?

- welke god diende Ruth in haar eigen land?

- is dat dezelfde God als die Naomi diende?

- voor welke God kiest Ruth als zij in Betlehem woont?

- welke woorden zegt ze tegen Naomi?

- is Ruth dan ook trouw aan God?

- zijn jullie trouw aan je vriendjes?

- hebben jullie vriendjes die trouw aan jullie zijn?

- kunnen jullie ook voorbeelden noemen?

- is het fijn om vrienden te hebben die trouw aan je zijn?

- wie is jullie grootste vriend?

- is hij trouw aan jullie?

- zijn jullie ook trouw aan hem?

groeps- en werkvorm

leergesprek rond de tafel

materiaal:

eigen gemaakte krant.

C.SLUITING

1. liedje

"Ruth"

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 5

2. gebed

Here God dit was een mooi verhaal, waarin Ruth die u eerst niet kende, want zij woonde in Moab, toch voor u kiest en u ging dienen. Help ons om net als Ruth om voor u te kiezen en van u te houden. Het was fijn, lieve God, dat we met elkaar in de kindersabbatschool waren. Wilt u bij ons zijn in de komende week, zodat we elkaar weer hier de volgende sabbat goed en gezond kunnen terugzien? Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

8. Hanna doet een belofte aan God

NUMERI 9:15-23 EN 10:1-36

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het verhaal van 1 Samuël 1 en 2 is enerzijds ontroerend, anderzijds veroorzaakt het een zekere opstandigheid bij de nauwkeurige lezer. Meteen aan het begin worden de personen voorgesteld in een zeer gespannen verhouding. Elkana (=God heeft geschapen) heeft twee vrouwen, waarvan er één kinderen heeft en de andere niet. Pennina tegt, vernedert en krenkt daarom Hanna. De situatie doet aan die van Hagar en Sara denken. Elkana zelf blijkt een zeer vroom man te zijn. Niet alleen gaat hij jaarlijks naar de tempel om er (naar alle waarschijnlijkheid) Looftentenfeest te vieren, maar hij neemt ook zijn hele gezin mee. Daarbij moet het een fijngevoelig man zijn geweest die erg veel van Hanna moet hebben gehouden. Immers is het gebruikelijk in het Oude Midden-Oosten dat de kinderloze vrouw niet wordt bemind. Elkana vormt daarop een uitzondering. Bij het verdelen van het offervlees, dat na het offer, kan worden opgegeten, verdeelt hij het zo, dat Hanna een dubbele portie van hem krijgt in vergelijking met de andere leden van zijn gezin. In de woorden die hij tot Hanna spreekt, klinkt medeleven (vers 8).

Hanna ging zeer gebukt onder dit gebrek. De bijbelschrijver zegt het met veel herhaling en door middel van bijvoegelijke naamwoorden en bijwoorden: zij weende (2x), verdrietig gestemd (vers 8), bitterbedroefd (10), en weende (3de maal) zeer, diepbedroefd, grote zorg en smart (vers 16).

In haar wanhoop bidt zij tot God langer dan gewoonlijk. Dit valt op, want de priester van het heiligdom, Eli, begeeft zich naar haar, omdat hij de indruk heeft, dat er iets niet in orde is met deze vrouw. Hij houdt haar voor een dronken vrouw. Hanna legt hem uit wat er aan de hand is en zij wordt door hem gezegend. Dit moet haar vertrouwen hebben ingeboezemd want de tekst zegt ... zij at weer en haar gelaat toonde geen droefheid meer.

Een jaar later bevalt ze van een zoon en houdt zich aan haar belofte (vers 24 t/m 28) hem aan God af te staan. Ook dit

toont een geweldige vroomheid. Zelfs in het Oude Midden-Oosten was het geen lichte zaak je kind zo maar af te staan op een zo jonge leeftijd. In haar ogen was er een wonder gebeurd. God had haar smeekbede verhoord. Zij had het moeder worden ervaren en was waarschijnlijk meer dan gelukkig voor vol te worden aangezien door de mensen om zich heen. Ook ten aanzien van Pennina, die niet meer in het verhaal wordt genoemd, kon zij zich als een gelijke voelen. Al de tijd die tot haar beschikking is om voor het kind te zorgen, benut ze ten volle. In die periode gaat ze niet meer naar het heiligdom en doet niet mee aan de feesten. Het hebben van een kind is haar een waar feest. De woorden die ze uitsprekt tot Eli de priester spreken boekdelen.

“om deze jongen heb ik gebeden,
en de Here heeft mij gegeven,
wat ik van hem gebeden heb.
Daarom sta ik hem aan de Here af.”

Hanna erkent ten volle dat zij Samuël van God heeft gekregen. 't Ging niet om puur toeval. Zij weet wie de weldoener is, daarom kan ze er toe over gaan hem aan God terug te geven.

In 2:1-10 volgt een dankpsalm door Hanna aan God gericht. Hij is te vergelijken met de lofzang van Maria in het Nieuwe Testament. Het is geen danklied door Hanna of voor Hanna gedicht, omdat het niet gaat om dank voor de geboorte van een kind, maar om de hulp die de dichter in de strijd van God ontving. Vanwege vers 5 kon het ook door Hanna worden gebeden.

Het tweede gedeelte van 1 Samuël 2 is gewijd aan de toestand in het heiligdom. De zonen van Eli zijn geen waardige opvolgers van hun vader. Zij behandelen de pelgrims op onbeschofte wijze, eigenen zich toe wat hun niet toekomt, overtreden op verschillende punten de richtlijnen van Mozes (door onder andere vet te eten, Leviticus 3:17) en slapen met de vrouwen die dienst doen bij de tent der

samenkomst. Soms denkt men dat het hier gaat om tempelprostituees die men in het heidense Palestina zowat in elke tempel aantreft. Israël zou dan beïnvloed zijn geweest door deze godsdiensten en de tempelprostitutie hebben overgenomen. Dit is onwaarschijnlijk omdat juist in deze godsdiensten de priester met deze tempelprostituees seksuele handelingen dient te verrichten. Hier wordt het slapen van Chofni en Pinechas met deze vrouwen als een overtreding gezien.

Dit hele tekstgedeelte schept een schril contrast met de

vroomheid van Elkana en Hanna die jaarlijks naar de tempel komen om er God te aanbidden.

Ook zij moeten dus deze praktijken hebben kunnen vaststellen. Toch blijken ze vertrouwen in Eli te hebben gehad, want ze halen hun zoontje er niet weg. Het verhaal wordt ingeraamd met opmerkingen over Samuël (vers 11, 18, 26, 21). Die wordt de nieuwe leider van Israël, de familie van Eli heeft afgedaan (vers 27-36). God wil een betrouwbaar "priester aanstellen! De lezer weet intussen om wie het gaat: de jonge Samuël".

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: wat je belooft moet je doen.

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo fout, juist, fout, fout, fout
ma van hem gebeden hebt
di gebed, vraagt, Samuël
wo daarom sta ik hem aan de Here af
do mantel
vr 1. priester.
2. baby, tempel, verdriet, priester, gebed,
zootje, Samuël
- leertekst
1 Samuël 1:28 -"daarom sta ik hem aan de
Here af"

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.8.3, 4.8.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.7.1)
- inleiding
een beer in een mooi verpakte (schoenen)-doos.
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: T4,
figuren: 36, 79, 94, 97, 98, 108, 109, 110,
112a, 199, 228, 230, 239, 288, 325
- bespreking
werkboekje les 8, ingekleurde leertekstcirkel (4.8.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.8.2)
- toepassing
poppenkast, de volgende poppen: Elkana, Hanna, Eli, baby, Samuël.
Als je geen poppenkastpoppen hebt, kun je ook vingerpoppetjes, sokpoppen, handpoppen of iets dergelijks gebruiken.
- liedboekjes
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 5
Elly en Rikkert I, nr. 6, 66
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- het verhaal over Samuël begint met het vertellen van zijn afkomst. Elkana is een man uit de stam Levi (zie 1 Kronieken 6:23 e.v.)
Hij is getrouwd met twee vrouwen. Net als Jacob toendertijd, blijkt ook Elkana meer van de onvruchtbare vrouw te houden, dan van de vruchtbare. Aan de kleuters en kinderen vertellen we, dat Elkana, Hanna en Pennina in één huis wonen. Hoe verder de relaties zijn, wordt niet nader toegelicht.
- door onze westerse begrippen, kunnen we ons slecht voorstellen, hoe Hanna haar kleine jongen zomaar aan een oude priester kan afstaan om door hem te worden opgevoed!
De kleuters en kinderen zullen het als gewoon aanvaarden. Zij zullen niet verder nadenken over de consequenties voor Hanna en Samuël in hun relatie als moeder en zoon. Probeer niet dit gedeelte te dramatiseren of te romantiseren!

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.

materiaal:
kaart zieke(n)

- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“1,2,3”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, dank u wel dat u voor ons heeft gezorgd in de afgelopen week. U heeft ons op school geholpen en ook thuis. We zijn blij dat we kleren van u krijgen en een huis. Dank u voor onze papa's en mama's. Dank u wel dat we nu kunnen luisteren naar de verhalen uit de Bijbel. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Ruth kiest voor God

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- welk gezin gaat hier op reis naar Moab (4.8.3)?
- hoe heten de vader, de moeder en de twee zonen?
- waarom blijven ze niet in Kanaän wonen?
- met wie trouwen Machlon en Chiljon in Moab?
- wat gebeurt er met Elimelech, Machlon en Chiljon?
- wil Naomi nu terug naar Betlehem?
- wie blijft er trouw aan Naomi?

- wie zijn dat op dit plaatje (4.8.4)?
- waarom ging Ruth aren rapen op het land van Boaz?
- voor wie wilde Ruth zorgen?
- vindt Boaz Ruth een lieve vrouw?
- is Naomi blij als Ruth en Boaz trouwen?
- gelooft Ruth in de God van Naomi?
- weet je nog wat Ruth tegen Naomi zei?

kijk naar de leertekstcirkel (4.7.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje "Ruth"

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.8.3, 4.8.4 en 4.7.1 (van vorige les)*

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 5*

2. inleiding: iets graag willen hebben

a. vertelling

Wat een prachtige beer! Betty kijkt er iedere dag naar als ze uit school komt. De beer staat in de etalage van een speelgoedwinkel. "Wat zou ik die beer graag willen hebben", denkt Betty. "Maar hij is vast veel te duur. Dat kan mama niet betalen. En ik heb niet genoeg geld in mijn spaarpot." Betty vergeet de beer niet. 's Avonds in bed denkt ze eraan. En 's morgens vroeg als ze opstaat, denkt ze eraan. Op een dag komt ze thuis uit school. Op tafel staat een doos. "Voor jou Betty", zegt moeder terwijl ze naar de doos wijst. Heel verbaasd doet Betty de doos open. "Wat? Is die voor mij?" vraagt Betty. Voorzichtig tilt ze het kado uit de doos. Beer-uit-de-etalage ..., voor haar. Betty aait over de zachte vacht. Ze drukt de beer tegen zich aan. "Mijn beer," zegt ze, "ik kan het bijna niet geloven!" "Ik heb al een naam voor de beer," zegt Betty, "ik noem hem heel gewoon 'Beer'.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
een beer in een mooi verpakte
(schoenen-) doos.
kringgesprek:
- hebben jullie wel eens iets ge-
kregen wat je heel graag wilde
hebben?
- zou je dat ook weer willen weg-
geven? Aan wie bijvoorbeeld?
Het bijbelverhaal gaat over
Hanna die heel graag een kindje
wilde hebben.*

b. liedje "als je bidt"

*liedjesboek
Elly en Rikkert I, nr. 6*

3. bijbelverhaal: Samuël groeit op in de tempel

a. Hanna, Elkana en Pennina

In één huis wonen een man en twee vrouwen. De man heet Elkana en de twee vrouwen heten Hanna en Pennina. Pennina heeft een paar kinderen, maar Hanna heeft geen kinderen. Dat is erg verdrietig voor Hanna, omdat zij ook graag kinderen wil hebben. Pennina plaagt Hanna er vaak mee. Dan is Hanna nog verdrietiger.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

B.I.V. 54a met 79, 94, 97, 108, zonder 40, 40a, 95, (79, 94, 97, 108, 199, 228, 230, 325)

b. in de tempel

Elk jaar gaan ze met elkaar naar de tempel van de Here God. Daar brengen ze een offer voor de Heer. Op een keer is Hanna weer in de tempel. Ze gaat bidden. Ze denkt er weer aan, dat ze geen kinderen heeft. Ze vertelt God alles over haar verdriet. Ze praat zo lang met God, dat de priester Eli naar haar toekomt. Hij vindt het maar gek: hij ziet haar wel praten, maar hij hoort niets! Hanna vertelt hem, dat zij al haar verdriet aan God heeft verteld. Eli wil haar troosten en zegt: "God zal geven wat je hebt gevraagd!"

materiaal:

*B.I.V. 56a
(T4, 36, 98, 239, 325)*

c. de geboorte van Samuël

Hanna is niet verdrietig meer. Ze denkt steeds weer aan de woorden van de priester Eli. Zal ze toch een kindje krijgen? Na een dag gaan ze weer naar huis. Zoals de priester zei, gebeurt het: Hanna krijgt een jaar later een kindje. Zij noemt hem Samuël. Dat betekent: door bidden van God gekregen. Hanna heeft in de tempel iets aan God beloofd. Als Hanna een zontje zou krijgen, zou ze hem naar de tempel brengen, zodat hij een dienaar van God zou worden.

materiaal:

B.I.V. 54a met 79, 97, 112a, zonder 40, 40a, 95, (79, 97, 112a, 199, 228, 230, 325)

d. Samuël in de tempel

Samuël groeit en groeit. Hij is nu al een kleine jongen geworden. Op een dag gaat hij met Elkana en Hanna naar de tempel. Samuël zal nu bij de priester gaan wonen. Daar leert hij hoe hij een goede dienaar van God kan zijn. Eli zal nu voor hem gaan zorgen. Elk jaar komt Hanna hem een nieuwe mantel brengen. Samuël is elk jaar een stuk gegroeid! Zo leert Samuël alles over God in het huis van God.

materiaal:

*B.I.V. 56a
(neem Hanna 97 en Elkana 79 weg en breng ze terug met nieuwe rok 288. Neem Samuël 109 weg en zet Samuël 110 neer)
(T4, 36, 79, 97, 109, 110, 239, 288, 325)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wie zijn de twee vrouwen op dit plaatje (zo)?
- met wie zijn Pennina en Hanna getrouwd?
- waarom is Hanna zo bedroefd?

aan Kinderen:

- is Hanna jaloers?
- heeft Hanna kinderen?
- heeft Pennina geen kinderen?
- plaagt Pennina Hanna niet?
- is dat aardig van haar?

aan Kleuters:

- waar is Hanna op dit plaatje (ma)?
- wat doet Hanna in de tempel?

aan Kinderen:

- hoe heet de priester in de tempel?
- praten Eli en Hanna met elkaar?
- wat zegt Eli tegen haar?

aan Kleuters:

- wie zijn dat op dit plaatje (di)?
- heeft God het gebed van Hanna gehoord?

aan Kinderen:

- wat heeft hij Hanna gegeven?
- hoe noemt Hanna de baby?

aan Kleuters:

- bij wie zijn Hanna en Samuël op dit plaatje (wo)?
- wat had Hanna aan God beloofd als het een jongen zou zijn?

aan Kinderen:

- waar gaat Samuël wonen als hij groter is?
- wie zal er dan voor hem zorgen?
- welke tekst heb je gevonden?

aan Kleuters:

- wat leert Samuël op dit plaatje van Eli (do)?
- wil Samuël alles leren over God?

aan Kinderen:

- hoe vaak komen Hanna en Elkana naar de tempel?
- wat brengt Hanna elk jaar voor Samuël mee?
- heeft ze die mantel zelf gemaakt?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.8.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in 1 Samuël 1:28.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welk woord heb je gevonden bij oefening 1?
- welke woorden heb je ingevuld bij oefening 2?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.8.1, voorgeknijpte
4.8.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.8.1
ophangen, 4.8.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“als je bidt”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert I, nr. 6*

5. toepassing: wat je belooft, moet je doen

a. activiteit

Laat het verhaal van Elkana, Hanna, Eli en Samuël door de kinderen met de poppenkastpoppen naspelen.

Je vind hieronder een korte samenvatting van het verhaal.

- Hanna en Elkana kunnen geen kinderen krijgen.
- Hanna vraagt God om een baby.
- Eli zegt dat haar gebed wordt verhoord.
- na een jaar krijgen ze een baby.
- zij belooft dat Samuël voor God mag werken als hij groot is.
- Hanna heeft zich aan haar belofte gehouden.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit*

materiaal:

*poppenkast, de volgende poppen:
Elkana, Hanna, Eli, baby, Sa-
muël.*

*Als je geen poppenkastpoppen
hebt, kun je ook vingerpoppetjes,
sokpoppen, handpoppen of iets
dergelijks gebruiken.*

b. kringgesprek

- wat vroeg Hanna in haar gebed aan God?
- wie zei dat haar gebed verhoord zou worden?
- werd haar gebed ook verhoord?
- hoe weten jullie dat?
- wat had Hanna aan God beloofd als ze een zoon zou krijgen?
- deed Hanna ook wat ze beloofd had?
- hebben jullie wel eens iets aan iemand beloofd?
- hebben jullie ook gedaan wat je had beloofd?
- als je iets belooft moet je het dan doen?
- wat zullen we nu aan elkaar beloven voor volgende week bijvoorbeeld?

(Bijvoorbeeld: we maken allemaal de les, we nemen iets voor een ander mee, enz.)

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel*

materiaal:

geen

C.SLUITING

1. liedje

“als je bidt”

liedjesboek:

Ely en Rikkert I, nr. 6

2. gebed

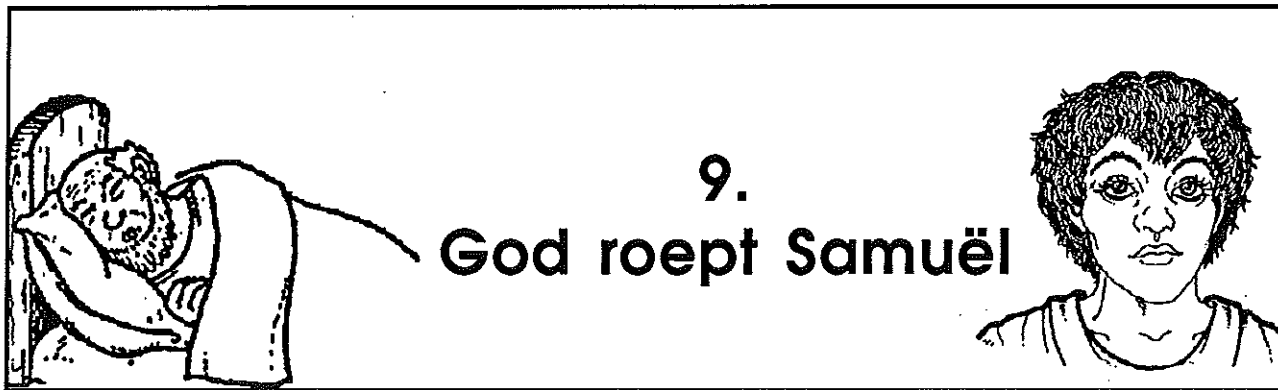
Lieve Vader in de hemel, dank u dat u altijd naar ons wil luisteren en ons wil helpen, net zoals u dat bij Hanna deed. Het enige dat we moeten doen, is u te vragen om ons te helpen. Wij vragen u om ons te helpen om sterk te zijn, om vriendelijk met elkaar te zijn, om dingen voor onze papa's en mama's en voor onze broers en zussen te doen. Wij vragen u ook om ons te helpen om dingen voor u te doen. We gaan nu naar de grote zaal. Help ons daar om goed naar de predikant te luisteren. Wij vragen u dat in de naam van Jezus. Amen.

groeps- en werkvorm

*staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

9. God roept Samuël

1 SAMUËL 3

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het verhaal van de roeping van Samuël is bijzonder sober en eenvoudig verteld. Ook hier weer vormen twee opmerkingen over Samuël het kader waarin het geheel moet

worden gelezen.

De tekst begint en eindigt met een belangrijke opmerking over de toekomstige leider van het volk:

v.1 De jonge Samuël was in dienst des Heren onder toezicht van Eli

v.4:1 En het woord van Samuël kwam tot geheel Israël. Van deze eerste zin naar de laatste is er een hele ontwikke- ling. Eerst is hij in dienst van Eli, daarna is hij de man naar wie het volk luistert omdat men in hem een profeet erkent. Dit wordt uitdrukkelijk gezegd in de tekst zelf: "En geheel Israël kwam tot erkenning dat aan Samuël door de Here het ambt van profeet was toevertrouwd" (3:20).

De schrijver laat niet na om uit te leggen wat dat inhoudt "De Here verscheen (=liet zich zien!) ook verder in Silo, want hij openbaarde zich in Silo aan Samuël door het woord des Heren" (3:21).

Het verhaal dat er aan vooraf gaat, verklaart hoe de roeping van Samuël in zijn werk is gegaan. De Here riep hem werkelijk. Het werkwoord roepen wordt hier in alle duide- lijkheid weergegeven. Drie keer riep de Here hem zonder dat de jongen in de gaten had dat het God was. De tekst geeft dan ook een noot van verklaring door aan te stippen:

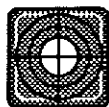
"Samuël nu kende de Here nog niet; nog nooit was hem een

woord des Heren geopenbaard". (3:7)

Dit laatste houdt in, dat de profeet op één of andere wijze een speciale kennis of gave moet hebben gehad, om de stem van God te onderscheiden. Samuël hoorde de stem wel, maar begreep niet dat het God was die met hem sprak. Eli, de zeer oude man, waarvan gezegd wordt in het verhaal dat hij de lamp Gods was, die nog niet was uitgegaan, (3:3) begreep na drie keren dat de jongen hem uit de slaap was komen halen, dat God tot de jonge Samuël had gesproken. Nadat hij hem de nodige instructies heeft gegeven, ervaart Samuël wat het is om het woord des Heren te ontvangen. De boodschap was niet verheugend en hij durft dan ook, uit respect voor de oude man, geen verslag uit te brengen (3:15).

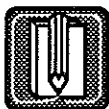
Nadat deze bleef aandringen, deed de jonge profeet zijn plicht. Eli is op een leeftijd gekomen dat hij erin berust en met de woorden: "hij is de Here, hij doet wat goed is in zijn ogen" (3:18), rondt hij het gesprek af. Vanaf dat ogenblik neemt de jonge profeet de taak van de oude over (zie vers 20,21). Hij groeit verder op en God bleef aan zijn zijde. Samuël blijkt een zeer getrouw dienaar van God te zijn, daar hij niets van de boodschappen van God verloren liet gaan: "Hij liet geen van zijn woorden ter aarde vallen". (vers 20) De rest van het levensverhaal van de richter, priester en profeet Samuël toont aan dat hij dat is gebleven. Het is één van de weinige figuren uit de Bijbel waarop de bijbel- schrijver geen negatieve kritiek kan (of wil) uiten.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: luister als God tegen je praat.

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo lezen: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium
ma juist, fout, juist, juist
di goed = drie, wel, staat direkt op wo spreek want uw knecht hoort do Here, goed
vr 1. vijf verschillen: vlammetje in kandelaar; 2e schoen; schaduw; vrouwen op hemd; kussen
2. groen = de tempel, slaapt, een stem, Eli, geroepen, slapen, God.
rood = de kerk, leest, een klok, Elia, gehoord, naar buiten, Eli's zoon.
- leertekst
1 Samuël 3:10 - "spreek, want uw knecht hoort"

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.9.3, 4.9.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.8.1)
- inleiding
 - in een envelop een vel papier waarop geschreven is.
 - een klein briefje in een kokertje, (eventueel w.c. rol, uitleggen dat die wel te groot is)
 - foto van een koets en een duif
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: T4
figuren: 36, 76, 114, 118, 119, 228, 229, 239, 241a, 325
- bespreking
werkboekje les 9, ingekleurde leertekstcirkel (4.9.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.9.2)
- toepassing
geen

- liedboekjes
Alles Wordt Nieuw II, nr. 8
Elly en Rikkert I, nr. 6, 66
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- het verhaal van deze week is eigenlijk een triest verhaal. Aan de jonge Samuël wordt nog eens de aankondiging van het naderende onheil over Eli en zijn gezin herhaald. De eerste keer dat Samuël met God de Heer kennis maakt, wordt hem geen prettige boodschap gegeven. Het is opmerkelijk dat Eli pas na drie maal op het idee komt, dat het de Heer is, die Samuël roept.
- de boodschap die de Heer aan Samuël geeft, vertellen we aan de kleuters/kinderen in enkele bewoordingen. Wat precies de verkeerde dingen zijn, die de zoons gedaan hebben, komt niet ter sprake.
- bij de verwerking van de leertekst kunt u desgewenst de kleuters en kinderen laten "slapen". Daarna worden ze wakker en antwoorden.

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

"1,2,3"

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

3. gebed

Lieve God in de hemel. Wilt u deze ochtend bij ons zijn in de kindersabbatschool. Wij praten nu tegen u en wij zingen voor u. Wilt u nu in ons hoofd en in ons hart tot ons praten als we naar het bijbelverhaal over de kleine Samuël luisteren? Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

"Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk"

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Samuël groeit op in de tempel

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*4.9.3, 4.9.4 en 4.8.1 (van vorige
les)*

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wie zijn dat op dit plaatje (4.9.3)?
- waarom bidt Hanna tot God?
- wat zegt Eli tegen haar?
- wat krijgt Hanna na een jaar?
- hoe noemt zij haar zoon?

- wat komen Hanna en Samuël doen op dit plaatje (4.9.4)?
- wat had Hanna aan God beloofd als het een jongen zou worden?
- waar gaat Samuël nu wonen?
- wie gaat er voor Samuël zorgen?
- wat wil Samuël allemaal van Eli leren?

kijk naar de leertekstcirkel (4.8.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

"als je bidt"

liedjesboek:

Elly en Rikkert I, nr. 6

2. inleiding: een bericht krijgen en versturen

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

a. vertelling

De postbode heeft een groene envelop in de brievenbus gestopt. Snel scheurt papa de envelop open en leest de brief. "Ha, dit is een goed bericht!" zegt papa blij. "Papa, was er vroeger ook al post zoals een brief of een pakje?" vraagt Betty. "Jazeker, vroeger verstuurd de mensen ook post," zegt vader. "De brief ging mee met de postkoets. Die koets werd door paarden getrokken. De koets reed over zandweggetjes vol met hobbels en kuilen. Hij reed niet snel. Het duurde lang voordat de brief werd bezorgd. Soms gebruikten mensen een duif - een postduif - om een bericht te versturen. Aan de poot van de duif zat een kokertje. Daarin moest je een briefje stoppen. Dan liet je de duif los. Die vloog dan naar huis. En dan kon iemand de brief uit het kokertje halen." "En als de duif verdwaalde," wil Betty weten. "Ja, dan kwam de brief nooit aan," legt vader uit. "Dan had je pech."

- a. in een envelop een vel papier waarop geschreven is.*
- b. een klein briefje in een kokertje, (eventueel w.c. rol, uitleggen dat die wel te groot is)*
- c. foto van een koets en een duif*

kringgesprek:

- *wanneer stuur je iemand een kaart of brief? (verjaardag, met Nieuwjaar etc.)*
- *waarom sturen de mensen elkaar een brief of kaart? (je wilt iets zeggen tegen die ander)*
- *hoe kun je op een andere manier een bericht krijgen? (telefoon)*

Het bijbelverhaal gaat over Samuël die een bericht krijgt.

b. liedje

"Samuël"

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw II, nr. 8

3. bijbelverhaal: God roept Samuël in de tempel

a. Samuël bij Eli

Samuël is al groot geworden. Elke dag helpt hij Eli in de tempel. Eli is erg oud. Zijn zoons helpen hem ook, maar zij doen veel verkeerde dingen. Samuël probeert Eli goed te helpen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele ver-
haal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 57b
(T4, 36, 114, 239, 325)*

b. Samuël hoort een stem

Samuël en Eli gaan naar bed. Samuël slaapt in de tempel. Opeens hoort Samuël een stem. Samuël zegt: "hier ben ik." Hij denkt, dat Eli hem roept, maar Eli zegt: "ik heb je niet geroepen. Ga maar weer naar bed!" Samuël gaat weer naar bed terug. Dan hoort hij weer een stem roepen. Weer gaat Samuël naar Eli toe. Wat zal Eli hem willen vragen?

materiaal:

B.I.V. 57a

*(neem Samuël 118 uit bed en zet
Samuël 119 bij Eli neer)
(T4, 76, 118, 119, 228, 229,
241a)*

c. de Heer spreekt tegen Samuël

Samuël hoort van Eli, dat hij weer naar bed moet gaan: Eli heeft hem niet geroepen. Als Samuël weer een stem hoort, begrijpt hij er niets meer van. Het moet toch echt Eli zijn en weer gaat hij naar hem toe. Nu begrijpt Eli, dat Samuël echt door iemand wordt geroepen. Eli zegt tegen hem: "als je weer die stem hoort, zeg dan: spreek Heer, want uw knecht hoort." Samuël gaat weer naar zijn eigen plek terug. Dan hoort Samuël dezelfde stem en hij zegt: "spreek Heer, want uw knecht hoort".

materiaal:

B.I.V. 57a

*(neem Samuël 118 uit bed en zet
Samuël 119 bij Eli neer)
(T4, 76, 118, 119, 228, 229,
241a)*

d. Gods boodschap aan Samuël

De Here God zegt tegen Samuël: "ik wil je iets vertellen. Er zal iets gebeuren. De zonen van Eli hebben verkeerde dingen gedaan, steeds weer opnieuw. Eli heeft hen niet eens gezegd, dat ze daarmee moeten ophouden. Daarom zal ik doen, wat ik aan Eli heb gezegd, een poosje geleden. Zij zullen worden gestraft, omdat ze niet het goede hebben gedaan." God de Heer is klaar met praten. Samuël hoort niets meer. Hij blijft tot de volgende dag in bed. Wat zal hij straks tegen Eli zeggen?

materiaal:

B.I.V. 57a

(T4, 76, 118, 228, 229, 241a)

e. Eli en Samuël

De volgende dag staat Samuël op. Hij doet de deuren van de tempel open. Eli roept hem. "Wat heeft de Heer je gezegd? Je hoeft het niet te verbergen." Dan zegt Samuël aan Eli wat God hem heeft gezegd. Eli zegt: "God is de Heer. Hij doet wat goed is." Samuël doet elke dag zijn werk. Iedereen ziet, dat Samuël een echte dienaar van God is.

materiaal:

B.I.V. 57b

(T4, 36, 114, 239, 325)

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (zo)?
- uit welk boek moet Samuël later kunnen lezen?

aan Kinderen:

- wat is de Tora precies?
- hoe heten de eerste vijf boeken van de Bijbel?

aan Kleuters:

- waarom zit Samuël rechtop in bed op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- wordt Samuël geroepen?
- blijft hij in bed liggen?
- denkt Samuël dat hij droomt?
- heeft Eli hem niet geroepen?

aan Kleuters:

- waarom is Samuël bij Eli op dit plaatje (di)?

aan Kinderen:

- hoeveel keer wordt Samuël geroepen?
- weet Eli direct dat God Samuël roept?
- staat Samuël direct op of blijft hij in bed liggen als hij geroepen wordt?

aan Kleuters:

- naar wie luistert Samuël op dit plaatje (wo)?
- waarom moet hij goed luisteren?

aan Kinderen:

- wat vertelt God allemaal?
- wat zei Samuël precies, toen God hem riep?

aan Kleuters:

- is het weer ochtend als Samuël weer bij Eli is op dit plaatje (do)?

- had Samuël gedroomd of had God echt tegen hem gesproken?

aan Kinderen:

- wat moest Samuël allemaal aan Eli vertellen?
- vindt Eli deze boodschap leuk of schrikt hij?
- wat zei Eli toen hij de boodschap van God hoorde?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.9.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in 1 Samuël 3:10.
- Alle kleuters/kinderen doen net of ze slapen. de leid(st)er roept "Samuël, Samuël". Elke kleuter/ elk kind doet om de beurt een stapje naar voren en geeft de leertekst als antwoord. Daarna krijgt hij/zij de cirkel.
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welke verschillen heb je gevonden op je werkblad bij oefening 1?
- lees de zinnen bij oefening 2 met de groen gemaakte woorden voor.

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.9.1, voorgeknippte
4.9.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.9.1
ophangen, 4.9.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

"Samuël"

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw II, nr. 8*

5. toepassing: luister goed!

a. activiteit

Kunnen jullie heel goed luisteren? We doen vandaag een paar luisterspelletjes.

* een kind wordt geblinddoekt en moet een ander kind zoeken. Alle kinderen lopen door elkaar en op het stopteken van de leid(st)er staat iedereen stil. Het geblinddoekte kind krijgt instructies van een ander kind (recht door, linksaf, rechtsaf, stop) totdat hij/zij het andere kind heeft gevonden. Dan wordt een ander kind geblinddoekt en mag een ander instructies geven. Het gaat erom dat ze goed luisteren.

* alle kinderen zitten in een kring en één kind mag een zinnetje door fluisteren. Hoe luidt de zin bij het laatste kind als we de kring rond zijn.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
geen*

b. kringgesprek

- Samuël kon precies aan Eli vertellen wat God hem had gezegd. Hebben jullie net zo goed geluisterd als Samuël naar God heeft geluisterd?

- vinden jullie het moeilijk om goed te luisteren?
- waarom is het belangrijk dat je goed luistert?
- willen jullie altijd naar God luisteren?
- waarom wel of waarom niet?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
geen*

C.SLUITING

1. liedje

“Samuël”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw II, nr. 8*

2. gebed

Lieve Vader, dank u voor het mooie verhaal over Eli en Samuël. Wat was het fijn dat u tegen Samuël praatte en tegen hem zei wat hij moest doen. Wij zijn blij dat we de bijbelverhalen hebben. Als we daar naar luisteren, dan luisteren we ook naar u. Help ons dan om te doen wat u tegen ons zegt en wat u ons wilt leren. In de naam van Jezus. Amen

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

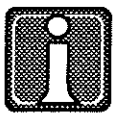
10. Israël wil een koning

1 SAMUËL 8,9 EN 10

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

In de hoofdstukken 8,9 en 10 van het eerste boek Samuël is het verhaal van de oorsprong van het koningschap in Israël te vinden. Voor die periode heerst God als Koning over het volk: "...maar mij hebben zij verworpen, dat ik geen Koning over hen zou zijn". (8:7)

Het uitroepen van een koning door Israël ging dus met een pijnlijke ervaring van God gepaard. Hijzelf wordt als heerser over het volk aan de kant gezet en wordt vervangen door een gewoon mens op de troon van Israël. De theocratie (God regeert over het volk) is als het ware ten einde. Aanleiding tot die keuze van het volk ligt in het feit dat de oude Samuël niet waardig wordt opgevolgd door zijn beide zonen. Er is totaal geen overeenkomst te vinden tussen de integerheid en vroomheid van Samuël en het gedrag van Joël en Abia (1 Samuël 8:2,3) die op winstbejag uit waren, geschenken aannamen en het recht ombogen. In alle opzichten is Samuël in zijn leven en carrière een model-gelovige geweest op de opvoeding van zijn kinderen na. Daar heeft hij gefaald net zoals zijn voorganger Eli op dit vlak is gestruikeld. Dit laatste wordt door God aan hem verweten dat hij ze niet berispt heeft (3:13). Dit wordt echter niet van Samuël gezegd. Hoe dan ook: de oudsten verzamelen zich en eisen van Samuël dat hij een koning over hen aanstelt (8:5). Toch geeft dit bijbelvers niet de indruk dat het de enige reden is die aanleiding heeft gegeven tot de wens van de oudsten. Het diepere motief ligt waarschijnlijk in de woorden: "als bij alle andere volken" (vers 5, 20).

Erkend te worden als een volwaardig koninkrijk lijkt voor hen zeer belangrijk. Samuël is erg mishaagd over dit verzoek (vers 6), maar God is bereid om de minste te zijn en laat

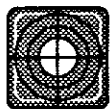
er geen twijfel over bestaan dat het niet Samuël is die zich moet voelen gekwetst. Dat kan hij best aan God overlaten. Hij geeft hem de opdracht een koning aan te stellen over het volk (8:7, 9, 22).

Allereerst moet hij hen echter waarschuwen. Zij moeten er niet te licht over denken. Hun vrijheid en zelfstandigheid zal er niet op vooruit gaan, integendeel. De verzen 10:18 geven aan dat de onderdanen van de koning zeer afhankelijk zullen zijn van het heersen van de gekozen koning. Alle aspecten van het leven zullen te maken krijgen met het koningschap. De koning zal een claim leggen op, zowel zonen als dochters en het beste van de opbrengst van de landbouwproducten. Hij zal tienden eisen. Slaven, ezels en kleinvee van het volk zullen tot zijn bezit worden. Het werkwoord 'nemen' is in dit tekstgedeelte het sleutelwoord. Tot zesmaal moet het in de oren van de aanwezigen hebben geklonken. "De koning zal van u NEMEN en zichzelf zullen zijn slaven zijn". (vers 17)

Deze waarschuwing schrikt het volk allerminst af, want het dringt er verder op aan de zaak te laten doorgaan. God herhaalt dan voor de derde keer aan Samuël dat hij ertoe moet overgaan of hij dat nu graag wil of niet (8:22). Hoewel God weet dat het niet goed is, komt hij toch aan de wensen van zijn verbondsvolk tegemoet.

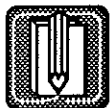
In hoofdstuk 9 en 10 wordt dan verhaald hoe de keuze uiteindelijk op Saul, de zoon van Kis, uit de stam van Benjamin valt. Een goede keuze want uit de eerste hoofdstukken die over Saul handelen, leren we dat we met een zeer bescheiden, energieke, door God bezielde jongeman te maken hebben. Iets wat in zijn verdere leven jammer genoeg niet wordt doorgezet.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: wees tevreden met God als je koning.

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo papa, mama, juf, meester, baas.
richters
ma koning
di fout, juist, juist, juist
wo troost, waarschuwt
do het volk weigerde naar Samuël te luisteren
vr 1. twee zonen
2. het gaat niet om jou, maar om mij
3. troost Samuël
4. God zelf
- leertekst
1 Samuël 8:9 - "het volk weigerde naar Samuël te luisteren".

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.10.3, 4.10.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.9.1)
- inleiding
een handdoek en een stuk zeep
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S7, S13, S14, S15
figuren: 12, 12b, 20, 31, 59, 63, 79, 88, 89, 185, 187, 202, 203
- bespreking
werkboekje les 10, ingekleurde leertekstcirkel (4.10.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.10.2)
- toepassing
foto's/plaatjes van koningen, keizers, minsters etc.
A4 of A3 vellen of vellen karton.
kleurpotloden, stiften
- liedboekjes
Alles Wordt Nieuw II, nr. 8
Elly en Rikkert I, nr. 66
Elly en Rikkert II, nr. 37
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- het verhaal draait om het verlaten van God als Heer en koning door het volk Israël. Het volk heeft zich blind gestaard op het koningschap van de volken rondom hen.
Aan de kleuters en kinderen vertellen we, dat de belangrijkste mannen naar Samuël toegaan om hem te vragen een koning voor hen te kiezen.
- bij Samuël gekomen hebben ze een aantal argumenten om een koning te willen hebben.
 - Samuël was oud geworden.
 - zijn zonen wandelden niet in zijn wegen.
 - een koning als richter, net als bij de andere volken.De eerste twee redenen zijn volkomen terecht, maar rechtvaardigen de eigenlijke beweegredenen (net als andere volken) niet. Samuël, die dat doorziet, voelt het terecht als het verworpen worden van hem en God. Samuël is zo gewend met God om te gaan, dat ook deze zaak voor hem wordt gebracht: "Samuël gaat praten met God."
- God troost Samuël. Hij zegt tegen Samuël, dat hij nog één poging kan ondernemen om het volk op andere gedachten te brengen: "Waarschuw hen ... hoe het optreden van een koning zal zijn." Samuël schildert uitvoerig de nadelen van het hebben van een aardse koning: belasting op belasting zal er worden geheven! Maar het volk weigert te luisteren. Aan de kleuters en kinderen vertellen we in het kort, dat een koning veel geld zal willen hebben (paleis - mensen om voor hem te werken).

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

"1,2,3"

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66*

3. gebed

Vader in de hemel, u bent een groot koning. Wij danken u dat u goed voor ons zorgt. Dat we elke dag eten en drinken, kleren en een huis hebben om in te wonen. Wilt u ook zijn met die mensen die dat allemaal moeten missen? Wilt u ons laten zien waar we hen mee kunnen helpen? Help ons om goed naar het verhaal uit de Bijbel te luisteren. Amen

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën),
leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

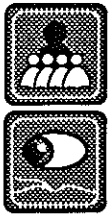
Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk*

b. collecte en liedje

"Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk"

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: God roept Samuël in de tempel

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- welke twee personen zie je op dit plaatje (4.10.3)?
 - waarom is Samuël naar Eli toegekomen?
 - hoeveel keer wordt Samuël geroepen?
 - hoe weet Samuël dat God hem roept?
 - wat moet Samuël van Eli doen?
-
- is het nog steeds nacht op dit plaatje (4.10.4)?
 - had Samuël gedroomd of heeft God echt tegen hem gesproken die nacht?
 - wat heeft God tegen Samuël gezegd?
 - was dit een leuke boodschap voor Eli?
 - wat gaf Eli voor antwoord aan Samuël?

kijk naar de leertekstcirkel (4.9.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje "Samuël"

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.10.3, 4.10.4 en 4.9.1 (van vorige
les)*

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw II, nr. 8*

2. inleiding: iets weigeren

a. vertelling

Kleine Robert speelt met een stapel blokken. Het is bijna tijd om te eten. Freddy heeft de tafel gedekt. Dat lukt al hoewel zijn been nog in het gips zit. Betty zet een schaal met salade op tafel. "Robert, ga je handen wassen voor het eten," zegt Freddy. "Nee," zegt Robert, "spelen." "Nee, kom nu even je handen wassen." Freddy wil Robert optillen. "Nee ..., nee ..., niet." Robert spartelt en laat zich op de grond vallen. "Blokken spelen," roept hij. "Dan niet," zegt Freddy en haalt zijn schouders op. Freddy gaat alvast aan tafel zitten. "Mmmm, wat ruikt het eten lekker, hè Betty?" "Ja, ik ruik het ook al: lekker bruin gebakken aardappelen. En ik zie appelmoes, en oh ..., daar zie ik een schaal met heerlijke pudding ...!" "Handjes wassen!" roept Robert plotseling. "Gelukt!" fluistert Freddy tegen Betty en ze schieten in de lach!

b. liedje "er kan er maar eentje de baas zijn"

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
een handdoek en een stuk zeep
kringgesprek:
- waarom wil Robert eerst zijn
handen niet wassen?
- en wat wil hij later wel?
- waarom denk je?
Het bijbelverhaal gaat over het
volk dat **weigert** naar Samuël en
naar God te luisteren. Het volk
wil niet luisteren.*

*liedjesboek
Elly en Rikkert II, nr. 37*

3. bijbelverhaal: Saul wordt tot koning gekozen

a. Samuël als leider

Samuël is al heel lang een dienaar van God in Gods huis. Eli is dood. Samuël is gaan wonen in Rama, de stad waar hij geboren is. Daar is Samuël al jaren de leider van het volk Israël. Iedereen kan bij hem komen met zijn moeilijkheden.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 58a zonder 31, 89.
(S13, S15, 20, 59, 185, 203)*

b. wie volgt Samuël op?

Samuël is al oud geworden. Hij heeft een paar zonen. Die moeten nu het volk leiden. Zij doen niet het goede. Ze willen geld verdienen, in plaats van het volk te dienen en te leren hoe ze goed moeten leven. Iedereen wordt ontevreden. Er moet iets worden gedaan. Zulke leiders wil het volk niet.

materiaal:

*B.I.V. 58a zonder 31, 89.
(S13, S15, 20, 59, 185, 203)*

c. het volk vraagt om een koning

De belangrijkste mannen van het volk komen bij elkaar. Zij gaan naar Samuël toe. Ze zeggen tegen hem: "Je bent nu oud geworden. Je zonen doen niet het goede, zoals jij altijd hebt gedaan. Daarom willen wij, dat je een koning voor ons kiest. Een koning net als alle volken om ons heen." Samuël is daar helemaal niet blij om. Waarom wil het volk nu een koning? Samuël gaat praten met God. Wat moet hij nu toch tegen de mannen zeggen?

materiaal:

*B.I.V. 58a
(S13, S15, 20, 31, 59, 89, 185, 203,)*

d. God praat met Samuël: Samuël waarschuwt het volk

Als Samuël met God praat, zegt God: "Wees maar niet boos op het volk, omdat zij een koning willen. Ze hebben jou niet in de steek gelaten, maar mij. Ze willen niet meer, dat ik, de Here God koning over hen ben. Vertel hen wat er gaat gebeuren als ze een koning hebben!"

Samuël gaat praten met de mannen. Hij vertelt hen, dat een koning altijd veel geld zal willen hebben. Hij zal een paleis willen hebben en mensen om voor hem te werken. Dat hoeven ze nu niet. Ze zijn nu vrij en hoeven niets te betalen! De mannen luisteren, maar toch willen ze een koning. Net als de volken om hen heen, willen ze kunnen zien, wie hun koning is! God zegt tegen Samuël dat hij hen een koning moet geven, als zij dat zelf zo graag willen. Dan gaan de mannen weer terug naar huis: Samuël zal op zoek gaan naar een juiste koning.

materiaal:

*B.I.V. 58a
(S13, S15, 20, 31, 59, 89, 185, 203,)*

e. Saul wordt gekozen

Op een dag komt een man bij Samuël. Hij is met zijn knecht al drie dagen op zoek naar een paar ezels. Nu hopen ze, dat Samuël hen misschien zal kunnen helpen. God zegt tegen Samuël: "Deze man zal koning worden. Samen met Samuël moet Saul eten met de mannen van de stad. Dan neemt Samuël Saul mee en daar vertelt hij Saul, dat God hem heeft uitgekozen om koning te zijn. Hij zegt tegen Saul, dat hij naar huis moet gaan. De ezels zijn al gevonden; daar hoeft hij zich geen zorgen meer over te maken. Na een tijdje zal het volk kunnen zien wie hun koning is. Iedereen is uitgenodigd en als Saul naar voren komt, is iedereen blij met de nieuwe koning!

materiaal:

*B.I.V. 58b met 88, 89
(S7, S14, 12, 12b, 20, 63, 79, 88, 89, 187, 202)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- met wie praat Samuël op dit plaatje (zo)?

aan Kinderen:

- wie zeggen er in Israël hoe het volk moet leven?
- wie werden er richters toen Samuël oud geworden was?

aan Kleuters:

- met wie praat Samuël op dit plaatje (ma)?
- hoe weet Samuël wat hij tegen het volk moet zeggen?
- luistert Samuël goed naar God?

aan Kinderen:

- doen zijn zonen ook wat God zegt?
- zijn zij goede richters?
- wil het volk dat zijn zonen richters worden?
- wat willen ze wel?

aan Kleuters:

- waarom is Samuël zo verdrietig op dit plaatje (di)?
- heeft hij niet altijd goed zijn best gedaan?

aan Kinderen:

- wil het volk Israël een koningin?
- is Samuël daar verdrietig om?
- voelt Samuël zich nu alleen?
- willen zij God niet meer als koning?

aan Kleuters:

- waarom luistert Samuël op dit plaatje naar het volk (wo)?
- wat voor koning wil het volk?

aan Kinderen:

- wie heeft Samuël getroost?
- vindt Samuël het ook een goed idee om een koning te kiezen?
- wat doet hij wel bij het volk?

aan Kleuters:

- wie is de baas als er een koning is (do)?
- wat wil een koning allemaal?

aan Kinderen:

- wil het volk nu nog steeds een koning?
- welke zin heb je bij je opdrachtje gevonden?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.10.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in 1 Samuël 8:9.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welke tekeningen horen boven de verhaaltjes op je werkblad?
- bij welke oefeningen heb je de antwoorden ingevuld?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.10.1, voorgeknippte
4.10.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.10.1
ophangen, 4.10.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“er kan er maar eentje de baas zijn”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert II, nr. 37*

5. toepassing: is God ook de koning in jouw leven?

a. kringgesprek

- wie zijn dit allemaal?
- hoe weet je dat?
- waarom zijn ze zo belangrijk?
- zijn we tevreden met de koning/koningin/president van ons land?
- wie is de koning van ons allemaal?
- welke koning is voor jou de belangrijkste?
- waarom vind je dat?
- ben je blij dat God ook jouw koning is?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
foto's/plaatjes van koningen, keizers, minsters etc.*

b. activiteit

Als er een nieuwe minister of president wordt gekozen zie je overal in het land reclame posters. Vandaag gaan wij een poster maken voor onze koning. We willen iedereen laten weten dat God onze koning is dat men moet kiezen voor deze koning. Jullie willen toch ook graag dat iedereen God als zijn of haar koning aanvaardt. Jullie mogen tekenen, jullie mogen er kreten bij-schrijven, als het er maar gezellig uit ziet.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
A4 of A3 vellen of vellen karton.
kleurpotloden, stiften*

C.SLUITING

1. liedje

“er kan er maar eentje de baas zijn”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert II, nr. 37*

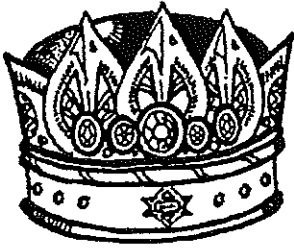
2. gebed

Lieve Vader in de hemel, u bent de koning van deze wereld. U bent de koning van alle koningen, koninginnen en presidenten. U kunt veel meer dan zij allemaal samen. Wij willen ook graag dat u de koning in ons leven bent. Wij willen graag doen wat u ons zegt en het niet anders doen omdat de mensen ons dat zeggen. Help ons om goed naar u te luisteren en help ons ook dat we aan andere kinderen vertellen dat u de allergrootste en allerbeste koning bent die er is. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

11. God kiest een nieuwe koning

1 SAMUËL 16, 17

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De lezer van het boek Samuël zal verschil- lende keren gek opkijken wanneer hij be- paalde gebeurtenissen tweemaal tegenkomt.

Hij zal temeer verrast zijn tegenstrijdigheden te vinden tussen beide verslagen over hetzelfde gebeurtenis. Zo wordt bijvoorbeeld tweemaal verteld, dat Saul door God werd geroepen. Bij twee verschillende gelegenheden komt David in contact met koning Saul (aan het hof en op het slagveld). David moet zich tweemaal een dochter van Saul verwerven, tweemaal vlucht David van het hof weg, twee- maal naar de Filistijnse koning in Gath, tweemaal kan hij Saul doden, maar spaart hem, enz...

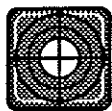
Dit hoeft ons niet in verlegenheid te brengen, daar de schrijver van het boek Samuël moeilijk alle gebeurtenissen kan hebben meegemaakt. Hij begint met de geboorte van Samuël, beschrijft zijn leven, dat van Saul, Jonatan en dat van David. Die tijdspanne is te lang om dit allemaal beleefd te hebben. De schrijver zal ongetwijfeld gebruik moeten hebben gemaakt van allerlei overleveringen, die hij op een bepaalde manier te boek stelt. Daarom kan het zijn dat allerlei gegevens niet precies met elkaar overeenstemmen, zoals dat ook in de evangeliën het geval is. Steeds gaat het om minder belangrijke punten en zij tasten de boodschap van het boek allesbehalve aan, integendeel! Men krijgt op

die manier een bredere kijk en een dieper inzicht in de boodschap van het boek.

In de twee hoofdstukken 16 en 17 wordt verhaald dat David tot koning wordt gezalfd lang voor hij op de troon terecht komt (16:1-13), zijn eerste verblijf aan het hof van koning Saul en zijn kennismaking met hem (16:14-23) en zijn confrontatie met Goliat en een nieuwe kennismaking met Saul (17:1; 18:4). Het kan dus vreemd aandoen dat in 16:21 David als zoon van Isaï al de wapendrager van koning Saul wordt, maar dat in 17:55 David nog niet door Saul is gekend. Maar nogmaals, dit doet niets af aan de geweldige bood- schap die in beide hoofdstukken verborgen zit:

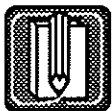
1. de Here ziet het hart aan en niet het uiterlijk (16:7)
2. het aangrijpen van de Geest des Heren (16:13)
3. Davids positieve instelling ten aanzien van Saul (16:21)
4. David keert de smaad van Israël af door Goliat te verslaan (17:1-58)
5. de Here is met diegene, die met hem is (17:1-58).
6. men dient niet groot van gestalte en ervaren in de strijd te zijn zoals Goliat, Saul en de oudere broers van David om te kunnen overwinnen (17:1-58)
7. de onbaatzuchtige vriendschap van Jonatan ten aanzien van David (18:1-4)
8. David is een man naar Gods hart (17:1-58)

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: hou van God met heel je hart.

B. WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo voorbeeld
ma kijk, hart
di fout, juist, fout, juist
wo bang, Goliat vechten, dagen, mij.
do Goliat, God, God, David
vr 1. Saul, goed, vijand, voorbeeld,
God, zelf, slecht
2. fout=profeet, flat, neven, koning, oudste,
bakker, niet
2. leertekst
1 Samuël 16:7 (G.N.B.) - "maar ik kijk naar het hart", (zegt God).

C. MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.11.3, 4.11.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.10.1)
2. inleiding
een stofkam of een gewone borstel
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S2, S3, S4, S7, S9, S13, S15, S16
figuren: 17, 20, 24, 28, 35, 41, 45, 51, 52, 60, 63, 79, 88, 92, 127, 155, 171, 181, 203, 290, 291.
4. bespreking
werkboekje les 11, ingekleurde leertekstcirkel (4.11.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.11.2)
5. toepassing
tijdschriften, scharen, lijm, papier (bijv. behang)
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw III, nr. 4
Elly en Rikkert I, nr. 66
Elly en Rikkert II, nr. 37
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

1. het doel "hou van God met heel je hart" en de leertekst: "maar ik kijk naar het hart" hebben veel met elkaar te maken.
In deze les gaan we in op 't uiterlijk en 't innerlijk van de mens.
2. Saul wordt als koning op een bepaald ogenblik afgewezen. Hij heeft niet aan zijn doel beantwoord. Aan de kleuters en kinderen vertellen we, dat Saul zijn eigen weg wil gaan en verkeerde dingen doet. Hij moet 't voorbeeld zijn voor 't volk.
3. Samuël is 't voorbeeld van hoe de mens vaak handelt" als 't van buiten mooi is, dan zal 't van binnen ook wel mooi zijn! God leert hem, dat 't belangrijkste voor hem is, hoe de mens zelf is. Dat houdt dan tevens in, dat we op moeten passen om niet te snel een oordeel klaar te hebben!

E. ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.

*materiaal:
kaart zieke(n)*

c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“1,2,3”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, dank u wel dat wij hier allemaal goed zijn aangekomen. Wij vinden het fijn om allemaal samen in de kindersabbatschool te zijn. Wees vanochtend ook met de kleuters en de kinderen die niet zo vaak meer komen. We zouden het jammer vinden als ze u zouden vergeten. We zeggen en vragen u dit in de naam van Jezus. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën),
leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk*

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Saul wordt tot koning gekozen

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- waarom wil het volk de zonen van Samuël niet als richters (4.11.3)?
- luisterde Samuël goed naar God?
- deden zijn zonen ook precies wat God wilde?
- wat wil het volk nu hebben?

- luistert Samuël goed naar het volk (4.11.4)?
- waarom was Samuël eerst heel verdrietig?
- wie heeft Samuël getroost?
- waarom waarschuwt Samuël het volk?
- wil het volk nu naar Samuël luisteren?

kijk naar de leertekstcirkel (4.10.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“er kan er maar eentje de baas zijn”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

4.11.3, 4.11.4 en 4.10.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Elly en Rikkert II, nr. 37

2. inleiding: van iemand houden

a. vertelling

Een tijdje geleden hadden Freddy en Betty een hondje uit het water gered. Tot nu toe heeft niemand hem opgehaald. Zo komt het dat Boelie (zo heet het hondje) nog steeds bij Freddy en Betty woont. Betty kamt Boelies vacht. Ze gebruikt een speciale kam, een stofkam. Zo wordt zijn vacht weer schoon en glanzend. Het hondje vindt het fijn om te worden gekamd. Hij blijft heel rustig zitten terwijl Betty hem kamt. “Ga eens liggen,” zegt Betty. Braaf doet Boelie wat er tegen hem wordt gezegd! “Zo, en nu op je rug gaan liggen!” Gehoorzaam rolt Boelie op zijn rug. Nu kan Betty zijn buikje kammen. “Klaar ...!” roept Betty na een tijdje. Boelie blijft rustig liggen en kijkt naar Betty. Wordt er niet meer gekamd? “Klaar, luilak!” lacht Betty. Boelie begrijpt nu dat Betty klaar is met kammen. Hij komt overeind en springt tegen Betty op. “Ja, dat kammen vind jij fijn hè?” zegt Betty. Ze tilt hem op. Ze zou hem nooit meer kwijt willen, die kleine rakker!

b. liedje

“David”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

een stofkam en een gewone borstel

kringgesprek:

- Betty houdt heel veel van Boelie. Zorgt ze goed voor het hondje?
- van wie houd(en) jij (jullie)?
- wat doe je als je van iemand houdt? (het zeggen, een kus geven, knuffelen, lief zijn, stoeien, etc.)

Het bijbelverhaal gaat over David die heel veel van de Here God houdt.

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw III, nr. 4

3. bijbelverhaal: Samuël zoekt een nieuwe koning

a. Samuël heeft verdriet over koning Saul

Saul is koning geworden. In het begin luistert hij steeds goed naar Gods woord. Na een tijdje doet hij dat niet meer. Hij gaat zijn eigen gangetje. Samuël waarschuwt Saul een paar keer. Toch doet Saul wat hij zelf wil. Samuël heeft daar veel verdriet over. Het volk zal immers doen wat de koning doet. Als de koning verkeerd doet, doet het volk ook verkeerd.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele ver-
haal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 59a zonder 132, 211, 266.
(S4, S15, 20, 41, 127, 155, 171)*

b. God wijst een nieuwe koning aan

God zegt tegen Samuël: "ik heb een ander tot koning gekozen. Ga naar Betlehem. Daar zal ik de nieuwe koning aanwijzen." Samuël komt bij Isaï. Hij heeft wel acht zonen. Als Samuël de oudste ziet, denk hij: "Die is het vast. Hij ziet er zo knap en sterk uit!" Maar God zegt: "Nee, deze is het niet." Ook de ander zonen die bij Samuël komen, zijn het niet. Dan zegt Isaï tegen Samuël: "de jongste zoon is nog niet hier." Dan moet David worden gehaald.

materiaal:

*B.I.V. 59b met 60, zonder 51,
290.
(S9, S13, 20, 60, 63, 79, 88, 203)*

c. David gekozen

Daar komt David. Hij heeft rode haren. Nu zegt God tegen Samuël: "Deze zal koning zijn". Samuël heeft een hoorn (dat is een soort kruik) waar olie in zit. Daar van doet hij iets op Davids hoofd. Dat betekent: jij bent door God gekozen voor een belangrijk werk. Dan gaat Samuël weer terug naar huis. En David? Hij doet weer zijn werk als schaapherder.

materiaal:

*B.I.V. 59b
(S9, S13, 20, 51, 60, 63, 79, 88,
203, 290)*

d. Goliat

Er is oorlog in het land. De vijanden zijn het land binnen gekomen. Ze hebben een heel grote man. Hij heet Goliat. Hij is zo groot als een reus. De mensen zijn allemaal bang voor hem. Wie zal er tegen hem durven vechten? David moet van zijn vader naar de soldaten. Zijn broers zijn ook soldaat en hij moet kijken of het goed met hen gaat. Als David daar komt, ziet hij ook die grote reus Goliat. Elke dag vraagt Goliat, wie er met hem durft te vechten, maar niemand van de soldaten van koning Saul durft.

materiaal:

*B.I.V. 60a
(S2, S3, S4, S7, S16, 17, 24, 45,
52, 88, 181)*

e. David verlaat Goliat

David begrijpt niet, waarom niemand tegen Goliat vecht. Heeft het volk Israël dan geen God? Kan hij hen dan niet helpen? David vraagt aan Saul of hij tegen Goliat mag vechten. Als Saul dat niet goed vindt, zegt David: "de Heer zal mij helpen." Dan vindt Saul het goed. David zegt tegen Goliat, dat de Here God hem zal helpen. David slingert een steen naar de reus toe en de reus valt. De steen is tegen zijn hoofd gekomen. Nu heeft David de reus Goliat overwonnen. De vijanden vluchten weg. Ze zijn zo geschrokken, omdat hun held daar op de grond ligt. David komt bij koning Saul. Hij blijft bij hem om hem te helpen met de soldaten.

materiaal:

*B.I.V. 60b met 41
(S2, S3, S4, S7, S16, 24, 28, 35,
45, 51, 88, 92, 171, 181, 291)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- waarom schudt Samuël zijn hoofd op dit plaatje (zo)?
- deed koning Saul eerst alles goed?

aan Kinderen:

- doet hij nu alle verkeerde dingen?
- wat geeft hij hiermee aan de mensen?

aan Kleuters:

- bij wie is Samuël op dit plaatje (ma)?
- waarom is Samuël bij deze acht broers op bezoek?

aan Kinderen:

- waar kijkt God naar als hij een koning zoekt?
- wat is belangrijker je buitenkant of je binnenkant?
- waarom is je binnenkant belangrijker?

aan Kleuters:

- wie is de jongen op dit plaatje (di)?
- waarom gooit hij een steen naar de leeuw?

aan Kinderen:

- is David een boer?
- wat is hij dan wel?
- helpt David zijn vader goed?
- zorgt David voor de koeien?
- jaagt hij wilde dieren weg?

aan Kleuters:

- wie is de grote man op dit plaatje (wo)?
- is koning Saul bang voor Goliat?

aan Kinderen:

- waarom wil Goliat vechten?
- hoe heb je je opdrachtje ingevuld?

aan Kleuters:

- wie staat hier tegenover Goliat (do)?
- waarom wordt David kwaad?

aan Kinderen:

- hoe moet je het opdrachtje invullen?
- wat gebeurt er als David met zijn steen naar Goliat slingert?
- waarom kon David het wel?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.11.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in 1 Samuël 16:7 (G.N.B.)
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- hoe ziet jouw tekening eruit op je werkblad?
- in welke zinnen heb je welke woorden ingevuld op je werkblad?
- welke woorden heb je doorgestreept bij oefening 2?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.11.1, voorgeknijpte
4.11.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.11.1
ophangen, 4.11.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

"David"

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 4*

5. toepassing: de binnenkant is belangrijker dan de buitenkant.

a. activiteit

Laat foto's e.d. van allerlei mensen, jong of oud, vrouw of man, zwart of wit, geel of rood uitknippen. Laat die op stukken papier plakken.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
tijdschriften, scharen, lijm, papier
(bijv. behang).*

b. kringgesprek

- wat voor mensen hebben jullie allemaal uitgeknipt?
- kunnen jullie zien of deze mensen aardig zijn?
- kunnen jullie zien of deze mensen grappig zijn?
- waarom kun je dat niet zien?
- wat is belangrijker de binnenkant of de buitenkant van een mens?
- wat betekent dat eigenlijk precies?
- kijkt God naar onze buitenkant of onze binnenkant?
- is het belangrijk dat wij met heel ons hart van God houden?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
gemaakt collage*

C.SLUITING

1. liedje

"David"

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 4*

2. gebed

Grote God en grote koning van de wereld, wij zijn blij dat u de baas bent over alle koningen, koninginnen en presidenten in de landen van de wereld. Wij bidden u voor onze koning (koningin, president) die u aan ons geeft. Wilt u hem (haar) helpen om goed voor ons land en voor al de mensen van ons land te zorgen? Dank u lieve Vader dat u zo wijs en zo goed voor ons bent. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

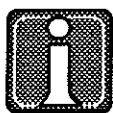
12. Jonatan en David worden vrienden

1 SAMUËL 18, 19, 20

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het verhaal van David en Jonatan heeft iets ontroerends. De kroonprins staat zijn plaats af aan zijn rivaal en dit zonder wrok of haat. De verzen 1 - 4 van hoofdstuk 18 geven aan, dat Jonatans vriendschap voor David spontaan en snel tot stand is gekomen. Hij heeft hem zien spreken en vechten met de man uit Gat en werd daardoor voor diens persoonlijkheid gewonnen. Het gevolg is dat hij zijn gevoelens en bewondering niet onder stoelen of banken steekt. Daar waar zijn vader slechts komt tot het stellen van enkele vragen en er geen dank je wel af kan, geeft Jonatan zijn mantel, wapenrok, zwaard, boog en gordel aan de held van de dag. Hij draagt op die wijze als het ware zijn hele waardigheid aan hem over. Hij doet afstand van zijn eer door hem de uiterlijke bestanddelen van de kroonprinselijke waardigheid over te dragen. Terwijl Sauls haat ten aanzien van David groeit, ontwikkelt zich parallel daaraan de trouw van Jonatan ten aanzien van de man uit Betlehem. De schrijver deelt het bij verschillende gelegenheden mee:

1. "Maar Jonatan .. was David zeer genegen". (19:2)
2. Jonatans voorspraak bij zijn vader ten gunste van David. (19:4)

3. Jonatans accoord gaan om voor zijn vriend te informeren of hij in gevaar verkeert. (20:4-23)
4. Jonatans sluiten van een verbond met David op diens initiatief (20:8)
5. Jonatans inzet van zijn leven bij zijn tweede voorspraak voor David. (20:30-34)

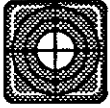
Het hoeft verder geen betoog dat Jonatans vriendschap voor David onbegrensd was en dat het initiatief meestal van zijn kant kwam. David heeft zich dat later zeer goed gerealiseerd en in de klaagzang om de dood van Jonatan onderstreept hij duidelijk dat hij van niemand zoveel vriendschap en trouw heeft ondervonden dan juist van Jonatan. (2 Samuël 1:17-27)

Hiermee is Jonatan een zeer concreet voorbeeld van naastenliefde. De tekst zegt het dan ook met zoveel woorden: "Jonatan had hem lief als zichzelf". (18:2)

"Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf". (Leviticus 19:18)
Jonatans leven is er het ware toonbeeld van, waarbij het zichzelf achteruitstellen ten aanzien van de ander één van de meest opvallende eigenschappen is. In Mefiboset, zijn zoon, vindt hij een meer dan waardige opvolger.

Ook hij toont een uitzonderlijke en onbaatzuchtige trouw ten aanzien van koning David. (2 Samuël 19:30).

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: hou van je vriend als van je zelf.

B. WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo mantel, zwaard, boog, gordel.
ma fout = blij, zingt, citer, boos
di bang, speer, boos, weg, muziek.
wo jij en ik hebben een afspraak
do kusten, weënden, elkander
vr 1. vrienden, 2. moppert,
3. muziek.
4. onjuist, juist, onjuist, juist

2. leertekst

1 Samuël 20:41 - "zij kusten elkander en weënden met elkaar"

C. MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.12.3, 4.12.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.11.1)

2. inleiding

een voetbal

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: T1, T2, T3, T4, S6
figuren: 40, 42, 53, 55, 197a, 237, 293, 294.

4. bespreking

werkboekje les 12, ingekleurde leertekstcirkel (4.12.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.12.2)

5. toepassing

voor elk kind een pop of knuffelbeest.
diverse spelletjes

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw III, nr. 4
Elly en Rikkert I, nr. 66
Elly en Rikkert IV, nr. 47
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

1. David gaat in 't paleis bij Saul wonen. Voor de kleuters en kinderen vertellen we niet, dat David voor Saul moet spelen als Saul een aanval krijgt. We vermelden slechts, dat David heel mooi op een harp kan spelen.
2. de vriendschap tussen Jonatan en David moet groot zijn geweest. 't Opmerkelijke in 't verhaal is, dat er wel wordt gezegd hoe lief Jonatan David had (namelijk als zichzelf), maar niet hoe David tegenover Jonatan stond. Aan de kleuters en kinderen vertellen we, dat ze de beste vrienden werden.
3. het hele verhaal over hoe Jonatan David laat weten of de koning kwaad is op David, hebben we voor de kleuters en kinderen in een paar korte zinnen samengevat.

E. ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroeger kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“1,2,3”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 66

3. gebed

Dank u God voor de kindersabbatschool. Dank u voor onze juffen en onze meesters die ons over u en over de Bijbel vertellen. Dank u dat we hier met allemaal kleuters en kinderen zijn die van u houden. Help ons om goede vriendjes en vriendinnetjes van elkaar te zijn. Amen

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

“Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk”

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B.LESBEHANDELING

1. terugblik: Samuël zoekt een nieuwe koning

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- waarom was Samuël bij dit gezin op bezoek (4.12.3)?
- wat deed koning Saul verkeerd?
- vind God je buitenkant belangrijker dan je binnenkant?
- waarom is je binnenkant belangrijker?

- waarom wil David met Goliat vechten (4.12.4)?
- tegen wie schreeuwt Goliat steeds?
- wil hij de baas van Israël zijn?
- is iedereen bang voor Goliat?
- hoe reageert David dat Goliat tegen God schreeuwt?
- wat gebeurt er als David met zijn slinger een steen naar Goliat slingert?
- waarom kon David Goliat wel aan?
- wie heeft hem geholpen?

kijk naar de leertekstcirkel (4.11.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje "David"

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
4.12.3, 4.12.4 en 4.11.1 (van vorige les)*

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 4*

2. inleiding: goede vrienden

a. vertelling

Het gips mag eraf! Freddy's been is genezen. Vanmiddag gaan papa en Freddy naar het ziekenhuis. Martin gaat ook mee, om te kijken. "Weet jij hoe het gips eraf wordt gehaald, Martin?" "Met een zaag wordt het opengezaagd! Van boven naar beneden, of andersom. Dat weet ik niet precies," zegt Martin. "En als het gips eraf is ziet je been er heel gek uit. Je been is veel dunner geworden." "Ik kan nog niet gelijk hard lopen," zegt Freddy. "We kunnen nog steeds niet voetballen. Je moet maar een andere vriend zoeken Martin. Ik kan nu toch nog niks." "Geef toch niet, dan doen we gewoon wat anders. En over een paar weken kunnen we vast wel een beetje voetballen."

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

een voetbal

kringgesprek:

- vind je Martin en Freddy goede vrienden?

- waarom vind je dat?

Het bijbelverhaal gaat over David die een goede vriend heeft.

b. liedje "wil jij mijn vriendje zijn?"

*liedjesboek
Elly en Rikkert IV, nr 47*

3. bijbelverhaal: Jonatan en David worden vrienden

a. David bij koning Saul

Koning Saul is heel blij, dat de vijanden weg zijn gejaagd. David heeft die grote reus Goliat verslagen. Koning Saul wil, dat David bij hem komt wonen. Als koning Saul boos en verdrietig is, vindt hij 't fijn, als David muziek komt maken voor hem. David kan heel mooi op een harp spelen. Nu gaat David in 't paleis van koning Saul wonen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt*

materiaal:

*B.I.V. 61a zonder 294
(T1, T2, T3, T4, 42, 55, 237, 293)*

b. prins Jonatan

In het paleis woont koning Saul met zijn kinderen. Jonatan is ook een zoon van de koning. Zodra hij David ziet, weet hij, dat hij graag een goede vriend van David zal willen zijn. Ook David vindt Jonatan heel aardig. Jonatan wil aan David laten zien, dat hij heel veel van hem houdt. Hij geeft hem zijn jas en zijn wapens. David en Jonatan zijn nu de beste vrienden!

materiaal:

*B.I.V.61a met 53 zonder 294
(T1, T2, T3, T4, 42, 53, 55, 237, 293)*

c. David is in gevaar

Als koning Saul merkt, dat de mensen veel van David houden, wordt hij jaloers. Op een dag gooit hij zomaar met zijn speer naar David. Gelukkig bukt David zich precies op tijd. Hij gaat weg uit 't paleis, weg van de koning.

materiaal:

*B.I.V.61a
(T1, T2, T3, T4, 42, 55, 237, 293, 294)*

d. David en Jonatan maken een afspraak

David praat met Jonatan. Ze maken samen een afspraak. Jonatan zal kijken of zijn vader, koning Saul nog boos is op David. Na een paar dagen zal Jonatan David weer opzoeken. Jonatan belooft aan David, dat hij altijd zijn vriend zal zijn.

materiaal:

*B.I.V. 61b zonder 20, 29, 40, 41, 46, 59, 326.
(S6, 40, 55, 197a)*

e. David moet wegvluchten

De koning zit aan tafel. Jonatan is er ook. De plaats van David is leeg. De eerste dag zegt de koning er niets van. Op de tweede dag vraagt koning Saul aan Jonatan waar David is. Jonatan zegt, dat David naar zijn vader is gegaan. Nu wordt koning Saul heel erg boos. Hij wordt boos op David, maar ook op Jonatan. Hij begrijpt nu, dat Jonatan Davids vriend is en hem zal helpen. Jonatan vertelt de volgende dag aan David, dat de koning inderdaad boos op hem is. Nu moet David wegvluchten. David neemt afscheid van Jonatan. Toch zal David altijd de beste vriend van Jonatan blijven. Dat hebben ze met elkaar afgesproken.

materiaal:

*B.I.V. 61b zonder 20, 29, 40, 41, 46, 59, 326.
(S6, 40, 55, 197a)*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- welke twee mannen staan hier op het plaatje (zo)?

aan Kinderen:

- waarom wil Jonatan iets geven aan David?
- wat staat er in 1 Samuël 18 vers 4?

aan Kleuters:

- wie zit hier op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- is koning Saul blij of boos?
- zingt hij of moppert hij?
- speelt David op een piano of een citer?
- maakt de muziek koning Saul boos of rustig?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (di)?

aan Kinderen:

- wat is David voor koning Saul?
- wat gooit Saul naar David?
- wat is Saul op David?
- waarom is Saul jaloers op David?
- wat gaat David nu doen?
- wat wil David nu niet meer maken?

aan Kleuters:

- wie zie je op dit plaatje (wo)?
- van wie is Jonatan de zoon?

aan Kinderen:

- wat zijn Jonatan en David van elkaar?
- wat zeggen ze tegen elkaar?

aan Kleuters:

- waarom ontmoeten Jonatan en David elkaar weer op dit plaatje (do)?

- wil Saul David kwaad doen?

aan Kinderen:

- blijven Jonatan en David altijd vrienden?
- hoe nemen Jonatan en David afscheid van elkaar?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.12.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in 1 Samuël 20:41.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- hoe heb je je werkblad ingevuld?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.12.1, voorgeknijpte
4.12.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.12.1
ophangen, 4.12.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“wil jij mijn vriendje zijn?”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr 47*

5. toepassing: liever een vriend dan een vijand

a. kringgesprek

Laat de poppen en knuffelbeesten zien.

Jullie mogen nu allemaal een vriendje of vriendinnetje voor vandaag uitzoeken.

- wie weet waarom vrienden altijd bij elkaar zijn?
- maken ze wel eens ruzie?
- waarom wel of waarom niet?
- hebben jullie ook allemaal een vriendje of vriendinnetje?
- doen jullie wel eens dingen samen?
- wat doen jullie dan allemaal?
- hoe vind je dat zelf?
- hoe vind je vriend(in) dat, denk je?
- weten jullie nog wie de vriend van David is?
- waarom waren zij vrienden van elkaar?
- we kunnen allemaal dezelfde vriend krijgen die altijd bij ons wil zijn. Hij wil ons ook proberen te helpen. Weet je wie dat is?

groeps- en werkvorm

leergesprek rond de tafel

materiaal:

poppen en knuffelbeesten, voor elk kind één.

b. activiteit

Maak een keuze uit de volgende activiteiten:

* vriendjes/vriendinnetjes kunnen vaak goed samen spelen.

Jullie mogen vandaag samen een spelletje spelen.

* echte vriendjes/vriendinnetjes doen vaak heel veel dingen hetzelfde. Ze lijken wel een tweeling. We maken nu groepjes van twee kinderen die tegenover elkaar staan. Het ene kind is de spiegel en het andere kind kijkt in die spiegel. Het kind dat geen spiegel is, steekt bijvoorbeeld zijn arm omhoog en het andere kind dat spiegel is, doet dat nu ook. Het spiegel-kind doet dus steeds het andere kind na. Jullie moeten proberen om het zoveel mogelijk tegelijk te doen.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen

voeren uit

materiaal:

diverse spelletjes

activiteit:

in kleine groepjes spelletjes of drama laten spelen.

C.SLUITING

1. liedje

“wil jij mijn vriendje zijn?”

liedjesboek:

Elly en Rikkert IV, nr 47

2. gebed

Dank u lieve Vader voor het bijbelverhaal over David en Jonatan. Het waren de allerbeste vrienden. Help ons om met elkaar te leven als vriendjes en vriendinnetjes. We willen graag alles met elkaar delen en elkaar helpen waar we dat kunnen. Wilt u ons leren om lief en geduldig te zijn voor elkaar? Help ons ook om vriendelijk te zijn voor de kleuters en kinderen die wat verlegen zijn. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

13. David spaart Sauls leven

1 SAMUËL 24

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onder-richten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbe- reiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

1 Samuël 24 biedt een boeiend verhaal. Elke lezer volgt met spanning en als het ware met ingehouden adem de gebeurtenissen op de voet. Saul is teruggekeerd van de strijd met de

Filistijnen en gaat nu jacht maken op zijn rivaal David, die zich als een vogelvrijverklarde met zijn mannen in de onherbergzame streken moet ophouden. Op gegeven ogen- blik is Saul vlakbij en ziet het er voor David en zijn mannen niet rooskleurig uit. Saul, die zich niet bewust is van Davids aanwezigheid in de grot, gaat er zijn natuurlijke behoefte doen (vers 4). De compagnons van David vinden dat dit de kans van Davids leven is. God heeft Saul in zijn macht gegeven (vers 5) hij kan met hem doen wat hij wil. David staat dan ook op en begeeft zich geruisloos naar zijn koning en snijdt een stuk van diens mantel af. Davids hart gaat bonzen, omdat hij zich realiseert dat hij de hand heeft geslagen aan zijn heer de koning. Komt men aan de kleren van iemand dan is volgens oosterse opvatting ook de per- soon aangetast.

David hoopt dan ook dat de Heer hem dit niet ten kwade zal dulden. Verder gaat hij niet, want er is geen haar op zijn hoofd dat er aan denkt iets aan de "gezalvde des Heren" te doen.

David vindt dit zo belangrijk dat hij dit tot driemaal toe zegt. De "gezalvde des Heren" (letterlijk de messias van de Heer), is voor hem heilig. Wanneer zijn kameraden blijkbaar niet zo zijn ingenomen met de passiviteit van hun leider en zich klaarmaken Saul te overvallen, verhindert David het hen (vers 8).

De rest van het verhaal brengt de onthulling van het ge- beurde, terwijl Saul weer uit de grot is verdwenen. David durft het op het risico van zijn leven en dat van zijn mannen - Saul zou kunnen toeslaan zo dicht binnen bereik - tot zijn koning te spreken. Zijn uiteenzetting heeft iets ontroerends. Hij pleit voor zijn onschuld. Duidelijk aangevende dat hij

Saul in zijn macht had, probeert hij hem duidelijk te maken dat hij van Saul houdt en dat hij respect voor hem heeft als gezalvde van God:

"...maar ik spaarde u" (vers 11)

"... ik zei: ik zal mijn hand niet slaan aan mijn heer." (vers 11)

"Zie eens mijn VADER". (vers 12)

"...dat ik geen kwaad of muiterij in de zin heb". (vers 12)

"mijn hand zal echter niet tegen u zijn". (vers 13)

"mijn hand zal tegen u niet zijn". (vers 14)

Verder roept hij God op als rechter tussen hen beiden. Dit tot tweemaal toe. David wil Saul er kost wat kost van overtui- gen dat hij een trouw onderdaan is en loyaal ten aanzien van zijn koning.

Zelf stelt hij zich voor als een dode hond (het meest verachte dier in die tijd) en als een vlo. Oosterlingen putten zich uit tegenover een hogere in nederigheidsbetuigingen.

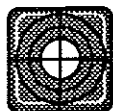
Na deze lange speech antwoordt Saul met een misschien nog ontroerender rede, waarbij hij zijn tranen niet kan bedwin- gen (vers 17). Hij noemt David zijn zoon en terecht, omdat David inderdaad zijn schoonzoon is, maar deze benaming heeft uiteraard een zeer diepe betekenis na alles wat er tussen hen is gebeurd in de afgelopen tijd. Saul toont zich hier nogmaals - zoals hij dat in zijn eerste jaren van zijn koningschap meerdere keren heeft gedaan - zeer groots van karakter: "Gij zijt rechtvaardiger dan ik, want gij hebt mij goed gedaan, terwijl ik u kwaad gedaan heb, gij hebt heden getoond, hoezeer gij mij hebt goed gedaan". (vers 18).

Saul is ondersteboven van het feit dat David nu hij hem binnen handbereik had, niet heeft toegeslagen. En naar alle waarschijnlijkheid zegt Saul met een oprecht hart dat de Here David moge belonen. Zeer interessant is dan zijn opmerking over het koningschap dat David toebedeeld zal worden. Dit is diep tragisch. Saul is innerlijk verscheurd en

verdeeld. Aan de ene kant weet hij dat God hem verworpen en David verkozen heeft en aan de andere kant doet hij zijn uiterste best David uit te schakelen. Saul heeft geen vrede met zichzelf. Hij erkent zijn verlies maar kan er niet mee leven. In sommige situaties is hij zo eerlijk om zijn nederlaag te erkennen. En dit is één van die momenten. Terwijl hij die helderheid van geest bezit, pleit hij bij David voor het behoud van zijn nakomelingschap. In de strijd om de macht schakelen de verschillende rivalen, indien ze de kans ertoe

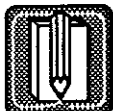
hebben, alle mogelijke familieleden, die enigszins een gevaar zouden kunnen vormen uit. Uit Saul overziet die problematiek en dwingt van David af dat hij zijn zonen zal sparen. David is de man er niet naar dit aan zijn schoonvader te weigeren. Hij zelf zou niets liever willen dan in vrede met Saul te kunnen leven, maar het onbestendige karakter van Saul staat hem dit niet toe. David zweert het hem en de rest van het boek Samuël verhaalt dan ook Davids trouw aan zijn eed.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: vergeld kwaad met goed.

B. WERKBOEKJE

- antwoorden
zo vlucht, vrienden, grot
ma juist, fout, juist
di fout = het vest, veel, plagen
wo goed, pijn
do goed, kwaad,
ik heb een stukje van je mantel in
mijn hand
vr stof, grot, heel, door, gaan, hart,
heel, geen = soldaten
- leertekst
1 Samuël 24:12 (G.N.B.) - "ik heb u niets
misdaan".

C. MATERIAAL

- terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (4.13.3, 4.13.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (4.12.1)
- inleiding
een mooie haarspeld (eventueel in je haar!)
- bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
zandbak; stenen (=rotsen) figuren: David,
mannen, slapende Saul, Saul staand.
- bespreking
werkboekje les 13, ingekleurde leertekstcirkel (4.13.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (4.13.2)
- toepassing
alle grote leertekstcirkels op karton, een
waslijn, knijpers.
TIP: maak de groepjes niet te groot, neem
het materiaal dan meerdere keren mee.
- liedboekjes
Bijbelse Liedjes voor Kleuters nr. 13
Elly en Rikkert I, nr. 66
Elly en Rikkert IV, nr. 47
Sabbatliedjes I, nr. 25

D. VERTELLING

- de verhalen over Saul en David zijn echte "soldaten" verhalen. David vindt zijn weg terwijl hij een soort leger om zich heen verzamelt. Saul gaat hem achterna om te voorkomen, dat David de macht zal grijpen.
Het verschil tussen Saul en David is heel duidelijk: Saul probeert zijn koningschap in eigen hand te houden; David geeft zijn leven en koningschap in Gods hand.
- al deze verhalen zijn vrij wreed. Steeds worden we geconfronteerd met gruweldaden. Men staat elkaar voortdurend naar 't leven. Aan de kleuters en kinderen vertellen we steeds, dat Saul David kwaad wil doen. Mochten de kleuters en kinderen daarover vragen hebben, dan kunt u iets dieper ingaan op 't gevangen nemen; ervoor willen zorgen, dat David geen koning werd.
- er zit nog veel goeds in Saul. Hij ziet het rechtvaardige gedrag van David tegenover zijn eigen onrechtvaardigheid en zelfzucht. Toch zal Saul daar slechts kort stil bij staan, want dan overheersen zijn andere, slechtere gevoelens weer en zal hij opnieuw David proberen te doden.

E. ADVIEZEN

- zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
- stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
- bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

"1,2,3"

liedboekje:
"Elly en Rikkert I, nr. 66"

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, u heeft ons gemaakt en u houdt van ons. Dank u dat u ons ook wilt vergeven. Wij zijn wel eens boos geweest en we hebben wel eens gescholden. We zijn wel eens hebberig geweest en we hebben wel eens het beste voor onszelf gehouden. We hebben ook wel eens andere kinderen ongelukkig gemaakt. Wilt u ons voor dat alles vergeven en ons helpen het beter te doen? Nu willen we graag luisteren naar het bijbelverhaal over David en koning Saul. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - kerk

b. collecte en liedje

"Hoor het geld toch klinken in mijn kleine kerk, alles is voor Jezus en het zendingswerk"

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 25

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Jonatan en David worden vrienden

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- heeft Saul een goede bui op dit plaatje (4.13.3)?
- wat doet David als Saul een boze bui heeft?
- wordt Saul dan weer rustiger als David speelt?
- waarom wordt Saul jaloers op David?
- wat gooit Saul dan naar David?

- wie zie je hier samen op dit plaatje (4.13.4)?
- wie is de vader van Jonatan?
- blijven Jonatan en Saul ondanks alles vrienden?
- wie is hun grootste vriend?

kijk naar de leertekstcirkel (4.12.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“wil je mijn vriendje zijn?”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

4.13.3, 4.13.4 en 4.12.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Ely en Rikkert IV, nr. 47

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

een mooie haarspeld (eventueel in je haar)

kringgesprek:

- wat is fijner? “Boos blijven op elkaar” of het weer goed maken met elkaar?” (mimiek gebruiken)

- wat voel je voordat je het goed maakt (vriendjes wordt)? (spijt)

Hoe voelt dat?

- wat doe je/ zeg je als je het goed maakt? ben je dan weer blij?

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

*In het bijbelverhaal hoor je dat koning Saul **spijt** heeft.*

2. inleiding: spijt hebben”

a. vertelling

“Kinderen dooreten! We moeten over een half uur weg. We moeten de trein halen. Die wacht echt niet op ons,” waarschuwt moeder. Freddy en Betty eten snel door. “Klaar,” roept Freddy. “Ik ben ook klaar met eten,” roept Betty. “Ziezo, snel tandenpoetsen,” zegt vader. Betty poetst haar tanden. Ondertussen kijkt ze in de spiegel. Wat zit haar haar gek! Betty trekt haar haarspeld los. Nu zit dat haar nog gekker. O, wat vervelend. Iedereen zal haar uitlachen. Betty wordt boos op dat snerthaar. “Kinderen, komen jullie? Vlug we moeten weg?” roept moeder. “Nee,” roept Betty, “nee, mijn haar zit zo stom.” “Wat heb je met je speld gedaan?” vraagt moeder boos. “Wat zeur je toch? Je haar zit prima, en je speld zat ook goed. We moeten ons haasten. De trein vertrekt zo.” Moeder is boos om dat gezeur. “Kom, dan doe ik snel de speld weer in je haar.” In een wip zit de speld goed. “Ben je nog boos, mama?” vraagt Betty. “Nu niet meer. Het spijt me dat ik zo boos op je werd,” zegt moeder. Moeder geeft Betty een zoen. En Betty? Die geeft mama een dikke zoen.

b. liedje

“David en Saul”

liedjesboek

Bijbelse liedjes voor Kleuters nr.

13

3. bijbelverhaal: David spaart Sauls leven

a. David op de vlucht

David gaat met zijn vrienden van de ene plaats naar de andere. Hij is bang voor koning Saul. Steeds probeert koning Saul hem te vangen. Er zijn nog meer mannen, die bij David zijn. Die willen hem helpen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
zandbak; stenen (=rotsen) figuren: David en mannen*

b. dicht bij koning Saul

David heeft zich met zijn mannen in een grot verstopt. Misschien vindt koning Saul hem dan niet. Oei! Daar komt de koning met zijn leger aan. Wat doet hij nu? Oei! Oei! Koning Saul klimt naar boven en hij stapt de grot binnen. Wat gaat hij daar doen? Koning Saul gaat even in een hoekje stil zitten. Daar is het erg donker. Daar is hij even helemaal alleen. Alleen? Nee, want wie zitten er in 't hol? David en zijn mannen.

*materiaal:
zandbak; stenen (=rotsen) figuren: David, mannen en Saul slapend.
Saul slapend; David en zijn mannen zijn achter in het hol.*

c. David spaart Saul

Als koning Saul vlakbij is gekomen, fluisteren de mannen tegen David: "Nu kun je hem pakken! Dan kan hij je nooit meer achterna zitten!" David sluipt heel voorzichtig naar Saul toe. Heel, heel dichtbij is hij nu. Zal hij Saul kwaad doen? David pakt zijn mes en snijdt een stukje van Sauls mantel af! Dan sluipt hij weer terug naar zijn mannen. "Saul is door God uitgekozen om koning te zijn," zegt hij. "Ik wil hem geen kwaad doen." Als Saul eindelijk opstaat, gaat hij uit de grot, terug naar zijn eigen mannen.

*materiaal:
zandbak; stenen (=rotsen) figuren: David en mannen, Saul slapend; David dichtbij hem.*

d. Saul heeft spijt

David komt nu ook uit de grot. Hij roept naar koning Saul. Saul ziet David in de verte staan. Dan roept David: "Koning Saul, ik had je kwaad kunnen doen, kijk maar!" Hij laat een stukje van Sauls mantel zien. "Waarom zit je me toch steeds achterna? Ik wil je echt geen kwaad doen!" Nu krijgt Saul spijt. Hij ziet wel, dat David echt niets kwaads wil doen. David hoeft niet meer bang voor hem te zijn. Saul zal hem niet meer achterna gaan!

*materiaal:
zandbak; stenen (=rotsen) figuren: David en Saul*

4. bespreking

a. werkboekje

we nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- welke mannen zie je op dit plaatje (zo)?
- waarom trekt David van de ene plaats naar de andere plaats?

aan Kinderen:

- wat is David nu aan het doen?
- wat krijgt hij onderweg?
- waar verstoppen ze zich?

aan Kleuters:

- waar zitten David en zijn mannen op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- verstopt David zich in de grot omdat hij bang is?
- zitten David en zijn vrienden voor in de grot?
- komt er nog iemand in de grot?

aan Kleuters:

- zijn Saul en David nu samen voor in de grot (di)?
- weet Saul dat David zo dicht bij hem is?

aan Kinderen:

- snijdt David een stuk van het vest of de mantel van Saul?
- doet David Saul veel of geen pijn?
- wil David koning Saul plagen of waarschuwen?

aan Kleuters:

- wat heeft David in zijn hand op dit plaatje (wo)?
- wil Saul David kwaad doen?

aan Kinderen:

- wil David Saul goed of kwaad doen?
- doet David Saul pijn?

aan Kleuters:

- wat voor ding zie je op dit plaatje (do)?
- van wie is de mantel?
- waarom is die mantel zo belangrijk in dit verhaal?

aan Kinderen:

- wat zegt Saul tegen David?
- wat had David gezegd?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (4.13.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in 1 Samuël 24:12 (G.N.B.)
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft zijn werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welk woord heb je op je werkblad gevonden?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 4.13.1, voorgeknijpte
4.13.2 voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 4.13.1
ophangen, 4.13.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

"David en Saul"

*liedjesboek:
Bijbelse liedjes voor Kleuters nr.
13*

5. toepassing: God is ons grote voorbeeld!

a. kringgesprek

We hebben dit kwartaal heel veel geleerd.

We hebben gehoord dat Jozua en David met hun ogen dicht op God vertrouwen.

Vandaag hebben we gehoord dat David het leven van Saul spaart en dat hij op die manier goed met kwaad vergeldt.

- wat betekent goed met kwaad vergelden?
- hoe reageer je als iemand je kwaad heeft gedaan?
- hoe wil God dat wij reageren?
- vinden jullie dat makkelijk of moeilijk?
- waarom wel of waarom niet?

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
geen*

b. activiteit

Kenmen jullie alle leerteksten van dit kwartaal nog? Dan weet je ook waar de les overging. Om jullie te helpen, grabbelen we vandaag leerteksten. Alle leertekstcirkels hangen door elkaar aan de waslijn. Probeer ze met je groepje in de juiste volgorde van de lessen te hangen. Daarna mogen ze door de lezertjes in de goede volgorde worden opgehangen.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit
materiaal:
alle grote leertekstcirkels op karton, een waslijn, knijpers.
TIP: maak de groepjes niet te groot, neem het materiaal dan meerdere keren mee.*

C.SLUITING

1. liedje

“David en Saul”

*liedjesboek:
Bijbelse liedjes voor Kleuters nr.
13*

2. gebed

Lieve Vader in de hemel, wat knap van David dat hij vriendelijk bleef voor Koning Saul. Hij wilde David zoveel kwaad doen en toch werd David niet kwaad op de koning, maar hij deed alleen maar wat goed was voor de koning. David vergaf koning Saul voor het kwaad dat de koning aan hem wilde doen. Help ons ook anderen te vergeven, zoals David dat deed. Help ons anderen te vergeven zoals u ons vergeeft. In de naam van Jezus vragen we u dit. Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.